

ŽELEZAR

JESENICE, 19. APRILA 1984

ŠTEVILKA: 15 • LETO: XXXII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev, ki kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937, izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1951 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval s redom zasluga za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Jože Van - Naslov: Uredništvo Železarja, SZ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619, tisk 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščeno prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 42/1-7.

TRIJE PREJEMNIKI NAGRAD IZ SKLADA BORISA KIDRIČA V ŽELEZARNI

Ob obletnici smrti Borisa Kidriča so preteklo sredo, 11. aprila, v Ljubljani podelili letošnja priznanja — nagrade, ki nosijo ime tega našega velikega revolucionarja. Med nagrajenci so tudi trije naši sodelavci, in sicer je nagrado sklada Borisa Kidriča prejel dr. Božidar Brudar, nagrado za izume in tehnične izboljšave pa Edo Dolžan in Jože Mertelj. Prejemnikom visokega priznanja je v torek, 17. aprila, čestital in se jim zahvalil za ustvarjalnost tudi predsednik poslovnega odbora Boris Bregant.

NENEHNO IZPOPOLNJEVANJE ZNANJA, ZMOŽNOSTI IN DELOVNE SPRETNOSTI

»Delavec ima pravico in dolžnost, da vestno in marljivo opravlja zaupana mu dela in naloge ter da nenehno izpopolnjuje svoje znanje, zmožnosti in delovne spretnosti, da bi čim uspešneje upravljal določena dela in izpolnjeval naloge, kakor tudi dolžnost spoštovati delovno disciplino.« Tako nas obvezuje zakon o združenem delu in samoupravi dokumenti TOZD in delovnih skupnosti oziroma Železarne, ki smo jih sprejeli z osebnim izjavljanjem. Tokrat nas seveda predvsem zanima, kako samoupravno in zakonsko pravico in dolžnost glede nenehnega izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in delovne spretnosti uresničujemo v življenju, v praksi naših temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, oziroma Železarne kot celoti.

Ne bi mogli zanikati, da v naših hotenjih, čeprav še vedno preveč verbalnih, niso stalno prisotni poudarki na večji kvaliteti in produktivnosti dela, boljši organizaciji dela in racionalizaciji poslovanja, varčevanju, pospeševanju množične inventivne dejavnosti in podobno. Nasprotno temu pa je v naši železarni tudi dosti zanemarljiva tako individualna kot organizirana dolžnost nenehnega izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in delovne spretnosti ob dejstvu, da se znanost in tehnika naglo razvijata in da v delovno razmerje še vedno sprejemamo večje število ne kvalificiranih delavcev, ki jih po kratkem sprejemnem kurzu in nekajmesečnem priučevanju že postavimo na odgovorna dela ali opravila, na dela z dragimi proizvodnimi napravami in ne nazadnje, da so vedno bolj glasne tudi pripombe, da iz usmerjenega izobraževanja prihajajo kadri s pomanjkljivim znanjem in ne dovolj razvitimi delovnimi spretnostmi. Vse to pravzaprav ni nič novega, vendar pa so zelo redka organizirana prizadevanja, razen na ožjih področjih, kjer to zahtevajo sistemski zakoni, da bi stvari začeli spreminjati.

Pri vsem tem ne gre za neke vrste prostovoljnost, temveč za pravico in dolžnost, ki jo opredeljuje zakon in naši interni samoupravni dokumenti, neizpolnjevanje ali nevestno, nepravčasno ali malomarno izpolnjevanje v uvodu citiranih pravic in dolžnosti pa pomeni hujšo kršitev delovne obveznosti. Ob tem se seveda takoj postavlja vprašanje, ali delavcu, ki smo ga priučili po krajšem postopku za opravljanje določenih del ali opravil, za nepravčasno ali malomarno izpolnjevanje zaupanih mu del in nalog, lahko izrečemo disciplinski ukrep za hujšo kršitev delovne obveznosti, če mu nismo nudili organizirane možnosti, da bi izpopolnil svoje znanje, zmožnosti in delovne spretnosti? Z organiziranim in po zakonu in internih samoupravnih dokumentih obveznim izpopolnjevanjem znanja, zmožnosti in delovne spretnosti, bi poleg boljših in kvalitetnejših delovnih rezultatov, povečali tudi delavčovo zavest o pomenu njegovega dela in njegovega vpliva na kvaliteto in poslovno uspešnost temeljne organizacije združenega dela ali delovne skupnosti oziroma delovne organizacije kot celote. Na ta način bi krepili tudi delovno zavest, tovarštevno in spoznanje o medsebojni odvisnosti delavcev v združenem delu.

Posebno poglavje v tem pogledu predstavljajo delavci na najbolj odgovornih delih in opravilih, ki bi morali individualno nenehno izpopolnjevati svoje znanje, za kar ne manjka ustrezne domače in tuje literature, hkrati pa jih organizirano usmerjati v višje stopnje izpopolnjevanja svojega znanja. Ti kadri bi morali biti pobudniki in nosilci nenehnega izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in spretnosti delavcev, ki pod njihovim posrednim ali neposrednim vodenjem opravljajo določena dela in naloge. Pri spodbujanju in še predvsem pri organiziranju različnih izpopolnjevalnih oblik imajo še posebno odgovornost kadroviki oziroma kadrovska služba, ki deluje za celotno Železarno. Odgovornost za nenehno izpopolnjevanje znanja, zmožnosti in delovnih spretnosti bi morali obravnavati sorazmerno odgovornosti, ki je posameznikom zaupana v družbeni hierarhiji.

V zadnjih mesecih smo brali v Železarju več sestavkov, pa tudi sicer je bilo več razprav o zajemanju in uporabi tehnoloških podatkov in njihovi računalniški obdelavi in uvajanju procesnih računalnikov v proizvodnjo. Čeprav je to v svetu že dolgo uveljavljeno in preizkušeno, tudi v naši železarni na nekaterih področjih to že s pridom uporabljamo, je vseeno za mnogo naše kadre to novost, glede na dosedanje prakso, ki je povezana tudi s tradicijo. Ob vsem tem sicer vemo, da je uvajanje novega procesa, ki traja dalj časa, premalo pa se še zavedamo, da je ta proces mogoče z dopolnilnim usposabljanjem in motiviranjem skrajšati. To smo navedli le kot primer in dokaz o nujnosti nenehnega izpopolnjevanja znanja in dopolnilnega usposabljanja.

Ob doslednem uveljavljanju določil zakona o združenem delu in naših internih samoupravnih dokumentov, glede nenehnega izpopolnjevanja znanja, zmožnosti in delovnih spretnosti, pa seveda ne bi smeli pozabiti tudi na trajno motiviranost delavcev za to, pri čemer bo najmočnejša motivacija odgovorno uresničevanje delitve dohodka in osebnega dohodka po delu in rezultatih dela. Če delavci ne bodo v svojih osebnih dohodkih občutili rezultatov svojega večjega znanja, večjih zmožnosti in delovnih spretnosti, kar se seveda mora odražati tudi v ustvarjenem prihodku oziroma dohodku temeljne organizacije, bodo dopolnilno usposabljanje, čeprav obvezno, vzeli neresno in neodgovorno in ne bo ustreznih rezultatov.

Zakonsko in samoupravno pravico in dolžnost o nenehnem izpopolnjevanju znanja, zmožnosti in delovne spretnosti za uspešno upravljanje del in izpolnjevanje nalog pa moramo razumeti v povezanosti z usposabljanjem in izpopolnjevanjem delavcev tudi za uspešno gospodarjenje z družbenimi sredstvi in celotno družbeno reprodukcijo. Tovrstne aktivnosti pa seveda ne bi smeli jemati kot kampanjo; temveč kot nenehna prizadevanja in aktivnosti, za katere nas obvezuje zakon o združenem delu in interni samoupravni dokumenti.

DR. BOŽIDAR BRUDAR iz raziskovalnega oddelka je prejel nagrado sklada Borisa Kidriča za delo na področju neporušnih preiskav z elektromagnetnim poljem.

Pri tem gre za novo preiskavno metodo za odkrivanje napak na kovinskih palicah in ceveh, ki ne temelji več na fenomenološkem pristopu in uporabi primerjalnih vzorcev, ampak na matematičnem modeliranju. V svojem delu je izpeljal izraze za porazdelitve vseh treh komponent kompleksnih vektorskih polj oziroma potencialov in poiskal rešitve za 2-razsežne in 3-razsežne modele. Bistveno je, da je svoje modele razširil

(Nadaljevanje na 3. strani)

Komandna kabina v valjarni štekel na Béli (foto I. Kučina)

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA V MARCU PRESEŽENI

V mesecu marcu so bili doseženi zelo ugodni proizvodni rezultati, saj je bila skupna proizvodnja glede na družbeni plan dosežena 101,9 % in gotova 104,8 %. Ta rezultat ni bil ugoden samo količinsko, temveč tudi glede proizvodnega programa, ki je bil prav tako kot v mesecu februarju izpolnjen zelo dobro. Tudi izvoz je bil v tem mesecu rekorden, saj je za 7,3 % presegel finančni načrt v dolarjih. Dobava vložka iz tujih virov je bila še manjša kot v februarju, čeprav že takrat ni bila velika.

TOZD PLAVŽ

Od 5. marca dalje je plavž št. 2 v glavnem remontu in je zato obratoval samo plavž št. 1. V začetku remonta je bila njegova proizvodnja visoka, ker pa je aglomeracija, oziroma njena čistilna naprava za dimne pline, tudi v glavnem remontu, se je v teku meseca zaradi zmanjševanja

zaloge aglomerata in s tem tudi njegovega deleža v vsipu postopno zmanjševala. Visoko prekoračitev načrtovane skupne proizvodnje je pogojevalo tudi dejstvo, da je bil pričetek remonta plavža št. 2 načrtovan 1. marca, dejansko pa se je pričel 5. marca. Skupno proizvodnjo so tako presegli za 22,1 %.

K OČITKOM »POŽREŠNOSTI« ŠE OČITKI »POPOLNE INOVACIJSKE NESPOSOBNOSTI«

Odgovor o navedeni trditvi, ki smo jo prebrali v zadnji številki »Mladine«, v okviru polemike o »požrešnih Jesenicah«, bi nedvomno sodil tja, pa smo se odločili, da ga objavimo v našem »Železarju«, da bi delavci po samoupravnih poteh lahko objektivno in argumentirano ugovarjali takim nepremišljenim in nedokazanim trditvam, ki škodijo ugledu jeseniških železarjev, ki so vsa leta po osvoboditvi pošteno in odgovorno izvrševali svoje dolžnosti in odgovornosti do slovenske in jugoslovanske skupnosti in nemalokrat bili tudi zgled drugim delovnim kolektivom v ožji in širši domovini.

V zadnji številki »Mladine« je novinar Nikola Damjanović s sodelovanjem novinarjev Mileta Setinca in Sreča Kirna hotel zaokrožiti informacijo o naši jeklarni 2 v razgovoru

z dr. Miho Tomšičem, in sicer o energetskem delu naložbe, ki je, kakor ugotavlja novinar, »delana z nekega podjetniškega vidika«, čeprav sta pri

(Nadaljevanje na 6. strani)

V TOREK, 24. APRILA, SEJE VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

V torek, 24. aprila, se bodo sestali na ločenih sejah delegati zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice. Poleg običajnih točk dnevnega reda bodo delegati obravnavali in se opredeljevali o naslednjih vprašanjih:

Poročilo o uresničevanju srednjeročnega plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985 v letu 1983: Iz poročila je razvidno, da se je fizični obseg proizvodnje v lanskem letu, v

primerjavi z letom 1982, realno zmanjšal. Nasprotno pa so bili finančni rezultati, razen amortizacije po

(Nadaljevanje na 6. strani)

INVALIDSKA PROBLEMATIKA V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Komisija za invalidska vprašanja pri koordinacijskem odboru sindikata SOZD Slovenske železarne je na podlagi podatkov iz leta 1982 opravila že drugič analizo obsega in vzrokov invalidnosti v delovnih organizacijah SOZD Slovenske železarne.

Analiza je bila opravljena z namenom, da bi pridobili dejanske podatke za posamezno delovno organizacijo in SOZD Slovenske železarne o številu zaposlenih invalidov, tipičnih vzrokih in najpogostejših razlogih za invalidnost, starost delavcev ob nastanku invalidnosti, izobrazbo invalidov in pregled o porastu — upadanju — invalidnosti za zadnjih pet let.

Komisija je menila, da so ti podatki nujno potrebni za vse nadaljnje razprave in akcije za izboljšanje socialne varnosti, primerne zaposlovanja in za doslednejše izvajanje zakonodaje na področju urejanja invalidnosti. Potrebni so tudi za učinkovito akcijo za preprečevanje naraščanja invalidnosti. Z analizo so pri-

(Nadaljevanje na 2. strani)

TOZD JEKLARNA

Kot v februarju je tudi v preteklem mesecu TOZD Jeklarna zelo dobro izpolnjevala kvalitetni proizvodni program. S skupno proizvodnjo 44.013 ton je tudi v proizvodnem smislu dosegla enega svojih najboljših dosežkov doslej. Ta rezultat je, objektivno gledano, še toliko več vreden, ker so imele SM peči zaradi remonta plavža št. 2 v vložku več hladnega grodja kot normalno, kar podaljšuje talilni čas in ker ASEA peč, zaradi izvedbe glavnega remonta, prve štiri dni v marcu ni obratovala. SM jeklarna je dosegla 106,8 % z družbenim planom načrtovane skupne proizvodnje, v elektro jeklarni pa zaradi do 4. marca podaljšane remonta ASEA 99 %, nekoliko nižji operativni program pa 103,3 %.

Tudi na napravi za kontinuirno vlivanje so s 6.195 tonami ali 137,6 % družbenega plana dosegli doslej največjo proizvodnjo.

TOZD LIVARNA

Livarna je dosegla 101,2 % z družbenim planom predvidene skupne proizvodnje. Tujim naročnikom so odpremili 50 ton odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Zaradi kampanje vlivanja nerjavnega jekla, ki zahteva znatno daljše

(Nadaljevanje na 5. strani)

SKUPNA PROIZVODNJA PO 16 DNEH MALENKOST POD PLANOM

Statistična služba je posredovala podatke o izvršeni skupni proizvodnji in odpremi gotovih izdelkov in storitev do 16. aprila. V tem času je bilo izdelane 62.478,4 tone skupne proizvodnje, kar je 99,1 % družbenega plana in 92,2 % nekoliko višjega operativnega programa.

V času remonta plavža 2 so plavžarji v enem plavžu izdelali 3.759 ton grodja in tako presegli družbeni plan za 17,5 %, kar je izreden uspeh.

V TOZD Jeklarna so vili 20.967 ton jekla in s tem dosegli 91,5 % družbenega plana. Manjša proizvodnja je posledica pomanjkanja grodja. Zaradi zakladanja koksa so po pečeh mehke raztalitve, daljši zakladalni in talilni časi.

Do 16. aprila je bilo odpremljenih 18.968,8 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 96,8 % družbenega plana in 97,7 % nekoliko nižjega operativnega programa. Ker je odprema vedno večja v zadnji dekadi meseca, so doseženi rezultati zelo ugodni.

ŠE O TEHNOLOŠKIH PODATKIH

V tem sestavku želimo na kratko prikazati izkušnje, ki smo si jih pridobili pri večletnem delu s tehnološkimi podatki in z njihovo statistično obdelavo. Res da smo raziskovali predvsem vplive kemične sestave jekla in debelino izdelkov na njihove mehanske lastnosti, vendar je način mišljenja in sklepanja pri teh raziskavah tako splošen, da ga s pridom lahko uporabimo tudi pri raziskovanju, kako so med seboj povezani drugi tehnološki parametri.

V Železarni je veliko tehnoloških procesov in pri njih merimo precej tehnoloških parametrov, ki so — kot običajno menimo — za posamezni proces značilni. Katere parametre merimo, je odvisno predvsem od merilnikov, ki so vgrajeni na agregatih in od znanja, ki ga o procesu imamo. Zato je vedno aktualno vprašanje, ali ne merimo morda nevlivnih podatkov, vplivnih pa ne. Odgovor na to nam dajejo raziskave, tuje in lastne, predvsem statistične.

Kot je znano, so meritve podatkov obremenjene z napakami, ki so sistematične in naključne.

Sistematične napake nastanejo, na primer, zaradi nepravilnih nastavitvev merilnikov, nepravilnih postopkov za izračun vrednosti parametrov, ali celo zaradi namenske nepravilno odčitanih podatkov ali izmišljenja podatkov. Sistematične napake podatkov nam onemogočajo, da bi odkrili resnične povezanosti (korelacije) podatkov in nas zavajajo v nepravilne sklepe. Kajti nobena od metod (če nimamo dodatnih informacij), niti statistične, nam ne omogočajo, da bi njihove vplive na rezultate zmanjšali in praktično izničili.

Narava naključnih napak je povsem drugačna. Pri njih je značilno, da so odčitki včasih večji od pravih vrednosti, včasih manjši; kakšni bodo, pa ni mogoče napovedovati. Imajo torej značaj naključnosti. Zato navadno rečemo, da so merjeni parametri statistični, oziroma naključno spremenljivke. Izkušnje kažejo, da so parametri, ki jih merimo z merilniki, največkrat porazdeljeni normalno. To v grobem pomeni, da je najbolj verjetna izmerjena srednja vrednost (navadno jo imenujemo pravo vrednost) parametra. Čim večje je odstopanje merjene vrednosti od srednje vrednosti, tem manj je verjetna. Zato nepristransko (to je z največjo gotovostjo) lahko trdimo, da je namerjana vrednost tudi srednja (prava) vrednost parametra.

Oglejmo si primer!

Ce, na primer, vemo, da nam merilnik ogljika omogoča merilno natančnost plus-minus ene točke (0,01 %) in smo namerili vsebnost 9 točk C, potem ne smemo trditi, da je vsebnost C 8 točk. To bi namreč pomenilo, da je najbolj verjetna vsebnost 8 točk C. V resnici pa je ta vrednost malo verjetna; nekajkrat manj kot namerjana vrednost 9 točk. Zato tako meritev dostikrat navedemo v obliki 9 plus-minus ene točke, še večkrat pa podatek o natančnosti meritve izpustimo.

Večina statističnih metod upošteva, da so parametri, ki jih obdelujemo, statistični, obremenjeni z naključnimi napakami. Te napake ne povzročajo, da bi bili rezultati napačni. Povzročajo le, da so rezultati statistično manj zanesljivi. Na srečo pa statistično zanesljivost lahko izboljšamo, če povečamo število podatkov, ki jih obdelujemo. Skratka, če povečamo število podatkov, odstranimo del vplivov naključnih napak in s tem izboljšamo zanesljivost rezultatov.

Da poudarimo nevarnost sistematičnih napak za rezultate statističnih obdelav, si oglejmo še primer:

Vzemimo, da raziskujemo vplive kemične sestave vlečene žice na njene mehanske lastnosti, ne da bi upoštevali stopnje redukcij pri vlečenju. Ker nismo bili dovolj pozorni, smo v raziskavo vključili žico z istim končnim premerom, toda dvema različnima stopnjama redukcije (imamo torej dva različna premera žice vložka). Če imamo še to nesrečo, da smo vzeli žico dveh kvalit, to je žico z bistveno različnimi vsebnostmi C in smo žico z manjšimi vsebnostmi C bolj reducirali, potem ne moremo pričakovati pravih rezultatov. Vplivi C in ostalih elementov bodo očitno podcenjeni, saj vpliv stopnje redukcije, ki je velik, porazdelimo nanje.

Primer nam lepo pokaže, kako pozorno moramo pri obdelavi podatkov analizirati, ali podatki morda niso obremenjeni s sistematičnimi napakami.

Opozoriti moramo še na eno pomembno in nezaželeno napako podatkov, to je na njihovo nepovezanost. Ta napaka nastane zaradi malomarnosti pri evidenci, tako da izdelku pripišemo lastnosti, ki pripadajo drugemu izdelku. Značilen primer je povzeto označevanje livnih

pozicij in pozneje ustreznih blokov. Dostikrat iz TOZD Jeklarne dobimo podatek, da je, na primer, en blok, označen je celo njegova pozicija, vlit od vrha. Ker v TOZD Valjarna bluming štekel blokov ne označuje po livnih pozicijah, ne vemo več, kateri blok je vlit od vrha. Zato ne moremo proučevati vpliva vlivanja od vrha na dobit pri valjanju.

Podoben primer je, če zaradi malomarnosti zamešamo izdelke in na ta način povežemo mehanske lastnosti izdelkov jekla ene kvalitete s kemično sestavo jekla druge kvalitete. Kljub temu, da so napake te vrste največkrat naključne, ne sodijo v kalup statističnih modelov, kakršne predpostavlja večina statističnih metod. Zato nam slabšajo rezultate teh preiskav.

Poleg tehnoloških podatkov je za potek tehnološkega procesa potrebno še sodelo (postopek) za njegovo vodenje. Z njim in izmerjenimi po-

datki presodimo, ali tehnološki proces teče v redu ali ne. Sodilo je običajno prirejeno tako, da proces vodimo pravilno z dano zanesljivostjo. Tako, na primer, tedaj, ko namerimo vsebnost C točko nad predpisano zgornjo mejo, ne smemo reči, da je rezultat dober, češ da je na neki eni točke pri merjenju mogoča. Če ravnamo tako, potem zavestno povečujemo odstotek neustreznih rezultatov.

Statističnih sodil praktično na enostaven način ne moremo predpisati drugače kot s spodnjo in zgornjo dopustno mejo, pa naj se to kaže še tako nelogično. Sklepanja, kot smo jih navedli v primeru, kažejo le na nepoučenost, da s predpisanimi mejami vodimo procese na statističen način in da pri dani zanesljivosti od meja ne smemo odstopati.

Vodenje procesov s pomočjo sodil je običajno enostavno in poteka hkrati s procesom. Z izkušnjami in predvsem s statističnimi obdelavami, ki jih opravimo pozneje, popravljamo in izboljšujemo sodila. To pa je najpomembnejša naloga statističnih obdelav tehnoloških podatkov.

C. Pohar, OTK

INVALIDSKA PROBLEMATIKA V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

(Nadaljevanje s 1. strani)

kazali invalidsko problematiko v posamezni delovni organizaciji SOZD SZ. Pridobili so podatke, ki nazorno prikazujejo obseg tega problema in zanimive ugotovitve ter izpostavili nekaj značilnosti.

Na število zaposlenih v posamezni delovni organizaciji v odstotkih izraženo število zaposlenih invalidov je naslednje: Železarna Jesenice 7,8 %, Metalurški inštitut 4,2 %, Plamen Kropa 7,1 %, Železarna Ravne 10,9 %, Železarna Štore 7,9 %, Tovil Ljubljana 3,6 %, Veriga Lesce 9,1 % in Žična Celje 6,3 %. Poprečen odstotek za SOZD Slovenske železarnice je 7,9 %.

Število invalidov narašča relativno hitreje kot število novih zaposlitvev, kar pomeni, da invalidnost narašča. Narašča tudi število novih zahtev za oceno na invalidski komisiji. Ugotavljajo, da najpogostejši vzroki za nastanek invalidnosti (priznanje statusa) niso težki pogoji dela na težkih fizičnih delih, temveč bolezni. Med bolezenskimi vzroki zelo izstopajo obolenja kosti in gibal, prebavil, živčevja, srca in ožilja. Iz podatkov zaključujejo, da delovne organizacije še vse premalo skrbijo za zdravstveno varstvo mlajših delavcev. Premalo odgovorno se, na primer, ugotavlja, ali je delavec ob sprejemu na delo zdravstveno sposoben za opravljanje del in nalog, na katera je razporejen. Mladega delavca tudi vse premalo uvajajo (poučujejo, opozarjajo) na nevarnosti, na obvezno uporabo osebnih zaščitnih sredstev itd. Ugotavljajo, da je starostna struktura invalidov neugodna, saj je invalidnost močno prisotna že do 25. leta starosti. Mladost seveda pogojuje tudi kratko delovno dobo ob nastanku invalidnosti. Izobrazbena struktura invalidov je izrazito neugodna, saj ima več kot 43 % vseh invalidov končano oz. nima končane osnovnošolske obveznosti. To stanje zanesljivo vpliva na uspešnost dokvalifikacije, prekvalifikacije ali druge oblike usposabljanja.

Večina invalidov izhaja iz vrst delavcev, ki delajo na obdelavi materiala in imajo nizko izobrazbo in ze-

lo omejene preostale fizične sposobnosti, kar pomeni, da so ustrezne zaposlitve težko rešljive (zaposlitve za opravljanje del in nalog, primernih preostalim zdravstvenim in fizičnim sposobnostim). Zato se iščejo vse možnosti, strokovne rešitve, da invalida produktivno zaposlijo. To pa bi lahko dosegli tako, da bi vsak posamezni primer strokovno obdelali z obojestranskim sodelovanjem. Tako bi se izognili večkrat zaostrenim situacijam, invalidom pa dajali občutek, da niso osamljeni in odveč, ker so postali invalidi.

Trajanje postopka od uvedbe pa do izdaje odločbe (priznanje statusa invalida in zaposlitve na drugem ustreznem delu) je različno dolgo v posameznih delovnih organizacijah, je pa v poprečju predolgo. Do osem mesecev dolgi postopki povzročajo dodatne težave.

Niso uspeli dobiti podatkov, vendar v razgovorih s pristojnimi delavci v posamezni delovni organizaciji ugotavljajo, da se skoraj ne spremlja (po službeni dolžnosti) zdravstveno varstvo delavcev-invalidov, ki so kot invalidi razporejeni na opravljanje drugega ustreznega dela. Od sodelavcev in vodstvenih delavcev so v nekaterih primerih deležni celo zaničevalnih besed (simulant, zabušant, kripl itd.), če odklanjajo dela, ki škodujejo preostalemu zdravju (dviganje težkih bremen, prepih, mraz, vročina, slabo počutje, pogosta odsotnost z dela itd.).

Ob pripravi analize so ugotovili, da je več TOZD in delovnih skupnosti upravičenih na določene olajšave, ker zaposlujejo več kot pet % invalidov. Ni jim pa uspelo zbrati podatkov (ker jih, razen v železarnah, delovne organizacije nimajo na razpolago), koliko finančnih sredstev pridobivajo od davčnih olajšav in če se sredstva vlagajo za prilagoditev naprav in dela invalidom na delovnem mestu ter za zagotavljanje novih delovnih mest za invalide.

Na področju prilagajanja delovnih naprav, izboljšanja pogojev dela za invalide in za zagotavljanje novih delovnih mest ne uvajajo inovacij. Poleg tega ne zagotavljajo večje zdravstvene zaščite in zmanjšanje težkega fizičnega dela na tistih delovnih mestih in okoljih, kjer so žarila invalidnosti. Število invalidskih upokojitev je v delovnih organizacijah različno in se je zadnja tri leta povečalo. Številčno je invalidskih upokojitev največ v železarnah, med temi pa izstopa Železarna Ravne. Glede na število delovnih invalidov pa je relativno največ upokojitev v Plamenu Kropa.

Analizo so v enakem obsegu izdelali že drugi. Prvič je bila izdelana na podlagi podatkov iz leta 1980. Prva analiza je bila predstavljena koordinacijskemu odboru sindikata SOZD Slovenske železarnice. Takrat je koordinacijski odbor sprejel sklep, da je treba situacijo širše obdelati in nakazati konkretne ukrepe za izboljšanje stanja. Zato je izdelal svojo komisijo za tehničnozdravstveno varstvo, da analizo dopolni s svojega področja. Ugotavljajo, da razen analize in stališča koordinacijskega odbora sindikata SOZD Slovenske železarnice ni bilo nič ali malo storjenega za izboljšanje kritičnega stanja.

Franc Leskošek

REZULTATI VOLITEV, REFERENDUMA IN NADOMESTNIH VOLITEV

1. Izidi glasovanja za volitve delegatov v delavski svet, zbor interne banke in odbor samoupravne delavske kontrole SOZD Slovenske železarnice:

V delavski svet so bili izvoljeni vsi predlagani kandidati z večino glasov: Vinko CERAR, Karel JANČIČ, Srečko KAVČIČ, Janez KOSMAČ, Igor LOGAR, Igor MEŽEK, Janez OTRIN in Janez PIKON.

V zbor interne banke so bili izvoljeni vsi predlagani kandidati z večino glasov: Mitja BENEDIČIČ, Brigita DŽAMASTAGIČ, Marija NOVAK, Florjan VELIKAJNE, Borut VEROVŠEK, Vera VOH, Roman SMOLEJ in Henrik ZUPAN.

V odbor samoupravne delavske kontrole je bil izvoljen predlagani kandidat Janez KRAMAR z večino glasov.

Za delegate v:

- delavskem svetu je glasovalo 5473 delavcev ali 83,5 %
- zboru interne banke 5470 delavcev ali 83,4 %
- odboru samoupravne delavske kontrole 5457 delavcev ali 83,2 %

2. Izidi glasovanja za sprejem predlogov:

- samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD in delovno skupnost,
- samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD v delovno organizacijo Železarna Jesenice,
- pravilnika o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja.

V vseh TOZD in delovnih skupnostih je glasovala večina delavcev za predloge samoupravnih aktov in jih sprejela.

3. Izide glasovanja za nadomestne volitve v organe upravljanja TOZD, delovnih skupnosti, železarnice in delegacije. V TOZD in delovnih skupnostih so delavci z večino glasov izvolili:

- 24 delegatov v organe upravljanja TOZD in delovnih skupnosti,
- 4 delegate v organe upravljanja Železarnice,
- 10 delegatov v delegacije zbora združenega dela in
- 87 delegatov v delegacije SIS družbenih dejavnosti.

Od predlaganih kandidatov nista bila izvoljena kandidata za delegata delegacije zbora združenega dela v TOZD Hladna valjarna Jesenice in v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

Volitve so v vseh TOZD in delovnih skupnostih potekale nemoteno. Največja udeležba je bila v TOZD Jeklovček (93,7 %), Energetika (91,6 %), Strojne delavnice (91,3 %), Livarna (90,2 %) in v delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje (90,3 %), najmanjša pa v TOZD Monter (77 %) in v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje (77,6 %).

V seznamih volilnih upravičencev v TOZD in delovnih skupnostih je bilo vpisanih 6579 delavcev, glasovalno pravico na dan 12. aprila 1984 je imelo 6554 delavcev, glasovalo je 5576 delavcev ali 85 %.

Posamezne izide glasovanja delegatov za nadomestne volitve morajo za svojo TOZD oziroma delovno skupnost objaviti njihove volilne komisije.

VOLILNA KOMISIJA
Železarnice Jesenice

Volitve v TOZD Jeklarne (foto I. Kučina)

REMONT PLAVŽA 2 SE BLIŽA KONCU

Remont plavža 2 se bliža koncu, kljub velikim prizadevanjem izvajalcev del in skrbni organizaciji samega remonta pa je že sedaj jasno, da ne bo zaključen do 22. aprila, kot je bilo načrtovano.

Glavni vzrok zamude je prepozna dobava konstrukcije poševnega dvigala za zasip iz Strojne tovarne Trbovlje. Če so vse kasnitve pri izvajanju remonta zaradi slabega vremena (12 deževnih dni), pomanjkanja delov in organizacijskih neusklajenosti, ki so nastale, lahko nadomestili z bolj zavzetim delom, pa te zadnje nikakor ne morejo, ker je tudi pri sami montaži potrebno opraviti še veliko delo. Rok za dobavo konstrukcije je bil 27. marec, vendar je zaradi prepoznega začetka izdelave prispela na Jesenice šele pretekli teden. Izdelava konstrukcije je zelo zahtevno delo zaradi obsega in natančnosti, s katero mora biti narejena. Poševno dvigalo je izdelano iz nioval jekla, to pa je material, ki terja posebne postopke in posebno tehnologijo. Prvič se je namreč zgodilo in to je eden redkih primerov na sploh, da je tako zahtevna konstrukcija izdelana iz nioval jekla. Pri tem je bilo potrebno rešiti vrsto vprašanj, kako hladno oblikovati profile iz tega materiala, kako jih variti in podobno.

Vsi, ki sodelujejo pri remontu, delajo prizadevno, da bi delo končali do prvomajskih praznikov, ker mora veliko dvigalo Hidromontaže potem že na drugo delovišče, vsa tehnologija izdelave pa je prilagojena temu dvigalu. Uspeh remonta je precej odvisen od vseh izvajalcev. Teh pa je veliko. Poleg TOZD Strojne delavnice, Remontne delavnice z njunimi oddelki še ERC iz Železarnice, Elektro

kovinar iz Laškega, Hidromontaža iz Maribora, Strojna tovarna Trbovlje, Tehnični biro Jesenice, Rade Končar, Vatrostalna, Gradbinec, Pleskar Ptuj, Elim in drugi. Vsa dela vodijo in usklajujejo vzdrževalci plavža. Posamezna dela so med seboj zelo dobro usklajena že z generalnim planom remonta, toda le, dokler se vsi izvajalci držijo rokov, vsaka kasnitev pa terja ponovno usklajevanje. Program dela je izdelan v sodelovanju z ERC, tako kot že program za remont plavža 1. Tako sodelovanje je zelo koristno pri velikih remontih, ker odpade veliko administrativnega dela, ki ga opravi računalnik.

Kot pravi Janez Vehar, vodja remonta, doslej niso imeli težav s kadri, čeprav je delo na remontu velika obremenitev za vse izvajalce. Dela se po 12 ur na dan, na Lurgi filterjih pa tudi 24 ur in limit 30 nadur bo krepko presežen. Skrbijo pa jih prazniki, oziroma, kot pravi, predpraznična mrzlica, ko bo delovna vna najbrž popustila.

Ko bo remont opravljen, bo to velika pridobitev za vso Železarno. Velja pa poudariti, da je vse, kar je narejeno, sad domačega dela. Kljub temu, da spoznavajo nekatere pomanjkljivosti, pa je to velika izkušnja za vse: od projektantov do izvajalcev. Izkušnje, ki so jih pridobili pri remontu, bodo lahko koristno uporabili tudi drugje. Tudi ves material in oprema, ki so jih vgradili v plavž 2, so domače izdelave, razen ogledne opeke za talinlik, ki so jo morali uvoziti.

Vlivanje banje za žlindro za martinarno (foto I. Kučina)

TRIJE PREJEMNIKI NAGRAD IZ SKLADA BORISA KIDRIČA V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

v nadaljevanju tudi na obravnavanje feromagnetnih materialov. Pri tem je tudi dokazal, da močno enosmerno magnetno polje ni nikdar zadostno, da bi odpravilo specifične feromagnetne učinke.

Naj navedemo še mnenje recenzijske komisije, ki je celotno njegovo delo pregledala:

»Na področju matematičnega modeliranja je avtorjev bistveni prispevek celotna izvedba modela. Premostil je vrzel od načelne rešljivosti splošno formulirane naloge do praktične izvedbe algoritma, ki daje rezultate z uporabno natančnostjo v ekonomsko utemeljenem računalniškem času. Izvedel je metode za reševanje nelinearnega problema feromagnetnih materialov, za katerega v literaturi skoraj ni najti do kraja obdelanih zgledov. S temi dosežki je ovrgel mnenje, ki je dotlej veljalo v strokovni literaturi, da namreč zaradi zahtevnih robnih pogojev teoretični izračuni niso izvedljivi in da se je treba naslanjati na izkustvene rezultate.«

Rezultati so objavljeni v dveh knjigah. Prvi del z naslovom The electromagnetic fields in the neighbourhood of a defect in a material je samostojno poglavje (70 strani) v knjigi Research Techniques in Non-Destructive Testig Vol. V., ki je izšla leta 1982 pri založbi Academic Press v Londonu. Drugi del z naslovom Hysteresis in the calculations of a c. magnetic fields near defects in ferromagnetic bars in three dimensions, pa je samostojno poglavje (36 strani) v isti zbirki Vol. VII., ki bo v kratkem izšla pri isti založbi.

Ponovno anganziranje za sodelovanje v omenjenem zborniku kaže na znaten ugled avtorja v mednarodni strokovni javnosti.

Naj omenimo tudi, da je že leta 1973 prejel nagrado za iznajdbe in izpopolnitve iz sklada Borisa Kidriča za merilno napravo za rezanje blumov. Ta naprava še danes uspešno deluje v valjarni bluming.

EDO DOLŽAN in **JOŽE MERTELJ** sta prejela nagrado iz sklada Borisa Kidriča za izume in tehnične izboljšave, in sicer za tehnično izboljšavo »valjčna obračalna odvodka«.

Na progi Ø 320 so bile vgrajene drsne obračalne odvodke firme DANIELI. Te so imele to slabost, da se je valjani material med obračanjem pri prehodu drso odvodko lepil na površino in s tem povzročal globoke zareze na profilih in vzporedno zastoj v procesu valjanja ter okvare odvodk. Avtorja sta izdelala nove valjčne obračalne odvodke in s tem spremenila drsno trenje v kotalno, ki je bistveno manjše. Risavost valjancev je odpravljena, tako da je izmet valjancev po uvedbi izboljšave mnogo manjši.

Zaradi večletnega poizkusnega dela, kako zamenjati drsno obračalno odvodko z valjčno obračalno odvod-

ko, je končno uspelo konstruirati tako odvodko, da naprava deluje 100 % in zadosti vsem zahtevam kvalitetenega valjanja.

Valjčna obračalna odvodka ima posebno obliko dveh valjkov, ki služita za to, da valjanec obračata na predpisani kot obračanja, istočasno pa se pri prehodu valjanca vrtita in preprečujeta lepljenje valjanega materiala. S tem so odstanjene vse mehanske okvare valjanega profila in se je istočasno izboljšala kvaliteta končnega izdelka. Valjčka se vrtita v konusnih valjčnih ležajih vsak v svojem ohišju zaradi tega, da se lahko nastavlja poljubna velikost odprtine glede na predpisano velikost valjanega profila.

Poraba valjkov in ležajev je izredno nizka, izdelava je zelo enostavna. Vzdrževanje zahteva samo vsakodnevno mazanje ležajev in pa hlajenje valjkov med obratovanjem. Zamisel o konstrukciji je izvirna in izdelane obračalne odvodke delajo brezhibno od 10. junija 1979.

Vsem nagradencem ob prejemu visokega priznanja za ustvarjalnost iskreno čestitamo.

SEJA UREDNIŠKEGA ODBORA »ČELIK« V NAŠI ŽELEZARNI

V petek in soboto, 13. in 14. aprila, je bila v naši železarni redna seja uredniškega odbora ČELIK, glasila Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije, ki ga sestavljajo ugledni strokovni in znanstveni delavci jugoslovanske črne metalurgije.

Pod vodstvom glavne in odgovorne urednice glasila Mileve Stefanović je predvsem potekala razprava o ustreznosti sedanje vsebinske zasnove glasila, oziroma o predlogih in idejah njene izpopolnitve ter o vsebini posebne številke glasila, ki izide vsaki dve leti in je namenjena poslovnim partnerjem in različnim institucijam izven naših meja. Seji sta prisostvovala tudi članica poslovnega odbora železarne Albina Tušar in glavni ter odgovorni urednik našega železarja.

Pri oblikovanju posamezne številke glasila, ki naj bi bil družbena tribuna, zveza med članicami splošnega združenja in poslovnimi partnerji, transfer strokovnih, znanstvenih, organizacijskih, samoupravnih in drugih dosežkov, je precej težav, je opozorila glavna in odgovorna urednica, kajti težko je dobiti avtorje, še posebno, ki bi spregovorili s širših vidikov, kritično, komparativno in podobno.

V razpravi, ki je sledila in v kateri so sodelovali vsi prisotni člani uredniškega odbora in oba gosta, je bilo poudarjeno, da je glasilo glede na svojo opremo, papir in izgled prav gotovo najboljšje med panožnimi glasili in na evropskem nivoju. Ta nivo pa bi morali doseči tudi v vsebinskem pogledu, hkrati pa večjo skrb nameniti tudi distribuciji glasila, ki verjetno v mnogih delovnih organizacijah poteka po nekem ustaljenem razporedu in morda zaradi tega tudi ne pride do mlajših strokovnih in drugih kadrov, ki bi bili zainteresirani bralci in morda sčasoma tudi sodelavci. Ob tem je bila dana pobuda, da bi tudi glasila organizacij združenega dela članic splošnega združenja, ki se prav tako uvrščajo v jugoslovanski vrh, morala več pozornosti namenjati popularizaciji Čelika in predstavljanju kratkih povzetkov iz posamezne številke.

Razprava je tudi opozorila, da bi se koncept Čelika moral bolj usmeriti v dežele v razvoju in bolj popularizirati naše dosežke, hkrati pa tudi, na primer, kritično in analitično obravnavati organizacijsko tehnična vprašanja, kot, koliko temeljnih organizacij združenega dela, različnih služb, administrativnega kadra in podobno imamo v splošnem združenju in posameznih delovnih organizacijah po sprejemu zakona o združenem delu v primerjavi s stanjem pred tem. Ali, kolikšna je izkoriščenost kapacitet v delovnih organizacijah našega splošnega združenja, kakšna je poraba energetskih medijev, kakšna je zaposlenost in struktura zaposlenih in podobno, seveda vse primerjalno na tono izdelanega jekla pri nas in v razvitem svetu. Več bi moralo biti znanstveno stro-

kovnih sestavkov z vidika neusklajenih kapacitet v jugoslovanskem gospodarstvu nasploh, glede na strateške komponente, kakor tudi znotraj panoge, kako so strateške komponente med seboj usklajene, oziroma kako se med seboj obnašajo.

Tako dopolnjevanje in razširjanje vsebinske zasnove Čelika pa seveda zahteva bolj načrtno pridobivanje sodelavcev — avtorjev, tudi izven panoge oziroma splošnega združenja, med najbolj odgovornimi delavci v zveznih organih in institucijah, kakor tudi v drugih panogah in združenjih. Bolj odgovorno in ustvarjalno, kar pomeni tudi kritično in samokritično, pa bodo morali pri oblikovanju Čelika sodelovati tudi strokovni in drugi delavci delovnih organizacij, povezanih v Splošnem združenju črne metalurgije Jugoslavije. Uredniški odbor bo na osnovi razprave oblikoval nekaj predlogov in stališč in jih predložil izdajateljskemu svetu glasila Čelik.

Na seji so na predlog glavne in odgovorne urednice obravnavali tudi vsebinsko zasnovo posebne številke Čelika, ki bo namenjena poslovnim partnerjem doma in v tujini in jo v nekaterih poglavjih tudi dopolnili.

Glasilo Čelik izhaja dvomesečno od leta 1965 dalje, sedanje ustanoviteljice glasila, članice Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije, so: SOZD Rudarsko-metalurški kombinat Zenica, SOZD Metalurški kombinat »Železarna Sisak«, SOZD Slovenske železarne Ljubljana, Metalurški kombinat Smederevo, Železarna »Boris Kidrič« Nikšič, Rudniki in železarna Skopje, Jadranska železarna Split, Koksarsko-kemični kombinat »Boris Kidrič« Lukavac, Elektro-kemična in elektrotermijska industrija »Elektrobosna« Jajce, Tovarna elektrod in ferolegur Sibenik, »Dalmacija« — tovarna karbida in ferolegur Dugi rat, »Jugokrom« kemično-elektrometalurški kombinat, Jegunovce, Tovarna dušika Ruše, »Unis« — Sarajevo, združena kovinska industrija: DO Valjarna hladno valjanih trakov Banja Luka, DO Tovarna čevi Derventa, DO za proizvodnjo in predelavo žice Goražde, Tovarna za zavarjene čevi in profile »11. oktober« Kumanovo, Kosovska kovinska industrija — IMK, organizacija za proizvodnjo čevi Uroševac, »Alpos« tovarna kovinskih izdelkov in opreme Sentjur pri Celju, »Labin-progres« tovarna vlečenih čevi Potpičan, Rudarsko-industrijski kombinat Aleksinac: TOZD Tovarna profilov in čevi Aleksinac, DO za proizvodnjo valjanega, vlečenega in kovanega materiala, »Milan Vidak« Futog. Poleg navedenih sta še v združenju Vatrostalna Zenica in Metalurški institut »Hasan Brkić« Zenica.

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 23. DO 29. APRILA

23. aprila, Jože ŠLIBAR, vodja TOZD Transport, Jesenice, Cesta 1. maja 58.
24. aprila, Janez TUŠAR, vodja kadrovskega sektorja, Blejska Dobrava št. 16/B, št. tel. 83-082.
25. aprila, Franc VIČAR, vodja invest. razvoja, Žirovnica, Rodine 51.
26. aprila, Emil AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, št. tel. 82-262.
27. aprila, Božo BARTELJ, podpredsednik PO, Jesenice, Titova 3/a, št. tel. 81-453.
28. aprila, Janez BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarca 9, št. tel. 83-193.
29. aprila, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, tel. doma 2660.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. ure do 6. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 23. 4.	MARTIN BRUMAT	BOGOMIR SVETINA
TOREK — 24. 4.	ZDENKO ČUND	MITJA KERSNIK
SREDA — 25. 4.	IVAN KAVČIČ	AHMED TELALOVIČ
ČETRTEK — 26. 4.	ANTON KAVČIČ	JOŽE CEJ
PETEK — 27. 4.	PETER SEKLOČA	FRANCI ZUPANČIČ
SOBOTA — 28. 4.	MIROSLAV ZUPAN	JOŽE ZIDAR
NEDELJA — 29. 4.	STANE MENCINGER	JOŽE RAVNIK

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 23. aprila do 28. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE II. obratna ambulanta — dr. Janez Zeletel in III. obratna ambulanta — dr. Matej Andolšek.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.
V soboto, 28. aprila, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta — dr. Bela Gazafi.
Za borce vsak dan od 11. do 12. ure.
Po SS za Vatrostalno vsak dan od 9.30 do 10.30.
25. aprila tudi popoldne — namesto 3. aprila.
POPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 28. aprila, samo dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

21. in 22. aprila, Tomaž ZAČOKAR, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure dosegljiv v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34—65. V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dosegljiv doma.

IZLET NA SEJEM ELEKTRONIKE

Vabimo vse člane ZIT Jesenice na ogled sejma elektronike, ki je v mestu Pordenone (Italija).
Ekскурzija bo v ponedeljek, 30. aprila, z odhodom z Jesenic v zgodnjih jutranjih urah in z vrnitvijo isti dan zvečer. V ceno ekskurzije, ki znaša 1.650,00 din, je vključen avtobusni prevoz in vstopnica za sejem.
Prijava sprejemata do 24. aprila Mirko Zupan, tel. št. 2561 in Vin-ko Rekar, tel. št. 2058.

ODSOTNOST V MARCU IN PRVEM TROMESEČJU

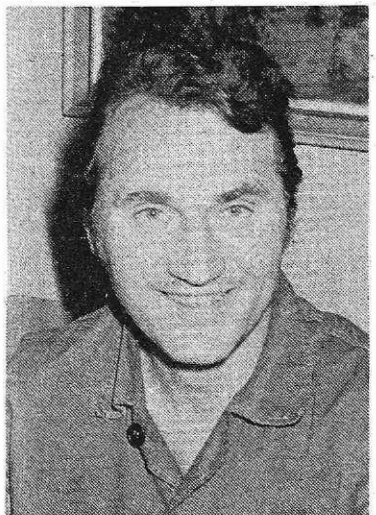
	MESEEC MAREC 1984				I. TROMESEČJE 1984			
	bol. %	dop. %	ost. ods. %	sk. ods. %	bol. %	dop. %	ost. ods. %	sk. ods. %
PLAVŽ	9.82	7.47	1.06	18.35	9.23	7.66	0.86	17.75
JEKLARNA	9.45	5.68	0.99	16.12	9.14	8.71	0.87	18.72
LIVARNA	7.90	4.69	0.44	13.03	7.75	8.16	0.57	16.48
VALJ. BL. ŠT.	10.67	5.18	0.58	16.43	8.95	8.71	0.57	18.23
VALJ. ŽICE	6.04	5.00	0.76	11.80	5.83	7.73	0.49	14.05
VALJ. DEB. PL.	7.69	4.30	0.43	12.42	6.51	6.92	0.48	13.91
HL. VALJ. BELA	6.25	5.67	1.22	13.14	5.61	7.64	1.05	14.30
HL. VALJ. JES.	9.25	6.04	0.83	16.12	8.24	8.06	1.06	17.36
ŽIČARNA	9.50	5.65	0.66	15.81	8.04	9.10	0.68	17.82
PROFILARNA	6.81	3.80	0.37	10.98	5.31	6.57	0.67	12.55
VRAT. PODB.	9.17	2.87	0.30	12.34	8.42	5.04	0.57	14.03
JEKLOVLEK	3.85	5.37	0.67	9.89	6.34	8.78	0.65	15.77
ELEKTRODE	15.24	4.48	0.57	20.59	14.42	6.30	0.51	21.23
ŽEBLJARNA	9.72	4.94	0.47	15.13	9.07	9.26	1.36	16.69
STROJ. DELAV.	7.16	5.83	0.79	13.78	7.24	7.22	0.83	15.29
REMONT. DELAV.	8.62	5.15	0.57	14.34	6.73	6.63	0.73	14.09
VZDRŽEVANJE	9.43	4.87	0.43	14.73	7.82	7.06	0.53	15.41
ENERGETIKA	3.51	4.56	0.80	8.87	4.38	6.88	0.60	11.86
TRANSPORT	10.12	5.48	0.63	16.23	9.87	8.35	0.77	18.99
DS KO-FI	5.90	4.74	0.37	11.02	4.99	8.09	0.47	13.55
DS K S I	9.45	4.20	1.85	15.50	8.54	7.10	1.68	17.41
DS E T N	6.17	3.77	0.90	10.84	5.24	6.04	0.95	12.23
DRUŽ. PREH.	14.65	3.45	0.41	18.51	13.46	6.69	0.55	20.70
S K U P A J	8.66	5.06	0.77	14.49	7.88	7.54	0.78	16.20

VABILO NA PREDAVANJE

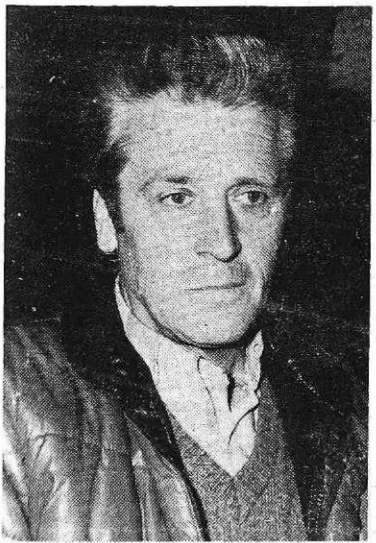
Zveza inženirjev in tehnikov Jesenice vabi na predavanje: **RACIONALIZACIJA PORABE ENERGIJE**.
Predavatelj: Miha Skumavec.
Predavanje bo v sredo, 25. aprila, ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.

Božidar Brudar

Edo Dolžan

Jože Mertelj

PREGLED SESTANKOV SDS

Samoupravne aktivnosti v samoupravnih delovnih skupinah so v mesecu marcu potekale predvsem v znanju priprav na aprilске volitve in referendum, na katerem smo sprejemali nekatere samoupravne akte. V okviru programa samoupravnih aktivnosti za marec so SDS obravnavale tudi sporazume o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske. Pripomb v zvezi s temi zadevami skoraj ni bilo. Kot navadno se je tudi tokrat pojavilo več vprašanj v zvezi z ožjo obratno problematiko pod točko razno.

SDS vodstvo TOZD PLAVŽ je na sestanku dne 16. marca med drugim razpravljalo tudi o premijskem sistemu. Sistem premiranja proizvodnih rezultatov po njeni oceni ne upošteva v zadostni meri pogojev dela v posameznih TOZD. Govorila je bilo tudi o toplih obrokih, ki so pod vsako kritiko.

IZ TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peči, kontiliv 1 in 2, predelava talinjskih odpadkov, kamnolom Trebež ter ponovno gospodarstvo 1, 2 in 3. SDS pripravila vložka 3 je na sestanku obravnavala težak položaj enega izmed sodelavcev, ki je dolga leta vestno delal v Jeklarni, vendar pa ga je bolezen priklenila na posteljo, tako da se je moral predčasno upokojiti. Za pomoč so zaprosili izvršni odbor osnovne organizacije sindikata.

IZ TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklolivarna 1 in 2. SDS vodstvo TOZD in modelna mizarna zahtevata, da se v modelni mizarni čimprej popravijo ogrevalne naprave. SDS jeklolivarna 2 vprašuje, zakaj se v livarni 2 ne popravi dotrajana električna napeljava in zakaj ni mogoče poskrbeti, da bi imeli tudi ob 13.30 toplo vodo v kopalnici. Isto vprašanje postavlja tudi SDS čistilnica odlitkov, tako glede tople vode kot glede razsvetljave (zakaj ne morejo urediti razsvetljave, oziroma zamenjati nekaj žarnic, da bo zjutraj varen dostop v livarno).

IZ TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, bluming 1, 2, 3 in 4, adjustaža bluming 1, 2 in 3, adjustaža štekel 1 in 2, adjustaža Javornik ter lužilnica adjustaže Javornik. SDS adjustaža bluming 1 sprašuje, kdaj bodo dobili kakega novega delavca, ker jih je na liniji premalo. Opozarja tudi, da je treba urediti razsvetljavo v obratu. Na neurejeno razsvetljavo opozarja tudi SDS adjustaža bluming 3. To vprašanje se zlasti zanima žerjavovodje, ki opozarjajo, da je delo na žerjavih in pod žerjavi brez luči pod mostom nevarno opravljati, se zlasti nevarno pa je ponoči, ker je tudi razsvetljava v hali slaba. SDS adjustaža štekel opozarja na pomanjkanje vložka na liniji rezanja. Čeprav delamo na dve izmeni, nam sredi tedna že zmanjka vložka. Predlagajo, da v prihodnje ne bi rezali delbine sedem mikronov, ker čelni noži to delbino le težko režejo ali pa je sploh ne odrežejo. SDS adjustaža Javornik ter lužilnica adjustaže Javornik pod razno ugotavlja, da nima smisla, da se sestajamo. Tako pravijo: »Mi se sestajamo, damo vprašanja in predloge, toda odgovora se nismo dobili.« Menijo, da je tak odnos neodgovoren in da se nima smisla sestajati. Vsi so mnenja, da je tisti čas bolje izkoristiti za proizvodnjo.

IZ TOZD VALJARNA ŽICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD ter valjarne žice 1, 2, 3 in 4. SDS valjarne žice 3 je razpravljala o ustanovitvi krožka za izboljšanje proizvodnje. V razpravi so se pojavljala različna mnenja, vendar je pri glasovanju prevladovalo mnenje, naj se z nalogami, ki bi jih krožek imel, ukvarjajo tisti, ki to morajo delati po svoji službeni dolžnosti. V razpravi o februarjskih proizvodnih rezultatih je bilo na sestanku SDS valjarne žice 4 največ kritike izrečeno na račun vzdrževanja oziroma na račun slabega stanja naprav, še zlasti na Jumping ogrođju, na navijalcih in na vezalnih enotah tretje žile. Pravijo, da je vzdrževanje navijalcev in vezalnih enot izredno slabo ter da bi moralo Jumping ogrođje kot ključna točka valjarne dobiti pri vzdrževanju pomembnejše mesto.

IZ TOZD HLADNA VALJARNA BELA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela + odprema, lužilnica in priprava vložka 1, 2 in 3, žarilnica 1, 3 in 4, adjustaža 1, 2 in 3, strojna adjustaža 1 in 2 ter valjarne 1, 2, 3 in 4. SDS so med drugim razpravljale tudi o refinanciranju kredita Exim banke za TOZD HVB. SDS lužilnica in priprava vložka opozarja, da na SCAP liniji že leto dni manjka lužilec, oziroma da je treba zaposliti dva nova lužilca. Tudi vzdrževanje te linije je slabo, posebno pa še vzdrževanje peskarskega stroja. Sprašujejo tudi, če se lahko že pred sprejemom kataloga del in nalog povečajo plačilne grupe ter če se velja organizacija, ki je bila postavljena ob reorganizaciji (številu zaposlenih v lužilnici in na pripravi vložka). Odprijeti je treba tudi osrednji garderobo. SDS lužilnica + priprava vložka 2 vprašuje, »kdo je pristojen (dvakrat) dati na dnevni red predlog za dvig kategorij, ko pa so že dobili odgovor, da do sprejema kataloga to ni mogoče?« Zanima jih tudi, kaj je s kabino na vstopu linije SCAP. SDS lužilnica 3 zahteva odgovor na vprašanje, zakaj se na žerjav ne montira magnet za pakiranje odrezkov ter kdo je za to odgovoren. Prav tako zahteva konkreten odgovor na vprašanje, zakaj SDS ni obravnavala predloga za povišanje grupe pomočnika vodje TOZD, kot obravnavajo vse samoupravne akte. Zanima jih tudi, kdaj bodo narejene kabine na vstopu obeh lužilnih linij ter za peskarski stroj. SDS nadalje opozarja, da je ob zaprtju stene med lužilnico in valjarno potrebno narediti tudi ventilacijo za odsesavanje kislinjskih hlapov. Predlagajo, da bi se sestankov SDS udeleževali tudi vodja lužilnice oziroma vodja proizvodnje lužilnice, ki bi glede obravnavanih tem lahko povedal kaj več. SDS žarilnica 3 opozarja, da imajo v žarilnici na RWL večkrat tudi po 3 do 4 ure zastoj, ker morajo srednji žerjav (v zapisniku piše: »granirirja srednjega«) večkrat posoditi valjarni. Valjarne tako doseže normo, medtem ko RWL zaradi tega »pade spod«. Glede spoznanja zahtevajo ustrezno pojasnilo. SDS žarilnica 4 postavlja sledeče vprašanje: »Zakaj morajo vsi delavci v proizvodnji čakati na katalog del in nalog, za vodilne delavce pa to ne velja?« Pravijo tudi, da se je treba na SAN dokončno odločiti, kaj se bo storilo z 18. podstavkom. »Ali naj se ga popravi, ali pa dokončno podre, če popravilo ni možno?« Žerjavovodji po mnenju SDS ne bi manjkalo, če bi bili za svoje delo bolje nagradjeni. SDS adjustaža 1 in strojna adjustaža 1 predlagata, naj bi na vseh SDS hkrati z reklamacijami obravnavali tudi konkretna krivica, ne glede na to, ali je to adjuster ali kdo drug. Nezdovoljni so tudi z različnim odnosom do žigosanja kartic v njihovi TOZD: »Ni prav, da na lužilni liniji ni treba žigosati kartic, v adjustaži pa delovodje za minute trga ure.« SDS opozarja, da je treba zamenjati pregorele žarnice. Tudi SDS adjustaža in strojna adjustaža 2 opozarjata, naj bo žigosanje kartic obvezno za celotno TOZD (»Če se ura pokvari, je treba okvaro takoj odpraviti«). Delegata v delavskem svetu so zadolžili, naj postavi delegatsko vprašanje, kdaj je treba žigosati kartice: ob 13.30 ali ob 13.40? Na sestanku SDS je vodja nekatere člane opozoril, da imajo skrajno nekoherentne odnose do predpostavljanih. Če tega ne bodo spremenili, bodo primorani ukrepati po pravilniku o disciplinski odgovornosti DO Železarne Jesešnice. Vprašanje žigosanja kartic muči tudi SDS adjustaža 3: »Sankcije glede žigosanja kartic naj bodo v vsej TOZD enake.« Zanima jih tudi, zakaj ni odprta srednja umivalnica. Tako pravijo: »Minute za umivanje krčimo, pogojev za umivanje pa nimamo, čeprav imamo umivalnice že zgrajene (čigave so, oziroma čigava volja je to)?« Predlagali so tudi, naj bi v ženski garderobi namestili kaloriferje, da ne bi prihajalo do prehladov. Glede bona za malico pa pravijo, naj bo »vreden tolklo, kolikor ga pač plača Železarna, da bo lahko delavec kupil, kar mu odgovarja, ne pa da nas posiljujejo z vsemi mogočimi kombinacijami.« Tudi ta SDS opozarja, da razsvetljava v hali ni ustrezna (preveč pregorelih žarnic). Nad razsvetljavo se pritožuje tudi SDS valjarne (pregorele žarnice in zamazana svetila nad CIM in ZRM). Zanima jih tudi, kdaj bodo dobili zadostno število delovnih valjev ustrezne trdote za ZRM. Na odgovor glede delitve malic pa SDS še vedno čaka. Način delitve malice moti tudi SDS valjarne 3. Ustreznejši se jim zdi prejšnji način, ko se je dalo dobiti tudi po 15, 20 dekagramov salame itd.

IZ TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna valjarne 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložka, žarilnica 1, 2, 3 in 4, lužilnica in karisti. SDS vodstvo TOZD v zvezi s februarjsko proizvodnjo ugotavlja, da prihaja do problema pri nadurnem delu, saj ga nekateri odklanjajo, čeprav vemo, da je tako lahko dosežemo zastavljene cilje. »SDS hladna valjarne 3 pod razno omenja, da so proti nadurnemu delu, ker je slabo plačano. SDS žarilnica 2 je pod razno obravnavala dopis družbenega pravobranilca samoupravljanja (iz zapisnika ni razvidno za kakšno pobudo gre, pa tudi na CPSI nam ni znano nič o tej pobudi), ki predlaga, naj delavski svet TOZD sprejme sklep, da se to vprašanje ponovno izpostavi na delavskem svetu Železarne z zahtevo, da komisija poda poročilo o svojem delu.« Clani SDS žarilnica 3 opozarjajo, da je treba letne dopuste pravilno planirati, da se v poletnih mesecih ne bi pojavljali isti problemi kot prejšnja leta. SDS lužilnica sprašuje, zakaj ni nobenih odgovorov na vprašanja, ki so bila postavljena na prejšnjih sestankih in če je smotno o kakšni stvari se razpravljati. SDS karisti upa, da bodo letos zgradili streho pred garažo.

IZ TOZD ŽICARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2, II-3, patentirnica 1, 2 in 3, pocinkovalnica, vodilnica ter adjustaža. SDS vodstvo TOZD je na sestanku 26. marca ob analizi vzrokov za nedoseganje plana (samo 94,67 %) ugotovila, da se iste težave, to je pomanjkanje žičarjev, zmanjšanje naročil za žebjarjo in nihanja zaradi prilagajanja razmeram na tržišču oziroma razpoložljivemu vložku, kažejo tudi v mesecu marcu. SDS žičarna I-1 je predlagala, naj se z dopisom »kvalitetna problematika za februar« seznanijo vsi prvi lužilci, drugi lužilci ter delovodja lužilnice ter naj se z 2000 din nagradi Srečka Božića za vestno in uspešno delo. Clanom SDS žičarna II-1 je bilo sicer odgovorjeno glede njihovega predloga v zvezi z malico, vendar hkrati opozarjajo, da jim TOZD Družbena prehrana še vedno ni dala odgovora, ki so ga zahtevali. Razpravljali so tudi o reklamaciji profilne žice in o možnih vzrokih za zamešnjavo. SDS žičarna II-2 ocenjuje, da je kvaliteta problematika zaskrbljujoča, saj se število reklamacij povečuje, kar še zlasti velja za interne reklamacije. Krivci zanje so znani. Glavni problem je lužilnica, ki na nobenem sestanku o kvalitetni problematiki še ni bila izvedta iz obravnave. SDS žičarna II-3 predlaga, naj se poostri kontrola luženja žice, hkrati pa zagotavlja, da bodo vse neetiketirane roče dali v pregled OTK. SDS patentirnica 1 vprašuje, če je mogoče ob že pripravljani malici kupiti (za denar) tudi še kakšno vrsto salame, kajti za nekatere delavce je samo obrok, ki je pripravljen, premalo. SDS patentirnica 2 meni, da je za večino reklamacij kriv slab vložek iz žične valjarne. Pritoževali so se tudi nad postrežbo v kantini in nad tem, da kantinerke ne nosijo pokrival oziroma trakov za lase. Zanima jih tudi, »koliko časa bomo oziroma bo Železarna kupovala kruh od Vidica, ki je precej slabše kvalitete od Zita« — Lesce. SDS vodilnica v zvezi z reklamacijami pripominja, da bi morali žičarji misliti tudi na kvaliteto, ne le na težo. Predlagali so tudi, da bi Miloš Bašić in Stumisz dobila nagrado za dolgoletno in vestno delo v vodilnici. SDS adjustaža ugotavlja, da se nekvadratno luženje pozna tako na površini kot na kvaliteti. Poostri je treba kontrolo luženja in viječanja palic. Glede kvalitete toplega obroka pa ugotavlja, da je slaba in da se deli skoraj hladen. Zato TOZD Družbena prehrana vprašujejo, do kdaj mislijo deliti tako enolične obroke in še to hladne.

IZ TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarna. Na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD, predelava profilarne in profilarna 1 je bilo med drugim povedano, da je prišlo do reklamacije materiala zaradi dimenzijskih odstopanj. Zato je treba pri vsakem materialu, ki gre v proizvodnjo, kontrolirati dimenzije. Govorila je bilo tudi o prenatrpanosti skladišča gotove proizvodnje; dve tretjini izdelkov sta namenjeni izvozu. Material je treba za odpremo še prebrati, zato je asistent pozval, naj to store v svojem prostem času, da ne bi bilo treba zaradi prebranja materiala ustavljeti proizvodnje.

V TOZD VRATNI PODBOJI so sestale SDS vodstvo TOZD, adjustaža, vzorna delavnica in proizvodna linija. Obravnavale so zadeve po programu samoupravnih aktivnosti za marec.

IZ TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD,

hladna predelava 1, 2 in 3, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1 in 3. SDS hladna predelava 3 meni, da bi morali delavci na Koch liniji dobiti dve delovni obleki, enako kot na BK-liniji. Upravičenost tega predloga naj preveri vodstvo TOZD skupaj s HTV službo. Pritožuje se tudi zaradi pomanjkanja oziroma slabe kvalitete orodij na strojih, kar seveda vpliva na kvaliteto dela, povečujejo pa se tudi zastoji. SDS brusilnica 3 končuje svoj zapisnik z mnenjem, »da bi lahko tudi na vodstvu TOZD dobili kakšno dodatno pisno informacijo o teh pomembnih vprašanjih, katere nekako izsiljeno obravnavamo in sprejemamo«.

V TOZD ELEKTRODE so se na skupnem zboru sestale SDS vodstvo TOZD, rezalnica 1, oplaševalnica 1, oddelek priprave elektroodnih mas ter ognjevzdržni material (78 delavcev). Obravnavali so vprašanje nadurnega dela na proste sobote ter vprašanje osebnega dohodka v mesecu februarju. Interes za nadurno delo se je namreč zmanjšal, čeprav so potrebe v proizvodnji take — predvsem zaradi bolniške odsotnosti in pomanjkanja moških delavcev — da bi bilo potrebno delati tudi na prosto soboto. Zbor je bil mnenja, da je treba to vprašanje reševati predvsem v dveh smereh: 1) dodatni davek na nadurno delo naj bi se uvažal tam, kjer obstaja višek delavcev, ne pa kar v vseh občinah v državi, 2) da naj se čimprej vnese nujno nadurno delo v pokojniško osnovo. Zbor je nadalje ugotovil, da so bili osebni dohodki v TOZD Elektrode v prvih dveh mesecih letošnjega leta pod poprečjem Železarne, pa tudi v primerjavi s posameznimi TOZD. Zato menijo, da je potrebno dopolniti premijski sistem, zagotoviti surovine za izdelavo specialnega programa (»ker v I. kvartalu slabo kaže«) ter izboljšati delovno in tehnološko disciplino. Skratka, izboljšati je treba odnos do dela »in se zavedati dolžnosti in ne samo svojih pravic«. Doseganje plan-skih obvez mora biti naša obveznost in temu je potrebno prilagoditi naše delo.

IZ TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, priprava dela, materialna služba, težka obdelava Javornik, strugarna 1 in 2, strugarna valjev Javornik-Bela, orodjarina 1 in 2, konstrukcijska delavnica 1 in 2, ključavničarji strojev ter kovačnice — kalilnice. SDS pripravila dela in materialna služba sta v zvezi z nadomestnimi volitvami predlagali »zamenjavo« enega delegata z drugim, vendar iz zapisnika ni razvidno, ali gre za odpoklic, zamenjavo ali kaj drugega. V zvezi z izdelavo razvida del in nalog pa »SDS ponovno opozarja«, da ji oddelek za študij dela in časa dostavi vse gradivo, ki se nanaša na usklajevanje podobne naloge v drugih TOZD, ko bo prišlo do usklajevanja na njihovi SDS. Enega izmed članov SDS strugarna 2 je na sestanku zanimalo, če na delovnih nalogah »ozobljenec« res ni mogoče povečati grupe, primerno zahtevnost tega dela. Opozoril je, da delavec, usposobljen za ta dela, išče delo drugje, tako da bodo za to delo morali ponovno priletevati novega delavca. SDS orodjarina 1 pod razno navaja, da »ima pripombe glede norm, dobivanja orodja iz skladišča itd.« Zato je za naslednji teden (sestane je bil dne 23. marca) predlagala skupni sestanek z vodjo TOZD in z vodjo težke obdelave. SDS konstrukcijska delavnica 1 pa vprašuje, zakaj pri njih ključavničarji ne morejo nadomeščati skupinovodij. Trdijo namreč, da imajo drugje to prakso že vpeljano. SDS konstrukcijska delavnica 2 sprašuje, kdaj se bo uredila delavnica (izravnila, betonirala tla, očistila okna, poskrbela za boljše razsvetljavo).

IZ TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD in tehnične službe, ključavničarji 1 in 2, instalacija 1 in 2, montaža 1 in 2, žerjavni oddelek, HIP, delavnica elektrostrojev 1 in 2, elektrodelavnica, elektrožerjavni oddelek, vodstvo gradbeno-remontnih delavnic, tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, GRD Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4 in 5. SDS žerjavni oddelek se pritožuje nad slabo prehrano v kantinah in hkrati ugotavlja, da so obroki predragi. Problematično je tudi nadurno delo. Delavci nočejo več delati nadure, ker so preslabo plačane. Zahtevajo sestanek. SDS kleparji so v začetku marca (9. marca) ob obširnem dnevnem redu, med katerim so obravnavali tudi zaključni račun in poročila SIS, izrazili sledeče stališče: »SDS kle-

parji je mišljenja, da je čas, da se lotimo dela, ki prinaša denar, ne pa da se sestavljajo sporazumi, katerih tako ali tako nihče ne bere, pri tem pa se potroši na tone papirja, katerega pa tudi primanjkuje«. SDS RTA ima v zvezi s prehrano sledečo pripombo: »Zahtevamo, da se v kantini na Beli, tako kot v drugih kantinah, izbere jedilnik za en teden vnaprej in da se nabavi jedilni pribor. Že nekaj mesecev ni moč dobiti niti enega noža. Clani SDS menimo, da je potrebno objaviti sestavo hladnega obroka po vrsti in količini, ker nihče ne ve, kaj mu pripada in koliko (n. pr. 10 kg pariške salame, 1 sirček, gortica in sok ter kruh in podobno)«. SDS RTA 4 zahteva, da se »Železar« dosledno razdeljuje članom SDS. SDS RTA 5 predlaga, naj bi bili sindikalni izleti za člane sindikata brezplačni, da bi se jih lahko udeležili vsi. SDS zahteva tudi pisno razlago glede obračunavanja nadur (»zakaj je na plačilnem listku nadura označena 50 %, dejansko pa so plačane precej manj«). SDS se namreč ne strinja, »da je družbeni prispevek za nadure večji kot za redne ure in prosijo za razlago, zakaj je tako«.

IZ TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzdrževanje jeklarne 1 in 2, vzdrževanje HVZ 1 in 2, vzdrževanje Jesešnice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2, ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 menita, da so vodstvena in asistentska delovna mesta v vzdrževanju jeklarne preizkušni vrednotena. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 sta izredno kritično, kot sami ocenjujeta, obravnavali vprašanje osebnih dohodkov. Njihovi osebni dohodki se namreč, kljub zahtevam — glede na pogoje dela in strokovnost, nikamor ne pomaknejo. Posledice so vidne. »Pomanjkanje ključavničarjev je že kritično, pa še odhajajo.« Pravijo, da so v primerjavi z delavci drugih TOZD z osebnimi dohodki že na repu, »v primerjavi z delavci drugih firm (Hidromontaža, Metalna) pa je naš OOS nižji že od enega do dveh starih milijonov.« Zato naj bi poiskali merila za boljše vrednotenje njihovega dela prej, »preden bo prepozno«. SDS zahteva tudi strokovno pojasnilo o varnosti (sevanje) nove naprave za merjenje debelosti pločevine. Odgovore na vsa ta vprašanja žele dobiti v pisni obliki. Poleg tega tudi omenjajo, da so prevozi na relaciji Plavž — Koroška Bela ob 14. uri nenormalni. SDS vzdrževanje Bela 1 in 5 sprašujeta, če morda niso ravno osebni dohodki krivi za pomanjkanje delavcev na vzdrževalnih delih. Normativ je treba izpopolniti s strugarji in varilci. Urediti je treba tudi dohod v skladišče v HVB. Zanima jih tudi vrednost bona za malico. Glede jedilnika — hladni in topli obrok predlagajo, da se ga javno objavi. SDS Bela 2 (25. marca) meni, da je treba dela na strehi pospešiti, ker se bliža čas padavin, obnoviti pa je treba tudi kopalnice in WC. SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 pa zahtevata, da jima odgovorna služba v Železarni pojasni, zakaj ne morejo dobiti letnih oziroma mesečnih avtorskih kart za relacijo Planina pod Golico oziroma Zgornjesavska dolina. Ponovno vprašujejo tudi glede vrednotenja delovnih mest tehnologov in HVB in asistentov na vzdrževanju v HVB. Zanima jih tudi maksimalna premija za posamezni mesec. Na pobudo IO OOS so člani SDS predlagali, da se Džuro Čulbrik odlikuje z medaljo dela, Ivan Rabić pa z redom dela s srebrnim vencem.

IZ TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS prometa + vleka 1, 2 in 4, avtomobilski prevozi, tovor, tehtalci, vozovna delavnica, lokomotivna delavnica, delavnica motornih vozil, vzdrževanje prog, elektromehanična delavnica ter vodstvo TOZD. Clani SDS tovor pod razno izjavljajo, da »se ne strinjajo z objavljenim točkovjem iz kataloga delovnih nalog in opravil ter zahtevajo revizijo tehob njihovi navzočnosti s primerjavo drugih podobnih del«.

IZ TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, energetiki 1, 2, 3 in 4, delavnica toplotne energije, delavnica elektroenergije, delavnica PIV energije ter PIV energija 2, 3 in 4. Da samoupravni sporazumi le niso nekaj povsem brezplednega, kar dostikrat ocenjujejo posamezne SDS, se vidi iz pripombe SDS vodstvo TOZD Energetika k sporazumu o ustanovitvi območne vodne skupnosti Gorenjske: »V zvezi z večnamenskimi izkoriščanjem vode reke Radovne, ki je nastalo kasneje na škodo hidroelektrarn Vintgar in Zasip, je potrebno skleniti samoupravni sporazum med uporabniki.« Iz pripomb vseh štirih SDS energetike pa je razvidno, da vodo iz Radovne poleg obeh hidroelektrarn uporablja še komunalno podjetje Bled kot pitno vodo in za sanacijo blejskega jezera. SDS delavnica elektroenergije ugotavlja, da se ni prejela odgovora na vprašanje z dne 3. marca, precej podrobno pa opisuje nekatere zadeve v zvezi z medsebojnimi odnosi (informacijo smo poslali predsedniku TK OOS ZJ). Postavljeno je bilo tudi vprašanje v zvezi z nagrajevanjem delovodja delavnice elektroenergije. Delovodja, četudi nima ustreznih papirjev (priznava se mu VK elektrika), meni, da »bi mu vodstvo za njegovo delo moralo povišati kategorijo«. Tudi SDS meni, da je plačilna grupa delovodje delavnice EE v primerjavi z ostalimi deli v dejavnosti in TOZD nesorazmerna. Dodajajo še, da tudi delo delavnice elektroenergije ni vedno enakomerno primerljivo z delavnicami drugih dejavnosti in menijo, »da bi se moralo to odražati tudi v plačilni kuverti«. Za strojnika HE Rovte, ki ima zaključeno vajeniško šolo in enajst let prakse na delovnem mestu, pa menijo, da zasluži več kot šesto kategorijo.

IZ TOZD DRUŽBENA PREHRANA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, restavracija Železarne, samski domovi ter kantine. Razpravljale so o sporazumu o ustanovitvi območne vodne skupnosti, seznanile pa so se tudi z volitvami v organe upravljanja SOZD in referendumom.

IZ DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIJALNE IN FINANČNE ZADEVE smo prejeli zapisnike SDS nabava, prodaja, računovodstvo prihodkov, računovodstvo osnovnih sredstev, finance ter računovodstvo osebnega dohodka. SDS nabava v zapisniku navaja sledečo urgenco: »Na naše delegatsko vprašanje — primerjalna analiza del in nalog delavcev s 17. kategorijo v okviru KO-FI, nismo dobili odgovora strokovne službe z utemeljitvijo, da bo analiza izdelana, ko bo končno usklajevanje na FRS. Menimo, da gre za formalno primerjalno analizo del in nalog obstoječega stanja, ki je neodvisna od usklajevanja na FRS. Zato želimo odgovor v 8 dneh od izstavitve konkretnega vprašanja strokovni službi s strani CPSI.« SDS prodaja zahteva odgovor na vprašanje, kdaj bo navabljen nov fotokopirni stroj v splošnem sektorju. Delavci imamo velike težave zlasti pri fotokopiranju dobavnih listov za OTK. SDS računovodstvo osnovnih sredstev vprašuje, kdaj bodo znani rezultati reorganizacije komercialnega sektorja, oziroma če so znani, kakšni so.

IZ DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS kadrovske sektor, oddelek zdravstvenega in socialnega varstva, sekretariat, oddelek splošne administracije in čistilke, CPSI ter PGRČ. SDS v zvezi z obravnavanimi zadevami in pod razno niso imele posebnih pripomb ali vprašanj.

IZ DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR TER NOVOGRADNJE smo prejeli zapisnike SDS oddelek za ekonomske analize in planiranje, raziskovalni oddelek, mehanska preskuševalnica, mehanična delavnica, spektrokemični laboratorij, tehnološki laboratorij, laboratorij za vhodno kontrolo surovin, kemični laboratorij HVB ter oddelek investicijske dokumentacije. SDS laboratorij za vhodno kontrolo surovin v zapisniku z dne 26. marca omenja, da niso razpravljali o nadomestnih volitvah, ker »ni podatkov, za katere delegacije gre«. SDS kemijski laboratorij HVB v zapisniku navaja nekaj svojih zahtev oziroma pričakovanj v zvezi z analitično oceno delokroga delovnih nalog. Tako pričakuje, na primer, usklajitev točk z ostalimi v kemičnem oddelku OTK, pri čemer opozarja na delovne pogoje glede na okolje in organizacijsko prilagajanje proizvodnji. Na primer: analitik za atmosferne žarilnice peči in agregatov v obratih Javornik — Bela je primerjalno še izgubil z novo oceno vrednost cele kategorije. SDS predlaga tudi nabavo manjšega termostata na vodno kopei, in sicer zaradi varnosti in natančnejšega dela pri določanju »H« na izolaciji dinamom (vnetljive tekočine, konstantno vzdrževanje temperature 60 stopinj Celzija).

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

Železarski globus

SAUDSKA ARABIJA

Lani je pričela v tej arabski državi obratovati nova železarna, ki jo je zgradil konzorcij, sestavljen iz avstrijske železarske družbe VÖEST-Alpine, ki je bila tudi vodilna, in iz zahodnonemskih podjetij Lurgi ter Mannesmann-Demag. Železarna

ima v svojem sklopu dve Midrex naprave za proizvodnjo železove gobe in z zemeljskim plinom kot reducentom ter letno proizvodno zmogljivostjo 400.000 ton vsaka, elektrojeklarno s tremi 135-tonskimi obločnimi električnimi pečmi in z močjo transformatorja 70 MVA vsaka ter letno proizvodnjo 850.000 ton surovega jekla in napravo za kontinuirno vlivanje gredic s šestimi žilami. V valjarni lahko letno izvaljajo

800.000 ton valjane žice s premerom 5,5—12 mm in palčastega jekla s premerom 6—32 mm.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Železarne v ZDA, ki izdelujejo elektro pločevino (trafo in dinamom), pričakujejo v letu 1984 rahlo naraščajočo prodajo, ker se je povečalo tudi povpraševanje po elektro motorjih. Za transformatorje prodajo okoli 60 % vse elektro pločevine, za motorje in generatorje 30 % in za ostalo porabo 10 %. Povečanje proizvodnje pričakujejo tudi zaradi povečevanja

elektro omrežja in to na osnovi večje gradbene dejavnosti. Tržišče za generatorje in motorje, na katerega vpliva predvsem gradnja novih naprav v elektro industriji, železarnah, papirni in kemični industriji, kaže manjše možnosti za povečanje, ker je investicijska dejavnost na tem področju še vedno slaba. Položaj bo nekoliko boljši le za industrijske elektro motorje.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Največja železarska družba v ZDA United Steel Co. namerava kupiti že-

lezarsko družbo National Steel Co. in to vključno z rudniki železove rude, premogovniki in integralnima železarnama Granite City ter Great Lakes in hladno valjarno Postage. Glavni prednosti te transakcije sta izboljšanje finančnega položaja in boljše pri davčnih polajavah. Ta združitev bo pri proizvodnji ploščatih izdelkov pomenila, da bo ta družba na notranjem tržišču preseгла delež 30 %. Sorazmerno skromne pa so možnosti za racionalizacijo obratovanja posameznih železarn in obratov.

SKUPNA IN GOTOVA PROIZVODNJA V MARCU PRESEŽENI

(Nadaljevanje s 1. strani)

ogrevanje v globinskih pečeh kot ostale kvalitete, brez obratovanja potisne peči, je bilo nekoliko več zastojev zaradi čakanja na pravilno temperaturo blokov pred valjanjem. Z družbenim planom načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 94 %. Zaradi pomanjkanja slabov iz tujih virov je potisna peč obratovala samo v času od 1. do 3. in od 26. do 31. marca in je bilo v tem času prevajano le 3.255 ton slabov.

TOZ VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Tudi TOZD Valjarna žice in profilov je z 10.906,3 tonami dosegla do- slej enega svojih najboljših proiz- vodnih rezultatov. Načrtovano skup- no proizvodnjo so presegli za 9,3 %.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Zaradi zahtevnejšega kvalitetnega asortimenta je bila večina izvaljane pločevine namenjena za toplotno ob- delavo na Custodis peči. Zato so bile velike zaloge pločevine pred to pe- jo, večkrat pa premajhne v adjusta- ži. Načrtovano skupno proizvodnjo so dosegli 98,3 %.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Tudi v tej temeljni organizaciji je bil dosežen dober proizvodni rezul- tat, saj so družbeni plan skupne pro- izvodnje presegli za 5,5 %. Dinamo kvaliteto so izdelali 2.172 ton in ne- rjavnih jekel 453 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Z družbenim planom predvideno skupno proizvodnjo so dosegli 100,6 %. Dinamo jekel so izvaljali 525 ton in kvalitetnih jekel 185 ton.

TOZD ŽIČARNA

Zaradi odsotnosti in premajhnega števila delavcev so načrtovano skup- no proizvodnjo dosegli le 95,2 %. Po- leg tega so imeli tudi nekaj težav z naročili za navadnejše kvalitete žice. Proizvodnja patentirane in VAC žice je bila zelo visoka 1.254 ton, oziroma 673 ton. Zaradi težav pri luženju, po- bakrenju in remontu stroja so EPP žice izdelali samo 5 ton.

TOZD PROFILARNA

Za marec načrtovano skupno pro- izvodnjo so dosegli 101,8 %.

TOZD VRATNI PODBOJI

Težave so imeli z naročili in z nji- hovo razdrobljenostjo. Družbeni plan skupne proizvodnje so tako do- segli le 63,3 %, znižani operativni program pa 95 %.

TOZD JEKLOVLEK

Načrtovano skupno proizvodnjo so presegli za 1,1 %.

TOZD ELEKTRODE

Nekaj težav so imeli z dobavo žice za plamensko varjenje iz TOZD Ži- čarna, vendar so družbeni plan skupne proizvodnje presegli za 1,1 %.

TOZD ŽEBLJARNA

Nekaj težav so imeli zaradi pre- majhnega števila delavcev in me- hanskih okvar žebljarskih strojev, vendar so kljub temu načrtovano skupno proizvodnjo dosegli 100,1 %. Avgust Karba

TOZD Elektrode

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 9. aprila svojo sedmo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečo Žen. Najprej so obravnavali poro- čilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni. Te- čaj za voznike vilicarjev bo organiziran, ko bo zadostno število prijavljenih kandidatov v okviru Železarn ali izven. Na predlog sprememb premijskega sistema za višjo produktivnost je TOZD dala svoje pripombe, vendar predlog še ni usklajen na nivoju Železarn.

Obravnavali so dosežene proizvo- dne rezultate v mesecu februarju in ugotovili, da je bila načrtovana skup- na proizvodnja dosežena 97,6 %. Plan je bil dosežen pri taljenih varil- nih praških in ognjevdzdržnih ma- terialih. Pri oplasčenih elektrodah plan ni bil dosežen zaradi slabe oskrbe z vodnim steklom, embalažo in rezervnimi deli, pri VP žici pa za- radi izpada dobave polizdelka.

Ocenjevali so tudi dosežene proiz- vodne rezultate v mesecu marcu. Skupna načrtovana proizvodnja je bila dosežena 101,1 %. Načrtovana količina ni bila dosežena le pri VP žici zaradi nedobav polizdelka. Proble- matika nedobave polizdelka VP žice iz TOZD Žičarna se vleče že več let. Dobavljajo le okrog 70—75 % potreb- nih količin. Ugotovili so, da TOZD Žičarna na gospodarski načrt ni dala pripomb, da ne bo mogla izpolnjeva- ti predvidenih obvez glede dobav po- lizdelka za VP žico. VP žica ima ugodno ceno in popraševanje na tr- žišču je veliko. Zaradi tega ima TOZD Elektrode precejšen izpad do- hodka. O tej problematiki bodo obve- stili odbor za gospodarstvo TOZD Ži- čarne.

Potrdili so predlog plana za mesec marec v skupni količini 1.920 ton s pripombo, da se plan zniža za 50 ton elektrodne mase, ker niso bile pri- pravljene pogodbe za izvoz v ZSSR.

Potrdili so predlog plana za mesec april v skupni količini 1.820 ton in soglašali s predvidenimi izvoznimi nalogami za Albanijo v količini 200 ton. Pri tem so opozorili na problem EO žice iz konti liva, ki vedno ne ustreza za izdelavo vseh vrst elek- trod. Lahko bi prišlo do težav pri realizaciji izvoza za ZSSR. Zato je treba zagotoviti nepomirjeno EO ži- co v zadostnih količinah.

Sprejeli so analizo izvršenih na- dur za mesec februar in marec ter potrdili predlog predvidenih nadur za mesec april in maj.

Potrdili so izplačilo tretje rente za tehnično izboljšavo št. 2447 »mletje odpadne opeke na mlinu I.« avtorjev Ludvika Podlesnika in Jožeta Kralja v znesku 18.581,00 dinarjev, ki si jo avtorja delita v razmerju 50:50.

Obravnavali so problematiko na- grajevanja v TOZD in naročili, naj OŠDC takoj pregleda doseganje pre- mij v TOZD. Nadalje so menili, da je treba proučiti možnosti povečanja OD zaradi stalnega padanja življenj- skega standarda.

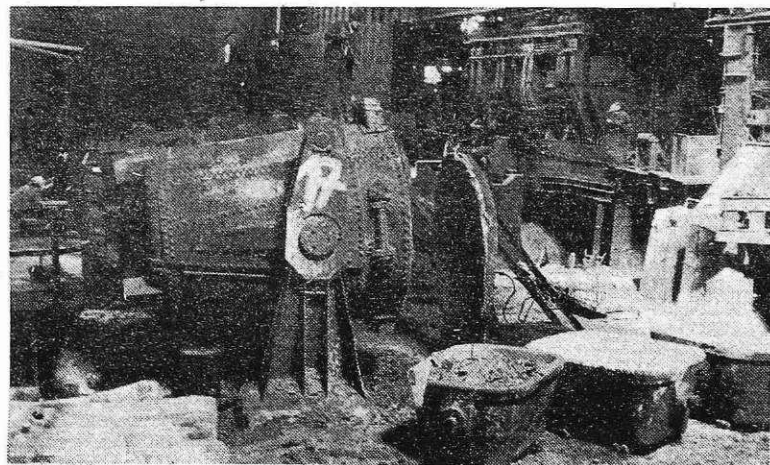
Učencem četrtega letnika tehni- ške metalurške šole in zdravstvene šole so odobrili po dva zavitka elek- trod za izvedbo srečolova na matu- rantskem plesu.

Vlogi invalidskega športnega dru- štva Olimpija Ljubljana za finančno pomoč pri organiziranju mednarod- nega turnirja za košarkarje na vo- zičkih niso mogli ugoditi, ker TOZD nima sredstev za ta namen. Priporo- čajo, da se v okviru Železarn podpre to društvo s tem, da bi za protiu- slugo na ustrezen način reklamira- li našo delovno organizacijo.

Soglašali so, da se za izvedbo re- gijskega in republiškega tekmoval- nja kovinarjev zagotovi dodatni ma- terial iz programa TOZD.

Delavcu TOZD Strojne delavnice Lovru Kramarju so za njegovo pri- zadevnost pri popravilu rotacijske su- šilne peči v oddelku ognjevdzdržnih materialov odobrili enkratno nagra- do v znesku 2.000,00 dinarjev, ker je delo hitro in kvalitetno opravil.

Ob zaključku seje pa je bila izre- čena pripomba, da ob delovnih sobo- tah zvečer ni zagotovljen prevoz pro- ti Plavžu, kar je treba urediti. S. M.

Vzdrževanje ponev v livni jami (foto I. Kučina)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMA V MARCU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	8.000	8.000	9.769,1	122,1	122,1	—	—	—	—	—	—	
JEKLARNA	42.350	41.700	44.013,0	103,9	105,6	—	—	—	—	—	—	
— SM	26.800	26.800	28.625,0	106,8	106,8	—	—	—	—	—	—	
— EL	15.550	14.900	15.388,0	99,0	103,3	—	—	—	—	—	—	
— ASEA	6.900	6.250	6.362,5	92,2	101,8	—	—	—	—	—	—	
— LM	8.450	8.450	8.785,9	104,0	104,0	—	—	—	—	—	—	
— BBC	200	200	239,6	119,8	119,8	—	—	—	—	—	—	
LIVARNA	170	170	172,0	101,2	101,2	50	50	50,4	100,8	100,8	50,4	
— jeklo	168	168	169,0	100,6	100,6	50	50	50,4	100,8	100,8	50,4	
— kovino	2	2	3,0	150,0	150,0	—	—	—	—	—	—	
BLUMING-ŠTEKEL	34.400	34.400	32.342,5	94,0	94,0	4.790	4.790	5.196,6	108,5	108,5	4.995,1	
— Bluming	18.700	18.700	18.164,9	97,1	97,1	300	300	410,6	136,9	136,9	413,3	
— Štekel	12.670	12.670	11.348,8	89,6	89,6	1.990	1.990	1.957,2	98,4	98,4	2.160,1	
— Štekel storitve	530	530	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— Termična obdelava	2.500	2.500	2.828,8	113,2	113,2	2.500	2.500	2.828,8	113,2	113,2	2.421,7	
VALJARNA ŽICE	9.980	9.980	10.906,3	109,3	109,3	2.170	1.930	3.187,9	146,9	165,2	2.268,4	
— Valjarna žice	9.980	9.980	10.906,3	109,3	109,3	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna žice storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.420	6.420	6.312,9	98,3	98,3	5.550	5.550	5.587,5	100,7	100,7	5.495,6	
— Valjarna debele pločevine	5.730	5.730	5.875,6	102,5	102,5	—	—	—	—	—	—	
— Valjarna debele pločevine storitve	690	690	437,3	63,4	63,4	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA BELA	8.400	8.400	8.860,7	105,5	105,5	6.800	6.800	7.191,4	105,8	105,8	7.096,4	
— Hladna valjarna Bela	6.950	6.950	7.284,6	104,8	104,8	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Bela storitve	1.450	1.450	1.576,1	108,7	108,7	—	—	—	—	—	—	
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.650	2.650	2.665,8	100,6	100,6	2.230	2.230	1.987,8	89,1	89,1	1.892,9	
— Hladna valjarna Jesenice	2.450	2.450	2.184,3	89,2	89,2	—	—	—	—	—	—	
— Hladna valjarna Jesenice storitve	200	200	481,5	240,8	240,8	—	—	—	—	—	—	
ŽIČARNA	4.830	4.830	4.596,9	95,2	95,2	3.390	3.500	3.425,9	101,1	97,9	3.536,5	
— Žičarna	4.830	4.830	4.595,2	95,1	95,1	—	—	—	—	—	—	
— Žičarna storitve	—	—	1,7	—	—	—	—	—	—	—	—	
PROFILARNA	1.800	1.800	1.831,6	101,8	101,8	1.500	1.500	1.634,8	109,0	109,0	1.696,1	
— HOP	1.565	1.555	1.728,4	110,4	111,2	1.435	1.435	1.613,9	112,5	112,5	1.692,3	
— HOP storitve	30	10	1,0	3,3	10,0	—	—	—	—	—	—	
— rondele	45	45	20,7	46,0	46,0	45	45	20,7	46,0	46,0	3,6	
— rondele storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
— diski storitve	110	140	81,3	73,9	58,1	—	—	—	—	—	—	
— deli za cestno ograjo	50	50	0,2	0,4	0,4	20	20	0,2	1,0	1,0	0,2	
SKLADIŠČE 38	130	130	—	—	—	130	130	—	—	—	—	
VRATNI PODBOJI	120	80	76,0	63,3	95,0	120	80	76,0	63,3	95,0	88,0	
JEKLOVLEK	2.080	2.080	2.189,6	105,3	105,3	2.060	2.060	2.105,1	102,2	102,2	2.072,1	
ELEKTRODE	1.920	1.920	1.941,1	101,1	101,1	1.710	1.710	1.701,4	99,5	99,5	1.760,5	
— elektrode + varilna žica	1.540	1.540	1.525,6	99,1	99,1	1.530	1.530	1.522,6	99,5	99,5	1.565,9	
— varilna žica storitve	—	—	3,0	—	—	—	—	—	—	—	—	
— varilni prašek	70	70	74,7	106,7	106,7	70	70	74,7	106,7	106,7	90,5	
— suha el. masa	50	50	—	—	—	50	50	—	—	—	—	
OGNJEVDZDRŽNI MATERIAL	260	260	337,8	129,9	129,9	60	60	104,1	173,5	173,5	104,1	
ŽEBLJARNA	1.040	1.040	1.040,8	100,1	100,1	1.040	1.040	1.032,0	99,2	99,2	1.257,8	
MONTER DRAVOGRAD	1.180	1.300	1.112,0	94,2	85,5	1.180	1.300	1.112,0	94,2	85,5	1.112,0	
SKUPAJ:	125.470	124.900	127.830,3	101,9	102,4	32.720	32.670	34.288,8	104,8	105,0	33.321,8	
ELEKTRODE ZAGREB	—	—	—	—	—	100	100	—	—	—	—	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.820	32.770	34.288,8	104,5	104,6	33.321,8	
Storitve	—	—	—	—	—	2.480	2.490	2.581,9	104,1	103,7	2.581,9	
SKUPAJ	—	—	—	—	—	35.300	35.260	36.870,7	104,5	104,6	35.903,7	

K OČITKOM »POŽREŠNOSTI« ŠE OČITKI »POPOLNE INOVACIJSKE NESPOSOBNOSTI«

(Nadaljevanje s 1. strani)

tem sodelovala že januarja 1980 Elektroinštitut in Elektro gospodarstvu Slovenije. O tem »nekem podjetniškem vidiku« projektiranja jeklarne 2 ne bi razpravljali, kajti za naše železarje in občane jeseniške občine je to dejstvo, ki so ga podprli tudi najbolj odgovorni republiški strokovni organi in bančništvo, poleg 153 podpisnikov samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo črne metalurgije v SRS, vključno z jeklaro 2.

Vse, ki so brali ta razgovor, pa je najbolj prizadela posplošena trditve Miha Tomšiča v odstavku, v katerem govori o racionalni porabi električne energije, v kateri pravi: »... Veliko je tistih, ki trdijo, da so Jesenice inovacijsko popolnoma nesposobne in da se tam s kako novo stvarjo ne da prodreti. Njihova interna energetika je tako rekoč v razsulu: vsak, ki je prišel tja, je nekaj krpal po svoje. Praktično pa je to seveda težko dokazati. Skratka z njimi je težko sodelovati.«

O oceni etike za take trditve, za katere je govornik sam rekel, da jih je težko dokazati, ne bi razpravljali, pač pa bi radi z nekaterimi podatki dokazali neresničnost in žaljivost takih trditvev in še posebno iz ust tako uglednega strokovnjaka.

Jeseniški železarji so od stare Jugoslavije podedovali zelo zastarelo tehnologijo in dosti »zakrpano« tovarno, katero so prvenstveno z inovacijsko aktivnostjo, tehničnimi in tehnološkimi izboljšavami, novimi tehnologijami pa tudi izumi usposobili, da je v obdobju obnove in izgradnje Slovenije in Jugoslavije dajala največji delež jekla in jeklenih izdelkov in da se je razvila do stopnje, ko je sposobna izdelovati najkvalitetnejša in najzahtevnejša jekla. Domači novatorji so celo pomembno izpopolnjevali v tovarni vgrajene tuje tehnologije. Tudi na področju energetike, predvsem pri uvajanju zemeljskega plina, pri čemer smo precej zmanjšali porabo uvoženega mazuta, so domači strokovnjaki dokazovali inovacijsko sposobnost. Ob vsem tem pa se je v Železarni usposabljal in izpopolnjeval na stotine kadrov za ostale jugoslovanske železarne.

Preveč bi bilo naštevati vse inovacije, tehnične in tehnološke izboljšave, čeprav to lahko z dokumenti in rezultati dokažemo. Zato le nekaj podatkov, ki se nanašajo na zadnjih deset let. V obdobju 1974–1983 je bilo v Železarni sprejetih 807 inovacij od 1.859 avtorjev, kar kaže že na skupinsko reševanje problemov, kar je značilno tudi za napredni svet. S temi izboljšavami je bilo prihranjenih 500 milijonov dinarjev, avtorji pa so za to prejeli okroglo 13 milijonov izplačanih odškodnin. S temi rezultati so nas mnogokje postavljali tudi za zgled. Novejših primerjav nimamo, vendar pa kot ilustracijo navajamo da je leta 1975 v Iskri Kranj na 280 delavcev prišla ena inovacija oziroma tehnična izboljšava, v Gorenju Velenju na 559 delavcev in v naši železarni na 98 delavcev.

Naši izumitelji in avtorji tehničnih izboljšav so na vsakoletnih razstavah izumov in tehničnih izboljšav oziroma delavske ustvarjalnosti na Reki prejeli precej zlatih, srebrnih in bronastih plaket in diplom, prav tako v Zagrebu. Leta 1979 smo prejeli od Zveze sindikatov Jugoslavije tretjo, lansko leto pa prvo nagrado za inovacije s področja humanizacije dela. Precej naših železarjev se ponaša tudi z nagradami sklada Borisa Kidriča.

OO ZSMS TOZD REMONTNE DELAVNICE

V ponedeljek, 9. aprila, smo se v TOZD Remontne delavnice zbrali na prvem sestanku predsedstva osnovne organizacije ZSMS. Na dnevnem redu smo imeli izdelavo programov dela za posamezne zadolžitve v predsedstvu oziroma dejavnosti osnovne organizacije, in sicer za šport in rekreacijo, za kulturo, za mladinske delovne akcije in idejno politično delo. Pri športu smo poudarili sodelovanje pri raznih športnih igrah, ki bodo organizirane v TOZD in Železarni. Dogovorili smo se, da bomo imeli svoj bilten in da mora informiranje priti do slehernega člana ZSMS. V okviru mladinskega prostovoljnega dela bomo izpeljali eno akcijo. Govorili smo tudi o kulturnem delu in idejnopolitičnem izobraževanju.

PEST

Seveda so ti rezultati v primerjavi z razvitim svetom še zelo skromni, pri nas pa precej pri vrhu. Kljub temu so vsa naša prizadevanja prek različnih oblik dela usmerjena v to, da bi množična inventivna dejavnost resnično zaživela in da bi na tem področju dosegali še boljše uspehe. Ob vsem tem moramo omeniti, da že precej rezervnih delov, ki smo jih še pred nedavnim uvažali, izdelujemo doma, da smo po zamisli tovarniških strokovnjakov izdelali brusilni stroj, kakršne smo doslej morali uvažati in še bi lahko naštevali.

Ne zanikamo, da je inovacijsko aktivnost precej zaviralo zavlačevanje izgradnje jeklarne 2, ki bi jo morali začeti graditi že v prejšnjem srednjeročnem obdobju in na katero se veže vsa ostala tehnologija. Najbrž pa bi Miha Tomšič kot znanstvenik moral vedeti, da tam, kjer je dolgoletna tradicija oziroma dolgoletne izkušnje, tudi izvirnost in novitete težje prodirajo, kakor tudi, da si brez tradicije oziroma izkušenj težko predstavljamo ustvarjalnost. In ne nazadnje, da je uvajanje nečesa novega proces, ki traja dalj časa.

Glede ostalih trditvev Miha Tomšiča v zvezi z gradnjo jeklarne 2 na Jesenicah le to, da je v njih precej nečnosti pa tudi nesprejemljivih tez, ki kažejo tudi na nepoznavanje osemletnega oblikovanja projekta jeklarne 2. Med drugim tudi to, da nikdar nismo trdili, da bomo gradili jeklaro 2 zaradi odpiranja novih delovnih mest, nasprotno, da jih bomo celo nekoliko zmanjšali, vendar pa, da moramo zamenjati zastarelo tehnologijo in da bomo s tem omogočili delo in kruh večjemu delu naravnega prirastka iz območij, ki gravitirajo na našo železarno, to je mladim, ki se po preverjenih podatkih vedno bolj odločajo za železarske poklice.

V TOREK, 24. APRILA,...

(Nadaljevanje s 1. strani)

minimalnih stopnjah in sredstev za reprodukcijo, doseženi nad planirano višino. Precejšen delež pri tem ima inflacija, ki je bila v lanskem letu precej nad predvideno višino. V skupnem družbenem proizvodu občine, ki se je lani, v primerjavi z letom poprej, povečal za 31,7 %, zavzema največji delež industrija s 65,6 % in od tega Železarna Jesenice s 60 %, kar očitno kaže, da je potrebno vse napore vložiti za uresničitev izgradnje jeklarne 2 v Železarni, kakor poudarja izvršni svet Skupščine v svojih ugotovitvah k poročilu.

Lansko leto doseženi dohodek, čisti dohodek in razporejena sredstva za bruto osebne dohodke zaostajajo za poprečjem Gorenjske, kar velja tudi za amortizacijo in sredstva za reprodukcijo. Povečale so se zaloge gotovih proizvodov, kar zmanjšuje likvidnost v nekaterih organizacijah združenega dela. V globalu so se bruto osebni dohodki gibal v resolucijskih okvirih, realno pa so se zmanjšali, kar pomeni tudi nadaljnje zmanjšanje življenjskega standarda prebivalstva. Povečala se je tudi stopnja zadolženosti jeseniškega gospodarstva, zmanjšala pa sta se ekonomičnost in rentabilnost gospodarstva.

Izgube v gospodarstvu občine so v lanskem letu znašale 119 mio din in so bile za 14 % nižje od izgub v letu 1982 in za 25 % nižje od izkazanih ob koncu tretjega tromesečja 1983. Večina izgub je bila pokrita iz lastnih rezerv ali poslovnega sklada.

Tudi pri zunanjetrgovinski menjavi niso bili doseženi planirani cilji, v primerjavi z letom poprej pa je stagniral tudi turistični promet. V letu 1983 so se zmanjšala tudi investicijska vlaganja in je njihov delež v družbenem proizvodu najnižji na Gorenjskem. Za načrtovanimi cilji smo v občini zaostali tudi pri zaposlovanju. V nasprotju z resolucijo se je število zaposlenih zmanjšalo v gospodarstvu in v skupnem številu, povečalo pa v negospodarstvu. Večina brezposelnih v občini predstavljajo ženske.

Preskrbljenost industrije z domačimi in uvoženimi surovinami in re-promateriali se je nekoliko izboljšala v primerjavi z letom poprej, vendar pa je bila še vedno nezadovoljiva. Preskrba z energijo je bila zadovoljiva. Pri preskrbi z osnovnimi življenjskimi artikli ni bilo bistvenih sprememb v primerjavi z letom 1982, izboljšala pa se je založenost. Rast cen storitev iz občinske pristojnosti je bila v naši občini nižja od ustreznih republiških poprečij, kar pa ne velja za porast cen prometnih storitev.

Rast skupne in splošne porabe je bila v letu 1983 administrativno omejevana in je bila pod resolucijskim limitom.

Če pa bi izhajali iz njegove predpostavke, ki jo izpodbijajo poklicne odločitve mladih na našem območju, da bi verjetno malo železarjev želelo, da bi njihovi otroci delali kot železarji, bi najbrž to veljalo tudi za rudarje in še za kakšen poklic. Pa vendar moramo imeti tako železarje kot rudarje ob stalni predpostavki, da izboljšujemo njihove delovne pogoje in med drugim bomo z jeklaro 2 dosegli tudi to. Glede njegove teze o vprašljivosti železarstva na Slovenem in še posebno na Jesenicah, bi radi slišali tudi njegov predlog, v kaj prekvalificirati 6.300 železarjev in še okrog 4.000 drugih delavcev, ki so samo na našem območju vezani na Železarno in železarstvo. Ker bomo potem imeli dovolj čistega zraka, morada v izvoznike konzerviranega čistega zraka, ki ga v svetu tako primanjkuje, da bomo dobili devize za uvoz jekla.

Naj za sklep omenimo le to, da je bil v teh osmih letih projekt jeklarne 2 strokovno in znanstveno proučen z vseh vidikov, v katere dvomijo razpravljalci v »Mladini«, da so bile na najvišjih republiških strokovnih organih tudi dileme o nekaterih vprašanjih, ki jih sedaj, ko smo že pred pričetkom gradnje, načenjajo razpravljalci, vendar so bile strokovno in znanstveno pretehtane z vseh vidikov — ekonomskega, tehnološkega, energetskega, socialnega itd. — in da je projekt ocenjen kot zelo dobro in natančno pripravljen. O vsem tem že osem let obveščamo naše delavce tudi v »Železarju«, poleg nštetihih neposrednih informacij.

Ob vsem tem se upravičeno sprašujemo, kam streljajo in komu so namenjene take polemike, še posebno, če se vanje vpleta za železarje podcenevalen in žaljiv ton.

Uredništvo Železarja

O izvajanju politike cen v letu 1983: Iz poročila je razvidno, da so se v primerjavi december 1982 — december 1983 cene proizvajalcev industrijskih izdelkov povečale v SFRJ za 55 v SRS pa za 56,3 %. cene na drobno za 58,4 oziroma za 60,1 %, cene storitev za 50 oziroma za 49,4 % in cene življenjskih potrebščin za 60 % v SFRJ in 60,1 % v SRS. Pri odbravanju cen storitev je 4,5 % vseh storitev v pristojnosti zveze, 32,2 % republike in 63,3 % občine. Tako so se cene storitvam v zvezi pristojnosti povečala za 70,7 %, republiške za 48,2 % in občinske pristojnosti za 50,2 %.

Poročilo ugotavlja, da se je politika cen v občini v lanskem letu urejala na podlagi skupno dogovorjenih stališč z ostalimi občinami in republiškimi organi. V pristojnosti občine so se v primerjavi december 1982 — december 1983 cene v celotni pristojnosti povečale za 37,8 %, v podrobnosti pa obrtne storitve za 36,9 %, komunalne storitve za 35 %, kulturne storitve za 26,5 %, prometne storitve za 66,7 % in stanarine za 30,97 %.

Zaključni račun davkov občanov v letu 1983: Iz zaključnega računa, ki ga bodo potrjevali delegati, je razvidno, da so predpisani davki v lanskem letu znašali 177.577.630 din in da stopnja vplačil znaša 95,68 %, oziroma zaostanek 10.450.070 din.

Civilna zaščita in delovne usmeritve v letu 1984: Poročilo ocenjuje stanje samozaščite, štabov in enot civilne zaščite ter drugih družbenih dejavnikov, ki se vključujejo v civilno zaščito, organizacijo in pripravljenost štabov in enot civilne zaščite. Drugi del pa predlaga delovne usmeritve v letu 1984. K tej problematiki je delegatom predloženo tudi poročilo o gradnji zaklonišč v občini.

O delu postaje milice Jesenice z oddelkom milice Kranjska gora v letu 1983: Poročilo poleg ocene splošnovarnostnih razmer v občini predstavlja in ocenjuje vsa področja delovanja milice, o čemer pa bomo več poročali v prihodnji številki Železarja.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti bosta na ločenih sejah poleg tega obravnavala še:

- poročilo samoupravne interesne skupnosti za varstvo pred požarom občine za leto 1983 in
 - osnutek odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča.
- Zbor združenega dela pa bo obravnaval še:
- predlog ukrepa družbenega varstva v delovni organizaciji Kovinoservis Jesenice in
 - potrditev samoupravnih sporazumov Raziskovalne skupnosti Jesenice in Območne vodne skupnosti Gorenjske ter statutov SIS za česte Jesenice in Raziskovalne skupnosti Jesenice.

PREVENTIVNI GINEKOLOŠKI PREGLEDI

V mesecu aprilu, maju in juniju organizira oddelek za zdravstveno in socialno varstvo preventivne ginekološke preglede za vse zaposlene žene v TOZD in delovnih skupnostih Železarne Jesenice.

Preventivni pregledi bodo potekali v zgornjih prostorih Obratne ambulante Železarne — v dispanzerju za medicino dela, prometa in športa. Izvajal jih bo zdravnik — ginekolog Splošne bolnice Jesenice dr. Branislav VLADIKOVIČ.

Da bodo pregledi potekali nemoteno, brez nepotrebnega čakanja, vam posredujemo datume, na osnovi katerih si vsaka žena izbere termin, ki ji najbolj ustreza.

Vse, ki ste za pregled zainteresirane, se prijavite na oddelek za zdravstveno in socialno varstvo — tel. št. 3311, kjer vas bodo vpisali po datumih in urah.

Preventivni ginekološki pregledi bodo organizirani v naslednjih dneh (torek in četrtek) s pričetkom ob 14,15:

- 24. APRILA,
- 8., 10., 15., 17., 22., 24., 29. in 31. MAJA,
- 5., 7., 12. in 14. JUNIJA.

TOZD Valjarna debele pločevine

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna debele pločevine Jože Plemelj je 5. aprila sklical in vodil šesto redno sejo odbora.

Po pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili sklepi v glavnem izvršeni, razen sklepov, ki obravnavajo problematiko osebnih dohodkov, oziroma poročilo sektorja novogradenj o delu delavcev Hidromontaže in se izvajajo ter dveh sklepov, ki nista bila izvršena.

V nadaljevanju seje so obravnavali poročilo o številu zavaljanih plošč v mesecih januarju, februarju in marcu letošnjega leta. Menili so, da število zavaljanih plošč ne izstopa, vendar je potrebno to število glede na sedanjo gospodarsko situacijo še zmanjšati. Vodjo proge so zato zadolžili, da poostri nadzor nad valjanjem.

Pri pregledu izpolnjevanja plana v mesecu marcu so ugotovili, da nobeden od treh oddelkov ni izpolnil družbenega plana, ki je znašal 6.420 ton. Na progi so izvajali 6.026 ton ali 93 %, v adjustazi 6.191 ton ali 96,4 %, odpremili pa 5.950 ton ali 92,7 %. Vzrok za nedoseganje družbenega plana je bila prepozna dobava materiala za prevajanje, kar je povzročilo nižjo proizvodnjo na začetku meseca.

Operativni program za mesec april, ki znaša 6.150 ton, so sprejeli s pripombo, da ga bo mogoče uresničiti le, če bodo slabi iz Smedereva dobavljeni do 15. aprila, v nasprotnem primeru bo treba plan znižati.

Na znanje so vzeli izračun druge rente za tehnično izboljšavo »nov način izdelave stranskih odbijačev za valjčne vstavke«, avtorja Franca Zupana in potrdili predlagano posebno nadomestilo avtorju v višini 4.070,00 din.

Poročilo o izvajanju naložbe v TOZD je podal predstavnik sektorja novogradenj tov. Kelbl. V poročilu so bile podane informacije o stanju investicije in rokih, v katerih bodo

predvidoma pričele obratovati posamezne naprave.

Ob koncu seje so bili seznanjeni še z obvestilom odbora za gospodarstvo TOZD Transport o višini stojnine pri razkladanju vagonov v TOZD Valjarna debele pločevine v mesecu februarju.

IS

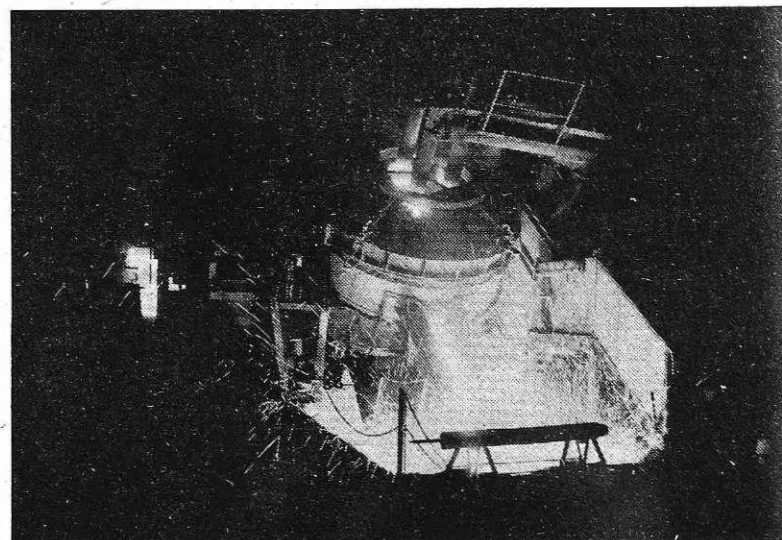
Železarski globus

AVSTRIJA

Avstrijska železarska družba VÖ-EST-Alpine iz Linza je pred kratkim zaključila drugo stopnjo izgradnje jeklarne s kisikovimi konvertorji, v mehiški železarni AHMSA in to z dobavo ter montažo drugega 125-tonskega konvertorja. Tako so povečali letno proizvodno zmogljivost te jeklarne na 900.000 ton surovega jekla. Avstrijska družba je izvedla celotno projektiranje, dobavila potrebne naprave, nadzirala potek montaže, ki so jo izvajala domača podjetja, šola zaposlene in nadzorovala pričetek obratovanja. Gradnja je trajala 16 mesecev.

EGIPT

V letošnjem januarju je dobila japonska železarska družba Nippon Kokan naročilo egiptovske železarske družbe Alexandria National Iron and Steel CO. za gradnjo nove valjarne paličastega jekla z letno proizvodno zmogljivostjo 430.000 ton in dimenzijo izvaljanih palic 10 do 28 mm. Pričetek obratovanja je predviden v juliju leta 1986. Pri lastništvu egiptovske železarske družbe je udeležena egiptovska vlada s 87 %, japonski konzorcij pod vodstvom družbe Nippon Kokan z 10 % in mednarodna finančna družba International Finance Co. s 3 %.

Prebod na BBC električni peči (foto I. Kučina)

DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV GORENJSKE

V petek, 20. in soboto, 21. aprila, bo v treh krajih potekalo letošnje tekmovanje kovinarjev Gorenjske, in sicer v soboto, 21. aprila:

- na Jesenicah — strugarjev, ki se bodo zbrali ob 6. uri pred Centrom srednjega usmerjenega izobraževanja (ŽIC),
- v Kranju — orodjarjev v Iskri Kibernetika, orodjarna, zbor je ob 7. uri pred glavnim vhodom (Savska loka),
- varilcev ter konstrukcijskih ključavničarjev, ki imajo zbor ob 7. uri na Primskovem (komunalna cona) pred trgovino Lesnina in
- avtomehanikov — avtoelektričarjev na Laborah — Alpetour TOZD Servis osebnih vozil, zbor ob 8. uri;
- v Škofji Loki — brusilcev in rezkalcev, in sicer v petek, 20. aprila, ob 12. uri. Zbor je pred THN — Vincarje (v starem delu mesta).

Organizacijski odbor vabi tekmovalce in organizatorje na razglasitev rezultatov in podelitev nagrad najboljšim kovinarjem, ki bo v sredo, 26. aprila, ob 18. uri v prostorih delavskega doma Franca Vodopivca, Kranj (konferenčna dvorana), Trg revolucije 3, vhod št. 6.

KROŽKI ZA IZBOLJŠANJE PROIZVODNJE

V krožku se povezuje majhno število delavcev, ki opravljajo delovne naloge običajno v istem oddelku, se med seboj dobro poznajo; imajo skupne probleme pri delu, podobne

Dosedanji rezultati v delovnih organizacijah, kjer so krožke pričeli uvajati, so spodbudni.

mag. Bojan Možina

Velika pozitivnost teh krožkov je tudi izobraževanje in dvigovanje strokovnega nivoja delavcev, za kar so zadolženi predvsem pospeševalci KIP. S tem, ko se izvajalci bolj zavajajo pomena operacije, ki jo opravljajo, bolj razumejo, kakšen je njihov vpliv na kvaliteto in njihova delovna zavest se zvišuje. Krepi se tudi tovarištvo, saj se določeni nesporazumi, ki izhajajo iz dela, v okviru krožka izglajujejo.

Custodis peč v valjarni žice na Beli (foto I. Kučina)

Seveda se pojavljajo tudi problemi, največkrat takrat, ko je za rešitev problema potrebna neka strokovna služba, zato je najbolje, da se delo krožka omeji predvsem na probleme, ki jih lahko člani krožka sami rešujejo, oziroma da je pomoč strokovnih služb minimalna.

Adi Peltl

1. Podpora vodstva:
Samo vodstvo, ne samo da je informirano o delu krožkov, temveč

1. Podpora vodstva:

Samo vodstvo, ne samo da je informirano o delu krožkov, temveč

3.. Pravila dela KIP:

Takoj v pričetku je potrebno postaviti pravila. Sestanki med delovnim časom, ob zaključku izmene, udeležba obvezna, krožku je treba dati ime ipd.

4. Nagrada za uspešno delo krožka:

TAKOJ na pričetku dela je potrebno članom obljubiti v primeru uspešnega dela nagrado v obliki strokovne ekskurzije, izleta, ogleda kake prireditve ipd. Nagrada naj bo takšna, da članom krožka ostane v spominu. Poleg omenjenega pa je potrebno stimulirati udeležence tudi denarno preko komisije za inovacije.

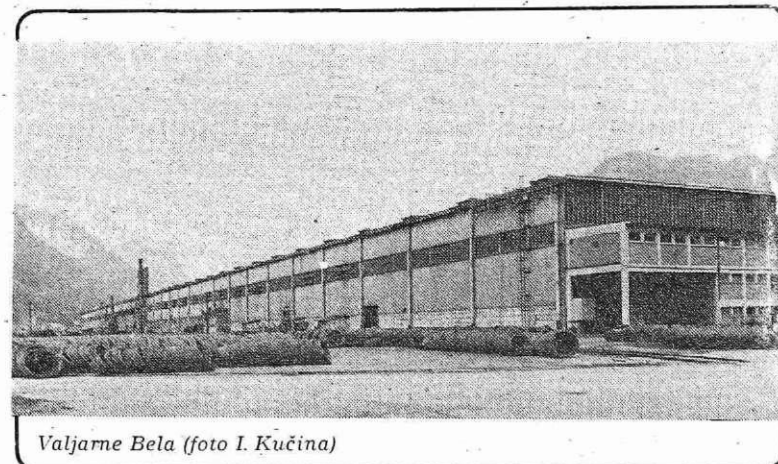
5. KIP mora zajeti vse izmene:

Na delovnih mestih, kjer se dela v več izmenah, je nujno, da je krožek formiran v vseh izmenah, s tem da so problemi, s katerimi se ukvarjajo, različni po krožkih. Praksa je pokazala, da v kolikor je krožek samo v eni izmeni, prihaja do odporov za novosti v ostalih izmenah.

6. Redna aktivnost:

Sestav krožka, posebno pa vodja, naj bo takšen, da je krožek aktiven tudi med sestanki. Naj ne bi prihajalo do ponavljanja aktivnosti. Dogaja se namreč to, da krožek reši določen problem, toda s časom se vse pozabi in zadeva se mora ponovno obravnavati.

Mag. Maks Vrečko,
dipl. inž.

Valjarne Bela (foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

ALI SE BLIŽA KONEC GRADNJE VELIKIH INTEGRALNIH ŽELEZARN NA KLJUČ?

Kaže, da se dežele v razvoju nagibajo k gradnji manjših in srednjih železarn. Če ne upoštevamo načrtov za gradnjo novih železarn v LR Kitajski, je danes edini projekt večje železarne na ključ libijska železarna Misurata. Vendar so tudi tu zaradi težav s plačilom občasni zastoji pri njeni gradnji.

Železarna Tubarao z letno proizvodno zmogljivostjo tri milijone ton surovega jekla in katere pričetek obratovanja je predviden v letošnjem letu, je imela tudi občasne probleme pri izpolnjevanju finančnih obveznosti z brazilske strani. Železarna ima v svojem sklopu koksarno, plavž, jeklarno s kisikovimi konvertorji in vlivanjem v kokile ter valjalno slabov. Pripada železarski družbi CST, ki jo sestavljajo brazilska državna železarska organizacija Siderbras, italijanski železarski koncern Finsider in japonska železarska družba Kawasaki Steel Co. Osnovni komercialni cilj te železarne je prodajati v valjalni izdelavljane slabe kot polizdelek brazilskim in tujim železarnam.

Pričetek gradnje te železarnice sega v leto 1978. Eden glavnih dobaviteljev opreme je bilo italijansko podjetje Italmimpianti. Brazilsko železarno je v nekaterih pogledih mogoče primerjati z italijansko v Tarantu. To velja predvsem glede socialnega okolja in strukture, saj sta bili obe železarni zgrajeni na zalnem polju in na področju brez prave industrijske tradicije.

Danes ima italijanska železarna Taranto letno proizvodno zmogljivost 10,5 milijona ton surovega jekla, izdelujejo pa pločvino, vroče in hladno valjane trake ter spiralno in vzdolžno varjene cevi. Z gradnjo so pričeli leta 1960 in zgrajena je bila v treh fazah. Prva faza je bila zaključena leta 1964 z zmogljivostjo dva milijona ton surovega jekla, druga leta 1968 s 3,2 milijona ton surovega jekla in tretja leta 1975 z 10,5 milijona ton surovega jekla. Večina v tej železarni zaposlenih delavcev so bili v industriji rudi. K železarni spada tudi pristanišče za dovoz železove rude in premoga za koksiranje in delno za odvoz gotovih izdelkov.

Tudi železarno Tubarao, seveda če bodo na razpolago finančna sredstva, nameravajo graditi v treh fazah. Prva faza, ki jo sedaj zaključujejo, omogoča letno proizvodnjo tri milijone ton surovega jekla, za drugo predvidevajo šest milijonov ton in za tretjo 12 milijonov ton. Koksarna ima 47 baterij, medtem ko ima plavž koristno prostornino 3.700 kub. m in premer talilnika 14 m. Samo en plavž predstavlja za obratovanje jeklarne določeno tveganje, ki pa ga zmanjša velika proizvodnja, njegova ekonomičnost in dejstvo, da nameravajo podoben plavž zgraditi pozneje.

V jeklarni sta dva 280-tonska kisikova konvertorja, ki bo-
sta obratovala izmenoma. Ko bo proizvodna zmogljivost v dru-

gi fazi izgradnje podvojena, bodo dodali še tretji konvertor, kar pomeni prihranek pri investicijskih stroških.

po zaključeni prvi fazi izgradnje bosta Finsider in Kawasaki kupovala večji del izdelanih slabov. Po drugi fazi nameravajo zgraditi tudi vročo valjarno trakov. Če bo zgrajena še tretja faza, potem bodo še bolj razširili proizvodni program, zgradili novo jeklarno s kisikovimi konvertorji in napravajo za kontinuirno vlivanje ter univerzalno valjarno. V tej fazi naj bi dosegla letna proizvodnja slabov devet milijonov ton in eno tretjino naj bi jih prodali drugim brazilskim in tujim železarnam. Ostalo količino bodo porabili za lastno proizvodnjo pločevine, tople valjanih trakov, cevi z velikim premerom in žičnih, profilnih ter palčastih izdelkov.

Zaradi današnje zadolženosti Bazilije je mogoče sklepati, da sta druga in predvsem tretja faza izgradnje železarnice Tubara čista špekulacija. Projekt so pričeli leta 1973 in kljub znani svetovni krizi v železarski industriji so izgradnjo prve faze pri peljali do konca. Zato izgleda, da je Brazilija med deželami v razvoju le nekoliko specifičen primer. Dejstvo je, da je brazil-ska proizvodnja ploščatih izdelkov za lastne potrebe v velik-meri deficitarna in jih zato morajo v veliki količini uvažat. Istočasno pa ima ta dežela, poleg Avstraliije, največje zaloge i-redno kvalitetne železove rude na svetu, ki jo danes v velik-i količinah izvaža. Zakaj ne bi skušala vsaj del te rude izkorist-i najprej za financiranje nadaljnje izgradnje železarnice Tubara in nato za povečanje lastne železarske proizvodnje? Seved- brez sodelovanja tujih partnerjev pri tem ne bo šlo.

OCENA POJAVOV ALKOHOLIZMA V ŽELEZARNI

Na deseti seji delavskega sveta delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje, ki je bila v sredo, 28. marca, so delegati obravnavali poročilo odseka za kurativo oddelka za socialno in zdravstveno zavarovanje o alkoholizmu v Železarni. Delegati so menili, da bi morali poročilo obravnavati vsi zaposleni, zato ga nekoliko skrajšanega objavljamo kot gradivo za javno razpravo na sestankih samoupravnih delovnih skupin.

STROKOVNA IZHODIŠČA

V zadnjih dvajsetih letih si je začela v Jugoslaviji utirati pot nova smer socialne psihiatrije — alkoholologija. Po njeni zaslugi imamo o alkoholizmu stvarne, znanstveno izmerjene rezultate.

Alkoholologija je ugotovila in dokazala, kakšen delež ima alkohol pri prometnih nesrečah in nesrečah pri delu ter pri zgodnjih invalidskih upokojitvah: alkoholik doseže deset let manj delovne dobe, 2,5 krat več je odsoten z dela v primerjavi z drugimi delavci, umre star povprečno 52 let. Predvsem pa je alkoholologija ovrgla star pregovor, da se pijanec spreobrne, ko se v jamo vrne, ker je izdelala metodo, s katero je alkoholika možno zdraviti.

OCENA STANJA

Ocenjuje se, da je 15 odstotkov odraslih moških alkoholikov. To bi v Železarni pomenilo okrog tisoč alkoholikov (v Železarni je zaposleno 6326 delavcev).

Ugotovljeno je, da je alkoholik v povprečju dva meseca na leto bolezensko odsoten, to je 44 delovnih dni. V letu 1983 je v Železarni za posledicami alkoholizma болоvalo 133 delavcev, ki so bili odsotni z dela 6693 dni, kar je povprečno 50 dni na delavca (zaradi alkoholizma je болоvalo 67 delavcev).

Alkoholizma manj odsoten, po večletnem trajnem uživanju alkohola, ko je kritično zastrupljanje telesa začelo kazati posledice, pa se odsotnost povečuje. Navadno govorimo le o alkoholizmu pri moških, čeprav se ta bolezen pojavlja tudi pri ženskah. Zastrahuječe je, da je alkoholizem med ženskami in mladimi v porastu.

Alkoholiki postanejo pogosto ne sposobni za delo v najproduktivnejši življenjski dobi, v starosti od 30 do 50 let. V primerjavi z drugimi oboleli je alkoholizem že pogostejši vzrok invalidnosti in zato za skrajšan delovni čas, premestitev na drugo delovno mesto, zgodnjo upokojitev, smrt in tako dalje.

V Železarni Jesenice je bila v letu 1983 ugotovljena invalidnost prve in tretje kategorije pri 109 delavcih. V 20 primerih ali 18,34 % je bila ugotovljena alkoholna odvisnost.

Na periodičnih zdravstvenih pregledih zdravniki ugotavljajo odvisnost od alkohola. Tako so v letu 1983 med 1719 pregledanimi delavci ugotovili 127 ali 7,3 % primerov alkoholne odvisnosti.

Disciplinski prekrški so tesno povezani s problemom pitja alkohola. Ko se obravnava neopravičena odsotnost z dela ali slabo opravljeno delo, se največkrat zanemari vzrok. Po podatkih, ki jih je posredovala vodja disciplinske komisije, je bilo od 663 primerov obravnavanih na disciplinski komisiji 42 primerov vinjenosti.

V primerjavi z letom 1982 je bilo v letu 1983 veliko več fizičnih napadov oziroma pretepov, tatvin materiala in vinjenosti na delu. Glede na število zaposlenih je v Železarni kršil delovno obveznost vsak deseti delavec. Ocenjuje se, da je disciplinska komisija vsaj četrtno delavcev obravnavala zaradi posledic pitja alkohola.

Razlika je tudi med proizvodnimi in neproizvodnimi delavci. Največkrat se obravnava le delavec iz neposredne proizvodnje, čeprav delajo prekrške vsi in je alkoholizem prisoten med vsemi strukturami.

V Železarni je bilo lani 582 nesreč pri delu in 33 na poti na delo. Pri nesrečah vinjenosti ne ugotavljajo. Zdravnik Želimir Cesarec pa je opozoril, da je za 70 odstotkov nesreč pri delu kriv vpliv alkohola. Rešilne postaje so lani opravile 29 alkotestov, od tega 23 primerov nad 0,3 promile.

V zadnjih dveh letih so na odseku za kurativo obravnavali zaradi alkoholizma ali njegovih posledic 482 delavcev. V nekaterih primerih je bilo vzpostavljeno sodelovanje le s prizadetimi delavci, neke le z delovnim okoljem ali z družino, včasih pa z vsemi potrebnimi dejavniki. Z zunanjimi, zdravstvenimi in drugimi strokovnimi službami pa so sodelovali tedaj, če se je alkoholik vključil v zdravljenje.

Trenutno je v Železarni 62 uspešno zdravljenih alkoholikov, ki abstiniirajo od enega do dvanajst let. V klubih zdravljenih alkoholikov Livar in Golica je 32 zdravljenih alkoholikov in njihovih svojcev. Sestanki klubov so dvakrat na teden izven delovnega časa.

Kljub številnim pomanjkljivostim se razvoj sodobne alkoholologije v zadnjih dvanajstih letih kaže tudi v naši delovni organizaciji. Mnogokje se bolj odkrito opozarja na problem pitja alkohola in posledic alkoholizma, bolj osveščene delovne enote obravnavajo primere posledic pitja alkohola, odgovorni se tesneje povezujejo s strokovno službo in timsko rešujejo probleme, pripravljeni so sprejeti sodobna alkoholološka spoznanja in jih prenašati v prakso, zato imajo take delovne enote tudi več zdravljenih alkoholikov, vsak zdravljen alkoholik pa pomeni milijonski prihranek.

KAKO SPOZNAJO ALKOHOLIZEM IN ALKOHOLIKA

Svetovna zdravstvena organizacija je priznala alkoholizem za bolezen. Hudolinova definicija pa se glasi: Vsakega posameznika, ki redno in čezmerno pije ter postane odvisen od alkohola, pa zaradi tega trpijo: njegovo zdravje, blaginja, njegov ugled in ugled družine, lahko štejejo za alkoholika, odvisnost pa je alkoholizem.

Bistvo alkoholizma ni pitje, temveč odvisnost od alkohola in življenjski problemi, ki jih prinaša pitje.

Običajno opredelimo za alkoholika človeka, ki so mu že vidno začele popuščati duševne in fizične moči. Pri tem pa zanemarimo leto nastajanja odvisnosti in obdobje intenzivnega pitja, ko je prenesel veliko količino alkohola in je bil sposoben sproti popravljati svoje napake. Alkoholik postopoma popušča pri vseh dolžnostih. Navadno ima toliko kršitev, da je treba pogledati močno skozi prste, da jih ne opazimo.

Na vmesnih stopnjah alkoholizma je alkoholik na delovnem mestu celo prizadevnejši od ostalih, da bi prikril svoje alkoholno propadanje. Zato ni čudno, da se pogosto govori o alkoholiki kot o »najboljših delavcih«. Če ob koncu njegove delovne zmožnosti analiziramo stanje takega delavca, se razgrne pred nami vsa tragika tega »najboljšega delavca«. Dokler je alkoholik sposoben svoje napake, zamude, neopravičene izostanke, slabo opravljeno delo opravičevati na ta način, da je pripravljen delati karkoli in kadarkoli, ga okolje strpno prenaša. Ko tega več ne zmore, hoče delovna enota premestitev, še bolj pa je zadovoljna, če se invalidsko upokoji.

Ko ugotavljamo alkoholizem v delovnem okolju in ga obravnavamo zaradi posledic, ki se kažejo pri delu, moramo vedeti, da je alkoholizem v družini alkoholika že zdavnaj opravil svoje. Oruženi medsebojni odnosi, prepiri, pogoste agresije so kaj ugodna tla za mladostno iztirjanje otrok, ki živijo v takih družinah. Ugotovljeno je, da gre 40 odstotkov otrok iz družin, kjer je bil eden od staršev alkoholik, po poti alkoholizma.

Alkoholizem je bolje preprečevati kot zdraviti. Nanj moramo biti pozorni že v zgodnji fazi, v obdobju nastajanja alkoholne odvisnosti, tedaj, ko se začnejo pojavljati tipični znaki, kot so: neizpolnjevanje ali nevestno, nepravčasno in malomarno opravljanje delovnih nalog, upadanje kvalitete dela, razne malomarnosti glede varstva pri delu, povzročanje nereda, izostajanje z dela, zamujanje, prihajanje na delo v vinjenem stanju, predčasno odhajanje z dela, pogosta (sprva krajša) bolezenska odsotnost brez pravega medicinskega razloga, čedalje manjša zainteresiranost za delo in dogajanje v okolju, nenadni dopusti, zapuščenje delovnega mesta, nihanje v razpoloženju, impulzivno obnašanje, predvsem kadar brani svoje napake, zabavljanje, prepiri s sodelavci.

Za lažje razumevanje našejmo nekaj tipov alkoholikov. Stalno vinjeni tip alkoholika (delta) ne more več niti dneva držati brez alkohola; pravzaprav »doliva« toliko, kot njegovo telo rabi. Če zjutraj popije določeno količino alkohola, pomiri svojo razdražljivost in glavobol. Za to skupino alkoholikov je značilno, da zna kontrolirati svoje pitje in je ves čas »malo pod paro«.

Občasni alkoholiki (gama) pijejo »samo občasno« daljši ali krajši čas. Vmes lahko brez težav zdržijo brez alkohola en dan ali več mesecev. Nekateri pijejo samo en dan, drugi

vzdržema en teden ali mesec ali samo zvečer, samo po službi, po dopoldanski malici, pijejo ob večerih, samo čez vikend ali pa čez vikend ne pijejo in tako dalje.

Abstinenti so pripravljeni sprejeti vse ukrepe, ki bi omejevali pitje alkohola ali preprečili alkoholizem. Zmerni pivci so »nedotakljivi«, ker še vedno razmeroma dobro delajo, ne povzročajo bistvenih težav, s svojim zgledom dokazujejo, da pitje alkohola ni nevarno. Obstaja mnenje, naj bi se o alkoholizmu izobraževali le alkoholiki in da tudi ukrepi veljajo le zanje. Zdravili pa naj bi se le alkoholiki, ki so jih posle moči in ne dosegajo več niti poprečnih delovnih rezultatov. To je značilno tudi za našo delovno organizacijo.

Pravilno je izobraževati, osveščati in spreminjati miselnost pri zmernih pivcih, jih usmerjati v zdrav način življenja ter disciplinsko ukrepati, ko še ne gre za odvisnost. Alkoholiki namreč nastajajo iz skupine zmernih pivcev. Zdravljenje je smiselno omogočiti delavcem, ki so postali odvisni od alkohola, a še nimajo nepopravljivih poškodb. Posebno pozornost moramo nameniti mladim in mlajšim poročenim delavcem in jih obravnavati v fazi, ko še ni vse izgubljeno, alkoholikom z nepopravljivimi poškodbami pa nuditi zdravstveno oskrbo in osnovno socialno varnost.

KAKO RAVNATI Z ALKOHOLIKOM

Smernice, kako ravnati z delavcem alkoholikom, moramo poiskati v zakonu o delovnih razmerjih in v internih samoupravnih aktih na eni strani ter v temeljnih spoznanjih na drugi strani.

Nekatera določila teh aktov se nanašajo konkretno na alkohol in alkoholizem. Pri obravnavi pa se morajo upoštevati vsa določila samoupravnega akta, ki so vzročno povezana s prekrški, vse pa z namenom, da preprečimo alkoholizem že v zgodnji fazi razvoja, alkoholika pa usmerimo v zdravljenje.

Zato je treba obravnavati kršitve delovnih dolžnosti in njihove kršitelje. To mora storiti delovno okolje čimprej in dosledno, dokler delavec še ni preveč propadel in razrval svoje družine, kajti tedaj nobeno zdravljenje tega ne bi moglo več popraviti.

Izkušnje kažejo, da se alkoholik odloči za zdravljenje šele zaradi disciplinskega ukrepa prenehanja delovnega razmerja ali izgube položaja.

Dolžnost skupinovodij, vodstvenih delavcev, delovodij in vodilnih delavcev, samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij ter neposrednih sodelavcev je, da prekrške obravnavajo.

Pri obravnavanju posledic alkoholnega pitja ima disciplinska komisija posebno vlogo. Zaradi popustljivosti sodelavcev in ohlapnosti oziroma tolerance pravilnika o disciplinski in odškodninski odgovornosti delavcev — alkoholik, ki je v disciplinskem postopku, utrpi veliko škodo, ker se ne upošteva tudi vzroki prekrškov. Disciplinska komisija mora z obravnavo ustvariti pogoje za uspešno reševanje alkoholizma in njegovih posledic. Zato bi moral biti postopek usklajen, kratek in neizprosen. Cilj postopka pa ni kaznovati delavca, temveč preprečiti njegovo zanesljivo propadanje.

Socialna služba mora biti s svojimi ukrepi in znanjem na razpolago samoupravnemu organu, delovnim enotam, vodilnim in vodstvenim delavcem za osveščanje in ukrepanje v zvezi z alkoholizmom. Je usmerjevalec reševanja in koordinator med zdravstveno službo, družino, zunanjimi institucijami in izpelje postopek za vključitev v zdravljenje, če je delavec zanj motiviran.

PROGRAM PREVENTIVE IN KURATIVE

Ukrepi preventive in kurative obsegajo osveščanje in informiranje o vseh vprašanih alkoholizma; spreminjanje javnega mnenja glede alkoholnih pijač, odstranitev alkohola iz delovnega okolja in zgodnjo skrb za ogrožene delavce.

Osveščanje in informiranje o alkoholizmu

Alkoholologija je mlada veda. Učni programi so stari in zelo malo povedo o alkoholizmu, njegovih posledicah v delovnem okolju, družinskem in družbenem okolju; o kompleksnem sodobnem zdravljenju, o pristopu za vključitev v zdravljenje pa nič.

Zato je smiselno organizirati enodnevne ali polnednevne seminarje o alkoholizmu in delu z alkoholiki za vodilne in vodstvene delavce, delovodje in skupinovodje ter člane nekaterih samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij.

Izkušnja kaže, da začetek pitja pri delavcih alkoholiki soppada s prehodom iz učne dobe v delovno razmerje. Zato je prav, da o alkoholizmu in njegovih posledicah poučimo tudi dijakke na ŽIC — strojno-metalurška usmeritev.

Ker zaposlujeemo mnogo delavcev iz drugih republik, ki so v tujem in novem okolju še bolj izpostavljeni problemom alkoholizma, je smiselno vključiti vzgojnoizobraževalno temo o alkoholizmu v program uvajalnega seminarja in dopolniti shemo, ki delavca motivira za dejavnost v prostem času.

Spreminjanje javnega mnenja glede pitja alkoholnih pijač

Javno mnenje se zelo težko in počasi spreminja, ker je družba zelo naklonjena pitju alkohola. Pri tem bi morale prevzeti posebno pobudo družbenopolitične organizacije, ki naj bi na izletih, seminarjih in drugih srečanjih poskrbele predvsem za vsebinsko obogatitev in s tem vplivale na zmanjšanje pomembnosti alkohola pri teh srečanjih. Skrbeti bi morale, da se pri slavljih, ki so organizirana v okviru delovne organizacije, toči čim manj alkohola. Postopoma bi se javno mnenje spreminjalo tako, da bi tudi pri osebnih slavljih izginilo zavajajoče prepričanje, da je treba vsemu nazdraviti z alkoholom.

Poseben element moralopolitične ocene je tudi odnos do alkohola in alkoholizma kot družbenega zla. Zato naj se to upošteva pri kadrovanju na odgovornejše delovne naloge in družbenopolitične funkcije.

Odstranitev alkohola iz delovnega okolja

Glede pitja alkohola na delovnem mestu so pri nas zakonski predpisi jasni. Za preprečevanje alkoholizma na delovnem mestu ni treba nič drugega, kot da jih dosledno izvajamo. Stroga kontrola tovrstnih predpisov ni niti edina niti najvažnejša oblika preprečevanja alkoholizma, vendar brez nje ni pravega preprečevanja. Kdor ne jemlje resno obvezujočih predpisov, bo še tem manj resno jemal navodila, nasvete in strokovna spoznanja.

Prepovedano je torej prinašanje alkohola na delo, pitje alkohola na delovnem mestu in vsaka opitost. Če delavec vzbuja sum, da je pod vplivom alkohola, je treba opraviti alkotest in ga odstraniti iz delovnega okolja. Če delavec odkloni alkotest, se to upošteva, kot da je opit in se ga odstrani z delovnega mesta. Prav tako bi morali opraviti alkotest pri vsaki nesreči pri delu, če je to le mogoče.

Marsikatero zlorabo je kriv tudi interni bife z alkoholnimi pijačami za reprezentanco. Poslovne pogovore si danes težko predstavljamo brez kozarčica izbranih alkoholnih pijač. Včasih se po naključju zapije tudi drug delavec, ki ima dostop do tega reprezentančnega bifeja. Zato naj se odpravi točenje alkoholnih pijač iz reprezentančnih sredstev v delovnih prostorih.

Zgodnja skrb za ogrožene delavce

Bistvo zgodnje skrbi za alkoholno ogrožene delavce je zgodnje odkrivanje in obravnavanje delavcev, ki čezmerno pijejo. To ni lahko delo, ker se alkoholizem v prvih razvojnih obdobjih na delovnem mestu še ne odraža tako očitno, kot se, na primer, v alkoholikovi družini. Ponavadi alkoholik v družini že desetletja popiva, razgraja in živi neskladen zakon; pa se včasih v družbi navidezno kar dobro drži in pri delu spretno prikriva svoje stanje. Zato ima zgodnje ukrepanje za posameznika velik pomen, prav tako kakor za njegovo družino in družbo v celoti. Smernice, kako je treba ravnati z delavcem, ki gre po poti alkoholizma, je treba poiskati v zakonu o delovnih razmerjih in internih samoupravnih aktih.

Alkoholiki imajo ponavadi toliko kršitev delovnih dolžnosti, da moramo zamisliti, da jih ne vidimo (zamujanje, izostajanje, nepravčasno in malomarno izpolnjevanje delovnih nalog, malomarnost glede varstva pri delu in podobno). Zato je humano, da ugotavljamo kršitve delovnih dolžnosti in da se delavca disciplinsko obravnava dosledno in čimprej, dokler še ni preveč propadel.

Alkoholizma ne more uspešno reševati samo zdravstvena ali socialna služba. Zato so dolžni elementi tega programa vključiti v svoje programe in delovne naloge vsi nosilci.

OPAŽANJA O ALKOHOLIZMU V ŽELEZARNI JESENICE

Ali se v Železarni Jesenice pije ali ne, oziroma ali delavci Železarne pijejo ali ne? V tem vprašanju sta dve pravno različni podvprašanji, na kateri lahko le pritrdilno odgovorimo. Ali pacienti prihajajo od doma, s ceste ali iz tovarne, med njimi ni bistvene razlike v vplivu alkohola na njihovo zavest. Skoraj ena tretjina naših delavcev diši po alkoholu.

Kaj pa je alkoholna pijača? Za katere je to žganje, nekateri štejejo sem tudi vino, velika večina pa piva sploh ne priznava kot alkoholno pijačo. Dnevno popite količine alkohola so ogromne, se zlasti, če vemo, da poprečni organizem brez posledic predela 0,3 dcl žganja oziroma 1 dl vina ali piva na dan.

Težave, ki se pojavljajo kot posledica uživanja alkoholnih pijač, so različne: od pomanjkanja koncentracije, nespečnosti, živčnosti do težjih organskih okvar in širših socialnih problemov. Ponavadi prihajajo alkoholiki po pomoč v socialno zdravstveno službo šele, ko se pojavijo zadnje omenjene težave. Uničene družine, emocionalno in psihološko prizadeti otroci, stanovanjska problematika, razveze, fizično obračunavanje med zakonci, izživiljanje nad otroki, impotenca, psihična spremenjenost, prisilno zdravljenje, padec delovne sposobnosti, izguba delovnega mesta, odpoved, nesreče pri delu — vse to so primeri iz vsakodnevne prakse zdravnikov, ti primeri pa žal »zdravim« alkoholikom nič ne pomenijo.

Če bi priznavali nesreče pri delu zaradi alkohola kot obratno nezgodo, bi veliko naredili. S tem ne bi sprožili nič nemogočega, samo alkohol in vinjenim osebom bi onemogočili vstop v Železarno, vendar pa bi to moralo veljati za vse zaposlene v Železarni.

Na že omenjeni deseti seji delavskega sveta delovne skupnosti za kadrovske, splošne zadeve in informiranje so delegati predlagali naslednje ukrepe v zvezi z alkoholizmom:

1. Nujna je zdravstvena prosveta vseh delavcev (posebno vodilnih) in vzgoja, vključno z učenci srednjega usmerjenega izobraževanja.

2. Dosledno moramo ukrepati v skladu z določili naših samoupravnih aktov (pravilnik o varstvu pri delu: 58., 60., 66. in 67. člen; pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti: 42. in 45. člen), ki urejajo problematiko čezmernega pitja in alkoholizma nasploh.

3. Natančneje moramo ugotavljati vzroke nesreč pri delu (preveriti vinjenost) in opravljati preglede krvi (obratna ambulanta in Bolnica Jesenice) ter alkoteste (rešilne postaje).

4. Animirati je treba družbenopolitične organizacije za konstruktivno in rekreativno razvijanje prostega časa delavcev, zlasti delavcev v samskih domovih.

5. Pri sprejemanju novih delavcev je treba upoštevati njihove zdravju škodljive navade (zato je potrebno timsko delo). Te faktorje je potrebno upoštevati tudi pri nadaljnjem kadrovanju delavcev.

6. Ukrepati moramo že pri zgodnji odvisnosti od alkohola in ne dopustiti, da problem zastara. Zato moramo:

— kontrolirati prisotnost po dlnski knjigi — delovodje naj jih izpolnjujejo do malice,

— kontrolirati način koriščenja letnega dopusta (pravilnik o delovnih razmerjih: 120., 121. in 122. člen).

— občasno kontrolirati vinjenost pri delu (izdelati program po MTO metodi).

Izvajalci programa so varnostni inženir, neposredni vodja dela in zdravniki delavci na rešilnih postajah.

7. Preprečevati moramo prinašanje alkohola na delovno mesto (splošna varnostna služba, neposredni vodje dela).

8. Formirati bomo grupo, ki bo nadzorovala izvajanje naštetih ukrepov.

9. Proučiti bi kazalo možnost skupinskega zdravljenja v delovni organizaciji, ker strokovni razvoj alkoholologije kaže, da so največje možnosti za zdravljenje prav v delovnem okolju. V ta namen bi morala kadrovska služba v sodelovanju z obratno ambulanto organizirati in usposobiti zdravstveni in drugi kader za izvajanje lastne skupinske terapije.

10. Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi naj sprejmejo zadolžitve v boju proti alkoholizmu, s posebnim poudarkom na zgodnjem odkrivanju alkoholizma in s tem prispevajo tudi k spreminjanju miselnosti in navad glede pitja alkoholnih pijač.

Iz gradiva strokovne službe povzela Lilijana Kos

OBČNI ZBOR DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

V soboto, 7. aprila, je Društvo upokojencev Jesenice po štiriletnem mandatu imelo občni zbor. Dvorana doma Pod gozdom 13 je bila to popoldne nabito polna in so se morali nekateri zadovoljiti s stojiščem v gostišču.

Za uvod je društveni moški pevski zbor zapel tri pesmi, nato pa je spregovoril podpredsednik društva Zdravko Pogačnik. Med gosti je pozdravil podpredsednika Zveze društev upokojencev Slovenije Avgusta Batagela, predstavnika DU iz pobratenih Trbovelj Cirila Sajevica, predstavnika občinskega sveta zveze sindikatov in sindikata Železarn ter druge goste, ki so se tokrat, razen Vencija Perka, ki je bolan, vsi odzvali vabilu.

Po izvolitvi organov občnega zbora je Zdravko Pogačnik v svojem poročilu omenjal, da društvo deluje že 37 let. Takratni ustanovitelji društva so takorekoč začeli iz nič. Sestajali so se v svojih stanovanjih in v raznih pisarnah. Nato so s prostovoljnim delom in pomočjo delovnih organizacij zgradili svoj dom, ki pa je bil že kmalu premajhen. Pozneje so ga zamenjali za sedanjega, ga adaptirali in razširili. Toda tudi ta dom že postaja premajhen, ker prostore občasno uporabljajo tudi borci za severno mejo, ZB NOV Sava, medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Kranj in drugi. Društvo ima danes 1.350 članov, vendar se število nenehno spreminja, eni odhajajo, drugi prihajajo. Lani je društvo izgubilo dolgoletnega predsednika Janka Verdника in članico izvršnega odbora Olgo Frankič. Spomin na oba so navzoči počastili z enominutnim molkom.

Govornik je dejal, da se je v zadnjih treh letih upokojilo 356 občanov in da se je v začetku letošnjega leta število prejemnikov pokojnin v občini dvignilo že na 5.019. Vzporedno z naraščanjem števila se dviga tudi znesek denarnega izplačila. Samo v letu 1983 je bilo v občini izplačano 663.042.900 din pokojnin. Na žalost je jeseniška občina v Sloveniji šele na 27. mestu po višini starostnih pokojnin, to se pravi, da mora marsikateri jeseniški upokojenec živeti s pokojnino, ki je manjša od slovenskega povprečja 12.751,00 dinarjev.

Zelo obširno in zanimivo poročilo je podal tajnik društva Jože Vehar, ki je dejal, da društvo vključuje upokojence iz naslednjih krajevnih skupnosti: Blejska Dobrava, Podmežakla, Plavž, Hrušica in Planina pod Golico. V pretekli mandatni dobi je društvo vodil 17-članski izvršni, poleg tri-članskega nadzornega odbora in članov šestih komisij. Delo komisij je bilo zelo raznoliko, saj je vsaka delala na svojem področju, njihove predloge pa je potrjeval izvršni odbor društva.

Komisija za splošne zadeve je skupaj s tajništvom pripravljala gradivo za seje in konference, skrbela za pripravo raznih programov in načrtov ter za njihovo izvajanje.

Komisija za finančno in blaginjsko poslovanje je imela vedno dovolj dela, kajti članstvo je se zelo povečalo, naraslo je tudi število naročnikov lista Vzajemnost. Poleg članarine plačuje vzajemno pomoč 1.139 članov, seveda pa je komisija imela še kopico drugega dela.

Gospodarska komisija je skrbela za vzdrževanje stavbe in notranjih prostorov. V preteklem letu je bil obnoven pod v točilnici, položene keramične in vinofleks plošče na površini 98 m², zaradi dotrajnosti so zamenjali vrata, dovodne in odvodne cevi, namestili nove klopi, stole in drugo opremo in drobni inventar. Poskrbeli so za pleskanje športnih naprav, vrtnih ograj, žlebov in drugih naprav zunaj stavbe. Da so zmanjšali vzdrževalne stroške, je bilo marsikaj opravljenega udarniško.

Komisija za kulturno dejavnost je bila vse leto zelo aktivna. Samo moški pevski zbor je imel lansko leto 47 javnih nastopov in 89 pevskih vaj. Ker je poprečna starost pevcev 62 let, si komisija prizadeva, da bi pevsko vrsto pomladila. Odkar je pred dvema letoma vodstvo zbora prevzela glasbena pedagoginja Mira Mesarič, je zbor strokovno zelo napredoval.

V počastitev državnih, republiških in drugih praznikov so organizirali številne proslave, kulturne prireditve in koncerte. Imeli so tudi izobraževalna predavanja, popestrena s filmi in diaprojektivami.

Pri tem niso pozabili na najstarejše člane. Jubileantom, stari nad 80 let, je društvo pripravilo kulturni program s pogostitvijo in čestitke, lani so prejeli tudi skromno denarno darilo. Komisija si je tudi prizadevala, da je društvo dobilo sicer rabljeno, vendar močnejšo aparaturo za ozvočenje.

Komisija za izlete in rekreacijo je pripravila štiri izlete s 160 udeleženci, ki so obiskali:

— Pokljuko, skupaj z upokojenci iz pobratenega društva Trbovlje,

— Crikvenico in tri dni preživel v počitniškem domu železarjev,

— Dolenjsko z ogledom raznih zanimivosti,

— Novo mesto in bližnje vinske gorice.

Na letovanju je bilo 207 članov in njihovih svojcev. Od tega jih je 89 letovalo v Crikvenici in Biogradu, 110 v Izoli, pet v Rogaški Slatini in trije v Piranu.

Komisija za šport in rekreacijo skrbi za ohranjanje fizične sposobnosti in za sprostitev svojih članov, obenem si prizadeva vključiti v razna športna tekmovanja čim več upokojencev. Najbolj aktivni so kegljači na asfaltu, balinarji in strelci. Med člani je tudi nekaj zelo dobrih šahistov, vendar komisija zadnje leto ni mogla sestaviti tekmovalne ekipe. Letošnjo zimo je ZDUS organizirala prvo tekmovanje v smučskih tehnikah in veleslalomu. Prijavljenih je bilo 20 tekmovalcev in so dosegli presenetljive uspehe: moški prvo mesto v tehnikah in četrto v veleslalomu, ženske pa prvo mesto v veleslalomu. Med našimi tekmovalci je bil tudi 76-letni Franc Smolej, znani tekač na smučeh in nekdanji olimpijec.

Na koncu poročila se je Jože Vehar v imenu izvršnega odbora zahvalil vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali društvu in povabil navzoče k razpravi.

Stane Torkar se je dotaknil letovanja v domu upokojencev v Izoli. Za upokojence iz naše občine je v domu vsak mesec na razpolago 21 mest. Doslej je rezervirana komaj polovica razpoložljivih postelj, zato je izrazil bojazen, da bodo morali prazna mesta ponuditi drugim društvom, če ne bo večjega zanimanja.

Avugust Bagatelj je v imenu ZDUS pozdravil občni zbor in čestital društvu za uspešno delo. Med drugim je povedal, da je v Sloveniji poleg 250.000 starostnih in invalidskih, še 40.000 kmečkih upokojencev in nekaj tisoč vojaških, tako da se v Sloveniji ena tretjina prebivalcev preživlja s pokojnino. Posredoval je še zanimive podatke, ki bodo koristili društvu pri nadaljnjem delu.

V imenu sindikata Železarn se je v razpravo vključil Štefan Ščerbic in se zahvalil za natančna in izčrpna poročila, ki jih redno prejemajo od društva. Povedal je, da bo Železarna dobila nov počitniški objekt v Toplicah pri Ptujju. Tudi tam bodo lahko letovali upokojenci.

Potem so v razpravi sodelovali še drugi gostje in prav vsi so želeli društvu in novemu vodstvu še uspešnejše delo. Po razrešnici dosedanjemu odboru so sledile javne volitve novega odbora. Predlagana kandidatna lista je bila brez spremembe potrjena.

Pred zaključkom občnega zbora je Zofka Škulj posredovala še finančni načrt, Jože Vehar pa program dela za letošnje leto.

V četrtek, 12. aprila, je bila konstituantna seja vodstva DU Jesenice, na kateri so oblikovali 15-članski izvršni in tričlanski nadzorni odbor ter sedem komisij. Predsednik izvršnega odbora v naslednjem mandatu bo Janko Burnik, podpredsednik Lojze Likovič, tajnik še naprej Jože Vehar, prav tako tudi blagajnik Franc Tepina.

Za predsednika nadzornega odbora so izvolili Marijo Premierl. Na novo je imenovana socialna komisija, njen predsednik pa bo Zdravko Pogačnik.

Iv. Torkar

NALOGE KLUBA SAMOUPRAVLJALCEV PRI RACIONALIZACIJI DELOVANJA SISTEMA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA

»Velike možnosti za racionalizacijo in potrebe po njej so v delovanju celotnega političnega sistema — od TOZD do vseh nadaljnjih oblik organizacij združenega dela, v SIS in v celotnem delegatskem sistemu za skupščine družbeno-političnih skupnosti.« (Miha Ribarič: prispevek za okroglo mizo o racionalizaciji našega političnega sistema, leto 1982)

Racionalizacija političnega sistema pomeni prizadevanje za izboljševanje in izpopolnjevanje političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki mora biti opir na ekonomski sistem in delovanje ekonomskih zakonitosti. To pa ne pomeni, da bi z racionalizacijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja odstopili od zamisli ustave iz leta 1974 in zakona o združenem delu.

Z racionalizacijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja torej lahko razumemo predvsem naslednje:

— izboljšanje delovanja institucij političnega sistema (npr. delegatskih skupščin),

— povečanje samoupravne funkcionalnosti in mobilizacijske sposobnosti samoupravnega političnega sistema,

— izboljšanje načinov dela, vsebine in metod dela, ki lahko pomembno vplivajo na ustvarjalno odločanje delavcev in občanov.

To mora omogočiti, da bi dosledneje uveljavili temeljno funkcijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki je v tem, da samoupravno organizirani delavski razred, skupaj z vsemi delovnimi ljudmi, stvarno odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela, o uresničevanju politične oblasti in o upravljanju vseh družbenih zadev.

Gre torej za takšno racionalizacijo političnega sistema socialističnega samoupravljanja, ki bo prispevala k doslednejšemu uresničevanju načel ustave, zakona o združenem delu in drugih sistemskih predpisov ter k doslednejšemu uresničevanju samoupravljanja in delegatskega sistema. Racionalizacije pa ne more biti pri omejevanju in spreminjanju temeljnega samoupravnega produkcijskega odnosa, ampak prav njegovo uveljavljanje. To pa ne pomeni, da ni potrebno doseči tudi večje racionalnosti in učinkovitosti v delovanju ekonomskega sistema in socialističnega gospodarstva.

Boštjan Markič je v prispevku o dvigu mobilizacijske sposobnosti političnega sistema poudaril naslednje:

»Z racionalizacijo političnega sistema razumemo izboljšave in izpopolnjevanje sistema, ki ni mrtev organizem, temveč se stalno »popravlja« ravno v razgibani dinamiki družbenega dogajanja.« (Okrogla miza o političnem sistemu.)

V tem smislu ima lahko klub samoupravljalcev določeno vlogo in naloge pri usmerjanju in dviganju mobilizacijske sposobnosti našega samoupravnega sistema. To pomeni, da lahko s sistemom usposabljanja delavcev in občanov, izmenjavo samoupravljalških izkušenj ter nudenjem strokovne pomoči in svetovanjem omogoči:

— odpravljanje nekaterih neskladij med zamisljivo delovanjem samoupravnega sistema in njenim uresničevanjem v praksi ali v posameznih delovnih in življenjskih okoljih,

— odpravljanje enostranosti med samoupravljanjem in strokovnim upravljanjem. Strokovno upravljanje mora biti podrejeno samoupravljanju,

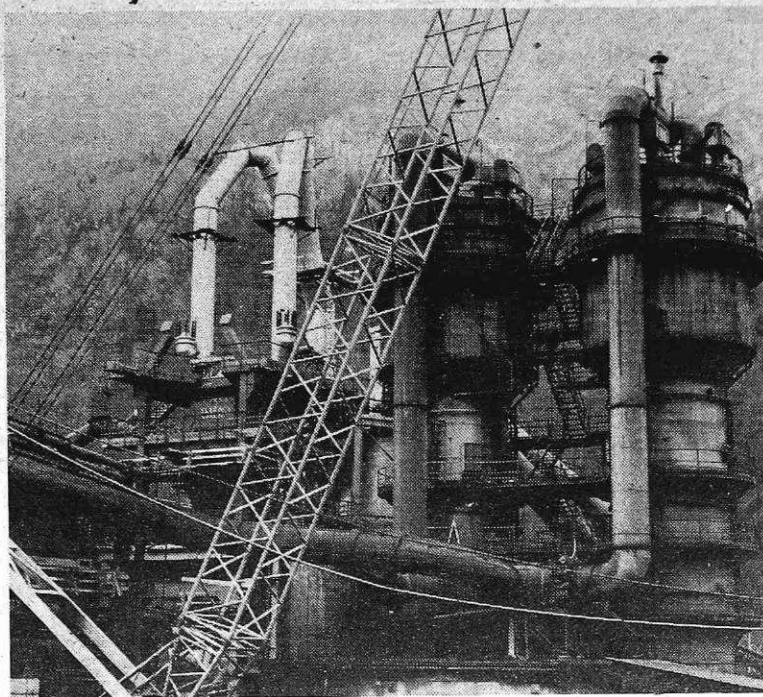
— uveljavljanje takšnih metod in načinov dela v institucijah (delegatskih skupščinah), samoupravnih organih in skupnostih, ki bodo vplivale na ustvarjalno odločanje delavcev in občanov,

— uresničevanje in utrjevanje demokratičnega sistema odnosov in zvez v združenem delu, samoupravnih skupnostih in družbenopolitičnih skupnostih,

— uveljavljanje takšne vloge delavca v združenem delu, ki mu bo omogočala razpolaganje, gospodarjenje in upravljanje s celotno družbeno reprodukcijo.

To pa pomeni, da mora klub samoupravljalcev bolj kot doslej skrbeti za poglobljeno izvajanje svojih nalog kot oblike in metode dela sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij. Z izvajanjem svoje funkcije lahko klub samoupravljalcev pomembno prispeva k samoupravnemu, racionalnemu in učinkovitemu delovanju posameznih mehanizmov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

Srečko Krč

Remont plavža 2 se nadaljuje (foto S. Kokalj)

V APRILU PRED OSEMDESETIMI LETI

Petnajstega aprila leta 1904 so delavci na Jesenicah in Javorniku organizirali in delno tudi uspeli v drugi stavki za svoje pravice. Stavka je imela velik odmev in so se ji pridružili tudi delavci tovarne elektord na Blejski Dobravi in delavci v Kropi in Kamni gorici.

Lastniki takratne Kranjske industrijske družbe so februarja 1904 premestili valjarne z Jesenic na Javornik. Stroške selitve so hoteli naloziti delavcem tako, da bi jim znižali plače. Nad 400 delavcev se je temu uprlo in ustavilo delo v obratih. V stavki so delno tudi uspeli.

V stavki so delavci držali 12 dni. To je bil za tisti čas velik uspeh. Čeprav so v ekonomskem pogledu le delno uspeli, je bil uspeh toliko večji na političnem področju. Veliko, predvsem moralno oporo v stavki so jim dali delavci na Blejski Dobravi, v Kropi in Kamni gorici. Poleg tega so bili delavci že revolucionarnejši in bolje organizirani. Otrseti so se začeli močnih vplivov cerkve ter njenih združenj in poskusov organiziranja delavcev. Tudi v stavki jim ta združenja niso stala ob strani. Delavci so začutili pomoč in solidarnost levo usmerjenih delavskih strank in zato tudi ni čudno, da so že leto pozneje na Jesenicah delavci svoje glaso-ve na volitvah v državni zbor oddali za socialiste.

Precejšen vpliv, pomoč in pravilno usmeritev so jeseniškim delavcem dali tudi tuji delavci, ki so prišli iz različnih krajev avstroogrškega cesarstva. Povedali so jim, da so med najslabše plačanimi in najbolj izkoriščanimi.

Na začetku tega stoletja se je jeseniški železar že odločil za pravo usmeritev, za pravo pot. Sklenil je, da ne bo več klečal in hlapčeval.

Neuspele stavke proti koncu 19. stoletja in stavka 1902. leta mu niso vzele poguma, volje in vere v zmago. Pogoji za tako pravilno opredelitev jeseniškega proletariata pred 80 leti niso bili rožnati. Kljub velikim zmagam delavskega razreda, združenega v drugi Internacionali, so se pojavili v njej in v SDS revizionisti, ki so zahtevali popravek Marxovega nauka, da bi s tem zmanjšali revolucionarnost delavskega razreda. Le nekaj mesecev poprej je zato prišlo v Rusiji do drugega kongresa ruske SDS, na katerem je Lenin obsodil revizionizem in je prišlo zato tudi do ustanovitve partije boljševikov.

Tudi v Srbiji je bila v tem času ustanovljena srbska SDS, ki po za-slugi Dimitrija Tucovića ni poznala revizionizma in je bila partiji boljševikov najbližja. Tega ne moremo tr-

diti za SDS Avstroogrške in naše, ki so bile pod močnim vplivom revizionistov.

Prav zato je odločitev jeseniških delavcev še toliko pomembnejša in upravičeno lahko trdimo, da so s to stavko pred 80 leti položili enega od močnih temeljnih kamnov vsemu, kar je sledilo v vse močnejšem delavskem in revolucionarnem gibanju in končno v zmagoviti socialistični revoluciji.

Delavci Železarn in vsi delovni ljudje smo hvaležni tem pionirjem boja za delavske pravice in vsi smo za to, da bi odkrili v naši Železarni ploščo, posvečeno trpinom, ki so pred 80 leti dvignili zgarane pesti in pokazali smer v lepšo prihodnost in svobodo. Ploščo bi odkrili ob občinskem prazniku 1. avgusta, ko sta padla prva jeseniška prvoborca v končnem obračunu s tistimi, s katerimi so se borili delavci na Jesenicah že pred 80 leti. Jaka Klinar

Železarski globus

ZDA

Potem ko so imele največje ameriške železarske družbe v preteklih dveh letih rekordne poslovne izgube, več kot pet milijard dolarjev, kaže, da bo letos boljše. Predvsem se je močno povečalo povpraševanje po železarskih izdelkih, ki jih uporablja ameriška industrija avtomobilov in bele tehnike. Letos se bo to povpraševanje še povečalo. Železarne za hladno valjano pločevino dosega-jo že sedaj 85 % izkoriščanja svojih zmogljivosti. Vendar je celotna izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti ameriških železarn danes še vedno samo okoli 65 %. Vzrok za to je slabo povpraševanje po debeli pločevini, palčastem in profilnem jeklu, kar predstavlja okoli dve tretjini celotne ameriške porabe jekla. Ker se je povpraševanje po teh izdelkih v zadnjem četrtletju preteklega leta le skromno povečalo, obstaja bojazen, da njihova poraba v letošnjem letu ne bo dosegla ravni prejšnjih let. Najnovejša predvidevanja investicijske dejavnosti v ZDA kažejo na povečanje v letošnjem letu za 9,4 %, kar pa pomeni določene spodbudne obete železarske industrije za bližnje prihodno obdobje.

Stavkovni odbor leta 1904

PREGANJANJE NEMŠKIH PRISELJENCEV Z GORENJSKE

(IZ ROKOPISA ZA KNJIGO »KRIK V DRAGI«)

7. V naselju Spodnje Poljane, ki spada pod Sp. Gorje (ob cesti Bled—Sp. Gorje—Jesenice) so izgnali pet družin in v tri prazne hiše so se vselili nemški priseljenci.

V hišo Janeza in Frančiške Vreva, ki sta bila z otroki Ivanom, Francijem in Simonom izgnana v taborišče v Nemčiji, se je vselila nemška priseljenka brez moža, toda s šestimi otroki.

8. Miha in Pavla Zupan s sinovoma Mihom in Francem sta bila izgnana julija 1942. V njihovo hišo se je vselila Nemka brez moža. Imela je tri otroke.

9. V hišo Janeza in Ivane Pristov se je vselila Nemka z dvema otrokoma.

10. V hišo Martina in Marije Jakopič v Spodnjem Grabnu (Sp. Gorje), po domače v Mrakovo, se je vselila družina, za katero ni znano, koliko članov je štela.

11. Leta 1941 so iz Zasipa izselili župnika Antona Demšarja. S kuharico sta imela sina in hčer. V župnišče se je vselila družina Pichler iz Velikoveca z desetimi otroki, ki je upravljal cerkveno premoženje.

12. V Rebru v Zasipu, v Pečarjevo hišo, po domače Nemčevu, se je le za krajši čas nastanila nemška družina.

Tri dni po tistem, ko so poključki borci pod vodstvom Tineta Slivnika-Lada »obiskali« Besarabca v Pretnarjevi hiši na Poljšici, je Andrej Zvan-Boris vrgel skozi kuhinjsko okno Matijeve hiše v Spodnjih Gorjah bombo, ki sicer ni nikogar ranila, je pa zanimala med nemškimi priseljenici strahovit preplah. To se je zgodilo osmega marca leta 1943. Razen dveh družin v Zasipu in Besarabca v Zgornjih Gorjah, so vse druge pobrale šla in kopita v dvajsetih dneh.

»Bili so revni, zapeljani, prepuščeni usodi. Vse svoje premoženje so prinesli v nekaj kovčkih. Z nikomer od domačinov se niso mogli prijazno pomeniti. Tudi mi, ki smo aktivno delali za OF, za NOB, jih nismo mogli sovražiti. Tudi narodni heroj Boris, ki je sicer nad izdajalci rad potegnil za pištolo, je iz uvidenosti namenoma vrgel bombo v prazno kuhinjo. Hotel jih je preplašiti in je s tem dosegel namen,« mi je pisala Slavka Zalokar, Negrova iz Spodnjih Gorij, ki mi je pomagala zbirati te podatke.

No, če bi Boris, ki je marca 1945 padel kot namestnik komandanta Gorenjskega vojnega področja na Poreznu, preživel vojno, bi od sosedu Janeza Jakopiča-Matijevega moral poslušati pridigo z vprašanjem, zakaj je vrgel bombo v njegovo (Matijevo) in ne v svojo hišo (hiši sta si v sosesčini). Kajti ob vrnitvi iz taborišča je moral Jakopič sam popraviti poškodbe od eksplozije bombe v kuhinji.

AKCIJA PRI PRISELJENCU V ZASIPU

Omenil sem že, da je Borisova bomba pregnala vse nemške prise-

ljence v gorijskih vaseh, le dveh iz Zasipa pri Bledu ne. O priseljenicah pri Nemcu v Rebru v Zasipu nimam kaj reči, ker so bili tam le okoli šest tednov in se nihče več ne spomni, od kod je ta družina prišla in kam je odšla. Pichler, ki je bil z ženo in desetimi otroki v župnišču, pa je bil trimast. Ni se oziral na partizanska opozorila in je piljan s puško v roki hodil po vasi in strahoval vaščane. Sicer je bil uspešen kmet, redil je precej živine ter dobro obdeloval cerkveno posestvo.

V začetku februarja leta 1944 so na sestanku rajonskega komiteja partije in odbora OF za gorijsko-blejsko področje sklenili, da bodo na Pichlerja močnejše pritiskali. Komandir minersko-sabotažnega voda »Triglav« Andrej Zvan-Boris z nekaterimi borci, njegov brat Janez Dravski, ki je vodil rajonsko gospodarsko komisijo, sekretar rajona Anton Ambrožič-Božo, član rajonskega komiteja Janez Vreva, morda še kdo od terencev, so opolnoči potrkali na vrata župnišča v Zasipu. Odprla jim je žena, zbudili so se otroci, moža pa ni bilo nikjer. Verjetno je imel vnaprej pripravljeno skritišče. Pobrali so precej hrane, Dravski pa je v hlevu zaklal dva prašiča, ju razrezal na kose in razdelil borcem, da so jih dali v nahrbtnike ali kako drugače nesli. Ob odhodu so ženo resno opozorili, naj takoj zapustijo vas in se vrnejo tja, od koder so prišli.

Po odhodu partizanov je starejši sin (najstarejši je že bil v nemški vojski) skozi okno izstreljeval rakete in opozarjal posadke na Bledu, da so v nevarnosti. Čeprav je do Bleda le dva do tri kilometre, do jutra ni prišla v vas nobena nemška patrulja.

Zjutraj je Pichler v vas pripeljal nemške orožnike in policiste z Bleda. Spraševali so vaščane, če so ponoči videli ali vsaj slišali gošarje.

19. februarja leta 1944, približno deset dni po prehranjevalni in opozorilni akciji, je Pichler zvečer krmil živino. Ko je stal med vrati s krmom v rokah, so počili strelji in ga ubili.

Na pokopališču v Zasipu so mu že izkopali jamo, toda potem, so krsto odpeljali v Velikovec na Koroško, kamor se je takoj vrnila vsa družina z živino in opremo. Istega dne je vas zapustila tudi nemška družina nastanjena pri Nemcu v Zasipu.

Štiri leta pred izidom te knjige je v Kurejevo gostilno v Zasip prišla ženska srednjih let in povedala, da Pichlerjeva hčerka. Lastnica gostilne Cilka Durja, Kurejeva, je je vprašala, če je ona tista, takrat stara tri leta, ki je rada prihajala k njim v kuhinjo. Zapomnila si je celo njeno ime.

Cilka si je od vseh Pichlerjevih otrok njo najbolj zapomnila zato, ker je večkrat prišla v kuhinjo. Predno je kaj dobila, je morala po slovensko reči slaščičarna. Seveda so se deklici vsi smejali, ker je bila beseda zanjo pretežka in jo je po otroško izjecljala.

Pichlerjeva hčerka je povedala, da živi v Velikovecu, kjer živijo (ali v okolici) tudi bratje in sestre. Večkrat pridejo na Bled. Očeta ni omenila in ni vprašala, zakaj so ga ubili.

O AKCIJI V VINTGARJU

Gorjanci med nemškega priseljenca prištevajo tudi Johanna Diepolt iz Celovca, kar ni pravilno. Nemški priseljenci naj bi utrjevali nemško narodnost na Gorenjskem, Diepolt pa je bil le upravnik lesnih obratov v Vintgarju. Njegova družina je vseživo živela v Celovcu. Včasih so prišli k njemu na obisk v Vintgar in na izlet na Bled, sicer pa je Diepolt sobote in nedelje preživel pri družini v Celovcu.

Pred vojno je bila v Vintgarju lesna industrija. Iz bukovega lesa so izdelovali škatle za kolomaz in majhne lesene škatlice za lekarne. Tu je bila še žaga za hlodovino, vila in restavracija. Vse to je bilo last industrijalca Goloba iz Viča v Ljubljani, kjer je imel tovarno kremo in raznih mazil za čevlje. Golob je umrl že pred vojno, potem sta gospodarstvo vodili njegova žena in hčerka Nasta. Njihovo premoženje v Vintgarju so Nemci zaplenili, vsi obrati pa so pod Diepoltovim vodstvom delali še naprej.

Skozi Vintgar je vodila partizanska pot. Tu je bilo križišče partizanskih poti v razne smeri: proti Poljanam in Blejski Dobravi oz. Jesenicam, proti Zasipu in Bledu, na Mežaklo, proti Gorjam, Radovni in Pokljuki. Zaupniki partizanskih obveščevalcev so slišali, da utegnejo Nemci tod postaviti svoje postojanko z raztrganci, iz katere naj bi se pozneje razvila domobranska postojanka. Zato je bilo treba obrate uničiti, da Nemci ne bi imeli kaj čuvati. Diepolt, ki po značaju ni bil slab človek, pa pregnati, prestrašiti, toda ne ubiti. Prav zaradi tega so člani mešanega zbora od članov minersko-sabotažnega voda Triglav, rajonskega komiteja in odbora OF in vosovcev akcijo opravili v noči na soboto, 20. februarja leta 1944 (dan po likvidaciji Pichlerja v Zasipu). Vse potrebne podatke jim je zbral Beležov Primož, ki je živel v hiši nad Vintgarjem, od koder je imel dober razgled. S podatki so pomagali tudi domačini, zaposleni v teh obratih. V akciji je sodelovalo okoli 15 borcev in pet bork, od katerih je bila najmlajša Sonja Vreva z Bleda, stara 14 let (z njo sta bila tudi mati Mica in oče Janez). Janez Zvan-Dravski je bil v akciji z ženo Vido, pa Štajerki Duša in Draga.

Akcijsko skupino je v Vintgarju pričakal Beležov Primož, ki jim je takoj povedal, da je Diepolt odpotoval k družini v Celovec. Nato so se razdelili po skupinah. Čeprav od Nemcih ni bilo ne duha ne sluha, so prve zavreščale ženske, ki so šle v vilo po perilo. Ko so odprle vrata, je nanje planil pes volčjak, za katerega obveščevalec Primož ni vedel, da je v vili. Mislil je, da ga je Diepolt vzel s seboj v Celovec. Za zaklenjenega psa je skrbel eden izmed delavcev. Šele potem, ko je pes že ugriznil nekatere ženske in borce, je Andreju Zvanu-Boristu uspelo, da ga je ustrelil. V zmedo to ni bilo lahko, saj bi lahko ranil koga od svojih.

Borci so onesposobili stroje, razrezali so jermene, ki so jih pozneje v partizanskih delavnicah uporabili pri izdelavi nahrbtnikov.

Nadaljevanje

Ko je doktor Reuss priredil družabni večer, na katerem so se trejeletniki »vadili kavalirja« napram damam in večjim učiteljskincam, je sedel Ljubljancan pri klavirju v jedilnici in igral in igral, da je bilo prijetno kot v razburkanem filmu. Dame večera so bile soproge nacističnih veljakov v mestu. Kavalirje pa je uvažal sam doktor Reuss. Kaj vse je znal! Zdal se mu nikjer ni videla »hajot-firer«-vloga. Hvalil je jezuite. Pa dobre stare šege iz nekdanjih salonov. Nastop kavalirja, to je vsel Mladinci so rastle v počutju, kako so že moški. Vseeno pa so trepetali pred večerom.

V ozadju pa je rahlo igral Ljubljancan: O sole mio. Zdal se je dijak vse odvezalo. Prevzel je damo. Bila je iz naselja Neue Heimat. Charlotta je kdaj pri njej služila. Druga mizna sosedka pa je bila učiteljica Gertruda, ki ni pela.

Vsak dan z novimi napori, razočaranji, obupi in oblikami bojazni. V nedeljo, 29. oktobra 1944, se vračajo folksšturmci s šestkilometerskega marša okoli Kranja v mesto na kosilo. Humar v SA-uniformi leze iz avta, brzostrelka se mu sproži. Mrtev se zvali na pločnik pred domom. Bil je pisarniška moč v biroju šolske direktije. Bivši jugoslovanski oficir, ki je nosil staromodno obleko s knikerbokarcami. Govoril je polomljeno nemščino.

Namesto kosila mora vse v zaklonišče. Bombniki so že nad mestom, ko šele zatuli sirefna na stolpu mestne cerkve.

Tudi Zdravko mora dan navrh stati na častni straži v partajhajmu ob mrtvem nekdanjem jugoslovanskem oficirju, ki pa je po dirčevih besedah spoznal nemški red in se prostovoljno javil za sodelovanje z namškim narodom. V temnih uniformah in z mandliherco na desni rami sta korakala po dva dijaka skozi mesto, da zamenjata stražo. Skozi Schillerstrasse je šlo.

Dijaka je bilo do smrti sram, ko je šel mimo Prešernove smrtne hiše.

13. novembra 1944 je zapadel v Kranju prvi sneg. Zaradi cirkusa z zračnim alarmom so za nadalje premetili pouk v domske kleti. Disciplina je pešala. Zlasti vpiro starih profakov.

V tednu od 19. novembra do 25. novembra 1944 so dodelili Zdravka v službo »šarfirer vom dinst«. Ta naloga je pripadala samo tretjeletnikom. Cel teden je bil dotični v temni uniformi. Spal je v dežurni sobi

VALENTIN POLANŠEK

116

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

poleg glavnega vhoda. Nadzoroval je »unterfirerja vom dinst«, ki se je dnevno menjal. Pošiljal je določene dijake po pošto na glavni poštni urad. Skrbel je za red v celotnem domu. Ni mu bilo treba v tem času obiskati pouka. Moral je vedeti za vsa dogajanja v domu in za vsakega dijaka.

Za njim pa je prišel Ponta. Tako je bil spet en teden sam v študijski sobi pri prvoletnikih. To so bili dobri fantje. S Ponta sta že davno uvedla tikanje. In peti so znali mladci! Večkrat so ad hoc nastali pevski večeri, če je bilo znano, da je dežurni profaks daleč stran. Tudi na kak sprehod sta Ponta in Zdravko kdaj šla s svojimi varovanci. Te navade drugače ni bilo. Prav nič nista hotela kazati, kako sta jim nadrejena. To so mladinci prijateljsko upoštevali in jima šli v vseh pogledih na roko.

Zdal je zgubil še dokrot Reuss svojo priljubljenost. Začelo se je načrtno prigovarjanje in končno posiljevanje, da se celotni tretji letnik javi prostovoljno za vojaško službo. Prej je bilo rečeno, šele v počitnicah, ko boste zaključili tretji letnik, pridete za RAD (rajhsarbjadinst) na vrsto. Zdal pa je prišlo geslo rajhspropagandaministra doktorja Goebbelsa: Hočemo totalno vojno!

Dijaki so ugovarjali doktorju Reussu. Morda je visoko izobraženi, umetniško razgledani človek iz »altrajha« (kakor se je uradno reklo staremu nemškemu ozemlju, kakršno je prevzel Hitler januarja 1933) predobro občutil, da se dela velika krivica nad tako mladimi ljudmi? Morda? Navajal je zgodovinske primere, kako se je mladina že večkrat izkazala kot zvesta sila pri davnih Špartancih, pri Prusih, ki je šla proti Napoleonu, v nacionalsocialističnem gibanju na primer Horst Wessel in Herbert Norkus, ki sta padla proti komunistični Rotfront v Berlinu.

— Tudi jaz bom zamenjal klavir s strojico in svinčnik z ročno granatlo! je lagal.

Ko sta bila na samem, je Ponta zaupno izjavil: — Dopust vzamem in se skrijem k sorodnikom v južnotirolsko planino.

Zdravko pa je predlagal: — Zbeživa proti Kokri!

Gledala sta se, kot bi padla vsak iz svojega težkega sna.

Dolgo sta molčala.

Ali je bila rešitev? In zdaj v snegu in mrazu? Kaj bodo drugi? Kako dolgo more še vojna trajati? Rdeči armejci in partizani so že zavzeli oktobra Belgrad. Angloamerikanci bodo vsak čas tukaj na Kranjskem ...

— Meni preseda uniforma, mene ponižuje folksšturmvska puška! Meni ne bo ta prekleta vojna uničila vse študijske načrte! je Ponta golčal z drugačnim glasom. Komaj je solze zaviral.

Zdravko je ugal, a ni vedel izhoda iz duševne stiske, v kateri se nahajata s prijateljem sodijakom.

(Dalje prihodnjič)

PETER PAVLOVEC

14

ČLOVEK IMA TAKOJ KAMEN V ROKI

Pa nikar ne misli oče, da je to klečepazenje za dinar, prosjačenje? Po temeljitem premisleku soferjevih besed sem ugovarjal, da res zaslužim kakšen dinar več, saj tudi delam več in če se sami ne spomnijo, jih moram vsaj jaz, kajti res je, da se moji biki, ki jih pomagam rediti, neradi spomnijo na koga, ki ni iz njihove »štale«. Drobčinice, oče, četudi drobne, nerade gre-do iz njihovih dlani.

Ko sem dobil odgovor, sem se znojil pod cerado tovarnjaka in slan znoj mi je polzel v usta. Odgovor je bil sila kratek: vasi prošnji za povišanje plače žal ne moremo ugoditi, ker ni utemeljena! Pa še tovariški pozdrav so pripisali spodaj. Tovariški pozdrav ja, joj kakšna prevara je s temi tovariškimi pozdravi in s tovariši? Ja gosposki pozdrav in gospodje. To bi bilo pravilno. Vsaj hinavščine ne bi človek občutil. Pljunil sem izpod cerade in zletel je pljunek skozi odprtino nekam ven. Kam je priletel me ni čisto nič zanimalo, pa četudi bi pristal na obrazu sekretarja ali pa predsednika delavskega sveta ali pa sindikata, saj je vseeno. Potem sem šel v garderobo, se preoblekel in kratkomočno pobrisal. Vem da to ni lepo, toda kadar se v človeku kaj sesuje, se velikokrat ne zna brzdati in počenja potem neumnosti. Vsaj jaz sem takšen. Nato sem hodil kot mesečnik. Med hojo sem preklinjal, molil za biko, kajti takšne, ki jih ne maraš, moraš ljubiti. Tudi smejal sem se lastni neumnosti, kajti smeh sprošča in pravi užitek je smejati se, tudi če trpiš. Smeh tudi ni obdavčen in je zastoj. Upam da pametnjakoviči

ne bodo ustanovili javnih smejalnic in društev smejalcev, kajti bo že konec zastojkarskega smeha. Bog nas varuj organizirane smeha! Po nekaj urah pešačenja, sem se znašel sredi travnika in zagledal marjetice. Rad imam marjetice, te skromne rožice. Spominjajo me na dom. Saj imam rad tudi tulipane, toda do tulipanov ne čutim ničesar. Zdi se mi nepristopni, tako kot direktorji ali pa osebnosti, pravzaprav visoke osebnosti iz političnega življenja.

»Kaj vas ni nič sram?« me je čez tri dni, kok sem prišel po delavsko knjižico, vprašal tovariš kadrovski.

»Mene ne, kaj pa vas?« sem rekel.

Planil je s stola, izbulil oči, odprl usta na stežaj.

»Kaj si pa drznete!« je zatulil.

»Vprašali ste me, če me je sram in zakaj ne bi smel še jaz vas vprašati isto. Imate samo vi pravico spraševati? Imate morda pravico v zakupu? Pravico spraševati imamo vsi ljudje, vsaj morali bi jo imeti!«

Vrgel mi je knjižico. Spravil sem jo v žep in pri vratih sem še slišal, da mi je rekel prostak in potem še primitivce. Oh napihneni revež, sem si mislil, ko sem bil že zunaj. Napuh ga davi in nekega dne ga bo najbrž zadavil. Molil bom zanj, sem sklenil. Romal bom do najbližje božje poti in tam prosil naj dobri duh izžene iz njega napuh, da ga le-ta ne bo zadavil. Ljubim svoje sovražnike, da nas bodo še bolj sovražili. Oče, ima France kdaj kakšnega gosta napihnjeneža z napuhom? Če ga ima kdaj, ga ti skušaj prevzgojiti. Daj mu gumijaste škornje in naj gre gnoj trositi. Daj mu sekuro, bat in kajle in naj gre klat drva in ko bo gledal žuljave roke in vohal prepotene noge, ga bo morda napuh minil.

ŠE ENA MIZA

Da, oče, še ena miza? Ampak ta je bila hudičeva miza. Pod to mizo, ki sem jo nosil, sem molil in klel. Mati me je učila moliti, kleti sem se pa naučil sam. Kleti je sicer grdo, toda povem ti, da so trenutki v življenju ko je tudi kleti lepo. Seveda moraš tudi kleti tako z občutkom, da se ne sliši tako grdo. Spomnil sem se prav zdajle, da me ti nisi učil ne moliti ne kleti in sam ne vem, ali ti to štejem v dobro ali v slabo.

ŽELEZAR

Nadaljevanje

Izvršni svet OS Radovljica je na 81. seji 10. aprila izrekel mnenja in stališča k odloku za pripravo in sprejetje družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986—1990 in k poročilu o zagotavljanju osnovne preskrbe v letu 1984. Na seji so opravili analizo izvajanja družbenega dogovora o družbeni usmeritvi razporejanja dohodka in OD v letu 1983. Sprejeli so tudi pozitivno stališče k osnutku odloka o priznavalnih udeležencem NOV in k osnutku odloka o plovnem redu na Blejskem in Bohinjskem jezeru. Potrdili so še osnutek odloka o zaščiti geodetskih točk in vizur in izrekli soglasje k sklepu o pooblastitvi Geodetskega zavoda SRS za izvedbo mejnega ugotovitvenega postopka. Izrekli pa so tudi mnenje k sklepu o soglasju k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti Radovljica.

Izvršni svet OS Radovljica je imenoval odbor za pomoč pobrateni občini Brus v sestavi: Drago Rozman, Anton Toman, Leopold Pernuš in Jože Dežman. Odbor bo sodeloval s predstavniki občine Brus in investitorji, odločal o porabi sredstev, obveščal o poteku zbiranja in namenski porabi sredstev. Za zbiranje prostovoljnih prispevkov bo odprti pri SDK Kranj — ekspozitura Radovljica ziro račun.

Komisija zapornikov in internirancev pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica je pred dnevi razpravljala o možnostih in načinu zbiranja dokumentarnega gradiva o zapornikih in Begunjah v letih 1941—1945. Ne gre za že znane in dostikrat opisane dogodke v tem nacističnem zaporu, pač pa za opise dejanj posameznih zapornikov. Dogovorili so se, da bodo člani posebne delovne skupine zbirali gradivo pri preživelih zapornikih po posameznih teritorialnih območjih. Gradivo bodo ob 40-letnici prihodnje leto natisnili v posebno knjigo.

Na seji žirije za podeljevanje priznanj OF pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, 6. aprila, so obravnavali predloge letošnjih kandidatov za srebrni znak OF, ki ga podeljuje občinska konferenca SZDL zaslužnim družbenopolitičnim delavcem ob prazniku OF. Do roka je prispelo iz krajevnih organizacij in drugih družbenopolitičnih organizacij deset predlogov.

Koordinacijski odbor za družbene dejavnosti in društva pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je bil na seji, 11. aprila, seznanjen s smernicami za prihodnje delo, ki so bile podane na posvetu predstavnikov občinskih odborov v RK SZDL Slovenije. Na seji so se dogovorili o oblikovanju programa dela za leto 1984.

Delovna telesa občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica so bila v preteklem tednu izredno delovna. 11. aprila je zasedal svet za proračunsko delitve po delu in rezultatih dela, ki je sprejel program za leto 1984 in pregledal prispevke za vrednotenje količine in kvalitete opravljenega dela. 12. aprila je svet za vprašanja delovnih in življenjskih pogojev sprejel program dela in obravnaval sporazum o socialno varstvenih pomočeh in o prispevkih za socialno varstvene storitve ter dogovor o zaposlovanju. 13. aprila je komisija za obveščanje in politično propagando sprejela program dela in izhodišča za učinkovito informiranje v OZD o delu OS ZS in njegovih teles.

Na 8. seji skupščine obeh zborov samoupravne stanovanjske skupnosti Radovljica 4. aprila so delegati potrdili zaključni račun in poročilo o delu skupnosti za leto 1983 in z nekaterimi pripombami sprejeli delovni in finančni načrt skupnosti za leto 1984. Osnutek predloga za povišanje stanarin v letu 1984 so zavrnili, spremembe pravilnika in aneksa o delnem nadomeščanju stanarin pa bodo poslali v javno razpravo in ga obravnavali po dvofaznem postopku. Delegate je strokovna služba seznanila o sanaciji povzročenih škod na družbenih stanovanjih v februarjskem neurju. Na seji so opravili volitve nosilcev vodilnih funkcij v skupščino in obeh zbora stanovanjske skupnosti.

Člani odbora za organizacijsko kadrovsko politiko in izobraževanje pri občinskem svetu ZS Radovljica so na 17. seji 6. aprila obravnavali predloge osnovnih organizacij sindikata za podelitev letošnjih srebrnih znakov ZSS. Dogovorili so se o določitvi govornika na prvomajski proslavi (na Šobcu) in o predlogih kadrovskih sprememb v republiškem odboru sindikata delavcev tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije ter odbora delavcev obrti in odbora delavcev zdravstva in socialnega varstva. Razpravljali so tudi o predlogu evidentiranih možnih kandidatov za odlikovanja SFRJ »red junaka socialističnega dela«.

V izobraževalnem letu 1982/83 je v devetih poglobljenih oz. intenzivnih oblikah izobraževanja članov zveze komunistov v radovljiški občini opravilo dopolnilno idejno-politično usposabljanje 106 slušateljev. V letu 1983/84, vključno do 31. januarja, pa se je v petih oblikah usposabljalo 76 slušateljev.

Na 9. seji komisije za kulturo pri občinskem svetu ZS Radovljica v izpolnjeni sestavi so 10. aprila najprej pregledali realizacijo programa prireditve kulturne akcije v prvem četrtletju 1984, nato pa so se dogovorili o razporeditvi nalog pri izvajanju programa kulturne akcije. Sklepali so tudi o izvedbi prvomajske proslave na Šobcu in sejo sklenili s pregledom zaključkov republiškega seminarja za predsednike občinskih komisij za kulturo.

V zvezi z zahtevo komisije za vozniške izpite, ki jo je posredoval izvršni svet OS Kranj skupaj s poročilom o delu komisije za potrebe vozniških kandidatov iz radovljiške občine, je izvršni svet OS Radovljica potrdil finančno poročilo za 1983 in načrt za 1984 ter odobril 3.808 din za izpitne stroške. Sklenil je tudi, da v bodoče krijejo te stroške s pristojbinami kandidati sami.

Po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica od 1. aprila velja nov pravilnik za določitev cen nezazidanih stavbnih zemljišč v upravljanju občine Radovljica. Namesto dosedanje cene 1 dinar, bo vrednost točke zdaj 1,25 dinarjev. Cena kvadratnega metra pa bo odvisna od števila prisojenih točk, ki se določajo po posebnih merilih. V Radovljici je, na primer, cena kvadratnega metra 360 din, v drugih krajih pa manj.

Mladi iz skupine za mirovna gibanja pri OK ZSMS Radovljica so v petek, 6. in v soboto, 7. aprila, organizirali »mirovno stojnico«, kot obliko mirovne manifestacije. Na ploščadi za avtobusno postajo v Radovljici so postavili šotor, v katerem so razstavili plakate in drugo propagandno gradivo ter delili številnim obiskovalcem letake, s katerimi so opozarjali na nevarnost jedrske vojne in oborožitve. Zbirali so podpise somišljenikov in pripravili pester kulturni spored.

Na skupščini krajevne organizacije ZB NOV Radovljica 6. aprila ob številni udeležbi članov, so spregovorili o političnem in gospodarskem položaju v svetu in doma ter o delu predsedstva in drugih teles svoje organizacije, ki je bilo izredno plodno. Radovljiška krajeva organizacija šteje 326 članov, od teh je 146 žensk. Lani je umrlo kar 14 članov. Borci so še vedno družbenopolitično aktivni. 15 med njimi je delegatov v skupščinskih telesih in SIS na ravni občine, 9 v delegacijah KS, 25 v raznih organih KS in 74 v vodstvih raznih organizacij in društev. Na skupščini so za predsednika ponovno izvolili Slavka Kariža in izrekli soglasje k potrditvi kandidature občinskega odbora ZZB NOV Radovljica.

Po zbranih podatkih iz zaključnih računov 1983 je bilo v gospodarstvu radovljiške občine razporejeno za osebne dohodke za 30,2 % več sredstev kot v letu 1982, osebni dohodki zaposlenega delavca pa so povečani za 29,2 %. Izvršni svet OS Radovljica je zategadelj sklenil, da delavci iz negospodarstva lahko uskladijo OD do navedenih stopenj rasti, če so v skladu z doseženimi delovnimi in poslovnimi uspehi ter planskimi akti in seveda, če imajo za to na voljo dovolj sredstev v doseženem dohodku.

Na skupnem sestanku članov sveta KS, SZDL, KO ZB NOV iz krajevne skupnosti Radovljica so se 9. aprila dogovorili o organizaciji pogrebnih svečanosti za občane radovljiške krajevne skupnosti. Poudarili so, da je potrebno dosledno upoštevati občinski odlok, ali pa ga ustrezno prilagoditi potrebam in razmeram v posameznih krajih.

V republiškem centru za obrambno usposabljanje v Poljčah so od 2. do 7. aprila organizirali tečaj podvodnega reševanja. Udeležili so se ga potapljači Društva za podvodne dejavnosti iz Kranja in Bleda. V petih dneh so se tečajniki izpopolnjevali v teoretičnem znanju in poskusili reševanje ljudi in imetja iz Save in Blejskega jezera. Tečaj so skupaj organizirali sekretariati za LO gorejskih občin in Društvo za podvodne dejavnosti Kranj.

V petek, 13. aprila, je bilo v organizaciji Izobraževalne skupnosti, osnovnih šol in Zveze kulturnih organizacij občine Radovljica vsakoletno občinsko srečanje šolskih pevskih zborov »Mlada pesem 1984«. V avli osnovne šole dr. Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici se je predstavilo deset šolskih zborov s po tremi pesmimi.

V prenovljeni dvorani gospodarskega poslopja graščine Grimšče je odbor SZDL Rečica na Bledu priredil 31. marca kulturni večer z nastopom moškega zbora KPD Zasip pod vodstvom prof. Janeza Boleta. Krajanje so polnoštevilno napolnili novo dvorano in navdušeno pozdravili zaispke pevce, ki so jim pripravili enkratni kulturni užitek. Vse priznanje gre tudi Almiri, ki je poskrbela za obnovo te dvorane.

Ob uspešnem zaključku igranja v drugi slovenski ligi, v kateri so košarkarji KK Radovljica zasedli drugo mesto, so 3. aprila povabili v goste košarkarje slovenskega ligaša KK Olimpija iz Ljubljane. V prijateljski tekmi med obema moštvoma, domačine sta okrepila Olimpija Kampare in reprezentant Vilfan, so ljubljanci zmagali z izidom 115:96. Radovljičani so kljub temu pokazali dobro, predvsem pa borbeno igro, ki je navdušila nad 200 gledalcev.

Na 21. zimski lesariadi — tekmovalju slovenskih gozdarjev, lesarjev in lovcev, se je konec marca na Soriški planini pomerilo 315 tekmovalcev in tekmovalcev. Skupni zmagovalci v tehkih in veleslalomu so bili tekmovalci LIP Bled. Ekipo zmago v veleslalomu pri moških so si pridobili tekmovalci GG Bled.

ZELIŠČARJI NA BLEDU SO ZAČELI Z DELOM

Namen zeliščarskega društva je, da združi vse ljubitelje narave v enoto, kjer bodo spoznavali in se izpopolnjevali o vsem, kar nam nudi narava za ohranitev našega zdravja in da bi pridobljeno znanje s pridom koristili.

Kot vse naravno je tudi človek odvisen od vplivov okolja, o katerem vedno razmišlja s skrbjo, kako bi ga varoval. To skrb bo treba usmeriti v naše rastlinsko bogastvo, v zdravilna zelišča, kajti to so izjemno zaklad zdravja za vse, ki jih poznajo in pravilno uporabljajo. To človek najbolj spozna, kadar zboli.

Človek uporablja zdravilne rastline v boju proti boleznim že tisočletja, odkar je spoznal njihovo vrednost, se naučil razlikovati strupene od nestrupenih in spoznal koristno delovanje nekaterih zelišč in gozdnih sadežev. Ta spoznanja so bila empirična, torej so nastala po lastnih izkušnjah, ki so se prenašala iz roda v rod.

Sčasoma so si posamezniki pridobili več znanja, ga hranili kot družinsko skrivnost in ga posredovali svojim naslednikom. Tako so se izoblikovali stanovi plemenskih vračev, tedanjih ranocelnikov, ki so zdravljenju dodali tudi mistične obrede, da bi tako povečali sugestivno delovanje zdravilnih sredstev.

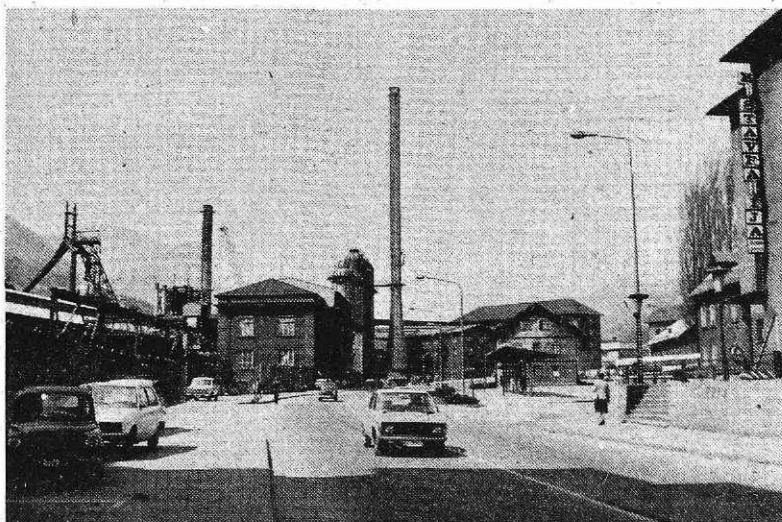
V novejšem času se je znanost o zdravilnih rastlinah ponovno razmahnila. Po vsem svetu proučujejo in ponovno odkrivajo neštete zdravilne rastline, na katere so že skoraj pozabili. Znanstvene laboratorijske raziskave potrjujejo v stoletjih preizkušeno vrednost nekaterih zdravilnih rastlin, o drugih pa ugotavljajo, da je njihova povečevana učinkovitost bolj iz trte zvita. Nekaterih rastlin kljub razvoju znanosti ni mogoče v celoti analizirati, ugotoviti, kako delujejo, predvsem zaradi zapletene sestave. V jugoslovanski zeliščarski zgodovini je pomemben Hodoški kodeks iz 14. stoletja, ki navaja uporabo rastlin, kot so: lan, timijan, koriander, vrba, aloja, kumina, janež itd. Medicinski kodeks iz samostana Hi-

landar navaja uporabo kafe, perunike in drugih zdravilnih rastlin.

Na Slovenskem so krožila razna zapisana besedila — rokopisi, o ljudskem zdravljenju, v katerih so se ohranila predvsem spoznanja stare in srednjeveške zdravstvene vede.

K temu sestavku nas je spodbudila ugotovitev, da bi nekateri radi sodelovali z nami, pa nimajo poguma, da bi prišli k nam in spoznali vrednosti narave. Torej, ne odlašajte, priključite se nam in pridite na naša strokovna predavanja, ki jih imamo v aprilu in maju ob četrtnih ob 19. uri v osnovni šoli na Bledu.

DZ »Alpska flora« Bled
Vinko Požar

Jeseniška razglednica (foto I. Kučina)

POHVALE ZA »LEPE ROŽE« NA HRUŠICI

Na Hrušici je za izredno prizadevanje pri varstvu okolja in gojitvi rož Turistično društvo Jesenice v letu 1983 pohvalilo naslednje krajanje:

Ivano ARHAR, Jožefo BIZJAK, Francko BRANC, Marijo BUČEK, Nežko ČRNOLOGAR, Milana DOLINAR, Nikola DOSKOČ, Tejo GASAR, Heleno GR-ZETIČ, Ivana in Angelco HROVATIN, Minko KAVALAR, Vido KAVALAR, Ivanko KEJŽAR, Emilijo KLINAR, Miro KLINAR, Anico KLUKOVIC, Pavlo KODRE, Danico LASNIK, Pepco OCEPEK, Slavico PALČIČ, Tončko POSUŠEN, Jožico PREŽELJ, Slavko PREVDNIK, Jelena PRETNAR, Terezijo RAMUS, Majdo RAZINGER, Marijo RAZINGER, Stanko RAZINGER, Ivanko REBOL, Ivanko REPSL, Jožefo ROBIČ, Boženo ROKER, Stanko SLIVNIK, Sonjo SMOLEJ, Elizabeto ZAJC, Jožico ZUPAN, Malko ZUPANC, Vivijano ZUPANC, Zdenko ŽREBE in Elico ŽUPEČ.

B. B.

DVA VELIKA KORAKA NAPREJ

Preteklo nedeljo je blizu 40 tabornikov iz odredov Zveze tabornikov občine Jesenice zaključilo vodniški tečaj. Polagali so izpite in uspeh je bil zelo dober, celo odlični. Gradivo, ki so ga morali obvladati, je obsegalo vse: od življenja v naravi, topografije, dela z mladimi do nudenja prve pomoči. Žrtvovati so morali 16 prostih sobot in nedelj s po sedmimi šolskimi urami in kdor se je pretolkel skozi to, je pokazal svoj resni namen.

Po teoretičnem delu so opravili orientacijski tek Blejska Dobrava — Breg — Zasip — Blejska Dobrava, vmes pa so še prikazali osnovo taborniških tekmovalnih iger. Največ-

ja nagrada je bila podelitev zigosane vodniške izkaznice, s katero se dokazuje usposobljenost za delo z mladimi. S tem je Zveza rešila osnovne potrebe po kadrih.

Te dni potekajo priprave za praznovanje dneva tabornikov, 22. aprila. Kurili bodo taborne ognje, ki jih bo spremljal program, prav tako bodo pripravili prvomajске kresove. Med prazniki bodo organizirali izlet po poteh AVNOJ in revolucije, sledil bo pohod ob žici okupirane Ljubljane, v mesecu mladosti bodo sodelovali na različnih prireditvah, potem pa se pripravljali na občinska in področna tekmovanja. Pomladi je njihova dejavnost zelo pestra.

Vendar je pred njimi še največji dogodek zadnjih let: naposled so po petih letih prekinitve spet dobili v najem svoj prostor pri Savudriji. Dobili so ga preko ZTS, pogodba pa bo trajala 15 do 20 let. V bistvu je to tako veliko veselo presenečenje, da skoraj ne more biti res. Obala je že do kraja skomercializirana in tako ugodnost morajo izkoristiti, čeprav se pojavljajo določeni finančni problemi. Svojo opremo so ob potresu v črnogorskem primorju po nalogu občinskega štaba za civilno zaščito od-

dali, novo pa le stežka zbirajo. Oddali so jo v imenu organizacij združenega dela, svojo obveznost pa so do slej poravnale le Železarna Jesenice, Vodovod in delovna skupnost Skupščine občine Jesenice (kar pa ni presenetljivo, ker so navadno le ene in iste organizacije, ki se zavedajo svojih obveznosti).

Trenutno potrebujejo denar za prestativ tabornih objektov — material — ostala dela bodo sami opravili. Rabijo še 90 posteljic, ki so z opremo precej drage. Voda in elektrika je na mestu taborjenja in poimeni seveda veliko prednost. V okolici so tudi mednarodni tabori, kar bo povezovalo in vključevalo našo mladino v krog ostalih. Na splošno pa moram, žal, vedno in še enkrat ponoviti, da taborenje ob morju ni noben luksuz, kot nekateri radi prikazujejo (saj imate hribe), ampak potreba mladega človeka v razvoju, pa tudi starejših seveda, ampak kdo si ga lahko še privoščiti. To pa je cena oblika letovanja na morju, razen tega v taboru poteka tudi taborna šola. Lani so taborniki odreda Plavž taborili na Debelem rtiču, vendar jih je kot goste na tujem prostoru stalo precej več. Zdalej vsi skupaj upajo, da bo potekalo po načrtih.

Ob vsem tem se mora vsak posameznik zavedati, da kljub stabilizacijskim prizadevanjem in težkemu položaju noben dinar, naložen v ta namen, ni izgubljen. Taborniki ga dobivajo le za gol obstoj, za najpomembnejše dejavnosti, medtem ko so skoraj vedno delno ali popolno samoudeleženi, izjema so le proslave pedagoškega pomena in tekmovanja.

Namreč, zavedati se moramo — in tudi to smo že, ne vem kolikokrat, ugotovili — da mladina ne sme biti prepuščena sama sebi. Vse pogostejše smo priče drastično dramatičnim dogodkom med njimi. Prav taborniška organizacija pa je med tistimi, ki je množična in ki s skromnimi sredstvi razmeroma veliko doseže na najdragocenejšem področju — na svežem zraku.

J. Jekler

JESENIŠKI KOMUNISTI SO PRED ŠESTDESETIMI LETI PREPREČILI POŽIG DELAVSKEGA DOMA NA JESENICAH

Šestdeset let mineva, odkar so jeseniški komunisti in napredni delavci, organizirani v Neodvisni strokovni organizaciji, ki je bila naslednica prepovedane Komunistične partije Jugoslavije, pričeli opozarjati ne varnost fašizma.

Jugoslovanska oblast je istočasno podprla polvojaško organizacijo ORJUNA (organizacija jugoslovanskih nacionalistov) in usmerila njihovo dejavnost v boj proti komunizmu. ORJUNA je odkrito propagirala fašistične metode in hvalila fašizem v Italiji. Tudi uniforme, ki so jih nosili, so bile skoraj enake, kot so jih nosili italijanski fašisti. Oblast jim je dovolila tudi nositi orožje. Jugoslovanska buržoazija je to gibanje podpirala, da bi zadušila napredno delavsko gibanje.

Kljub temu je jeseniška Neodvisna strokovna organizacija 27. aprila 1924 razvila svoj društveni prapor. Čeprav oblast za to ni dala dovoljenja, je organizacija to na svečanem zborovanju pol ilegalno izvršila. Prapor je bil kasneje skrit in ga oblast kljub iskanju ni mogla najti. Ta dan je bila tudi velika delavska manifestacija v Delavskem domu na Jesenicah, ki je še posebno bodla v oči tedanje oblasti. Vse to in druge delavske manifestacije v Sloveniji so spodbudile aktivnost Orjunašev.

1. junija 1924 so Orjunaši iz vse Jugoslavije uprizorili pohod proti komunističnemu žarišču v Trbovljah. Tu naj bi Orjunaši tudi razvili svoj prapor. Prišlo pa je do ostrega spopada med borci delavskih akcijskih čet (člani komunistične partije) in Orjunaši. Orjunaši so pričeli streljati in v medsebojnem spopadu so padli na delavski strani: Jože Zupan, Albin Fric, Jakob Očepek in Ivan Rožina. Tri mrtve so imeli tudi Orjunaši, oboji tudi več ranjenih. Ujetega Skovca, zagorskega rudarja Franca Fakina, pa so Orjunaši po okrutnem mučenju v bližnjem kamnolomu ustrelili.

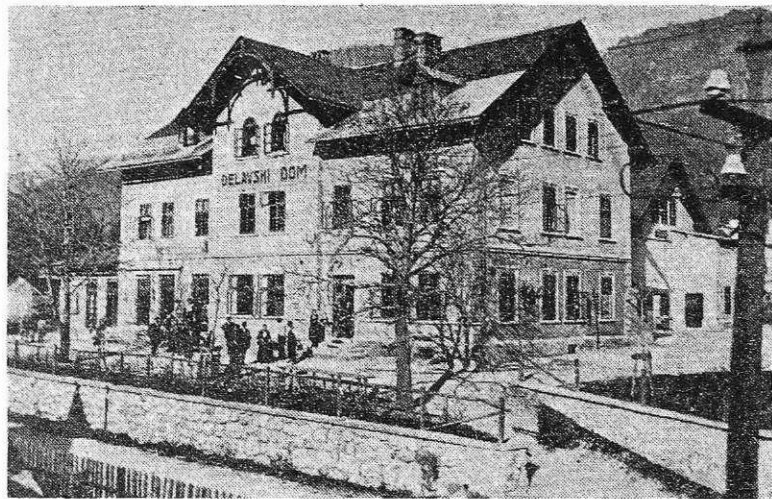
Orjunaši so ta dan zažgali Rudarski dom, imenovan tudi dom komunistov, vendar ga je delavstvo rešilo in je danes zaščiteno spomenik pred

vojnega revolucionarnega delavskega dogajanja.

Jeseniški Orjunaši, ki so se tudi udeležili tega pohoda v Trbovlje, so se med potjo dogovorili, da bodo zažgali tudi Delavski dom na Jesenicah, komuniste pa pobesili. Jeseniške Orjunaše je vodil Lovro Humer, zagrižen nacionalist in velik simpatizer fašizma.

Člani partije in DKD Svoboda so za to namero še pravočasno zvedeli in več dni po dogodku v Trbovljah Delavski dom na Jesenicah stražili, tako da Orjunaši niso mogli uresničiti svojih groženj.

Ko se pred našim delavskim praznikom, prvim majem, spominjamo teh težkih dni, mi misli nehoti uha-jajo v tiste najtežje čase in si znova zastavljamo vprašanje, ali smo na Jesenicah dovolj naklonjeni ohranitvi

Delavski dom ali »rdeča trdnjava« je bil sezidan leta 1900, dožidan pa leta 1927.

teh revolucionarnih dokumentov, kajti o vlogi in »usodi« našega Delavskega doma smo se že nekajkrat dogovarjali, veliko pisali in ničesar ukrenili.

Na pročelju doma je tudi spominska plošča 52 padlim prvoborcem, katerih večina je prav v Delavskem domu kovala svoj revolucionarni značaj in mnogi med njimi so bili že pred vojno zaprti po raznih zaporih ali bili internirani v Bilečo, Ivanjico ali celo v beograjsko Glavnjaco.

Mogoče bo spomin na 1. junij 1924 in gornji dokument dovolj tehten razlog in povod, da se bomo lažje odločili in sprejeli sklep, da Delavski dom na Jesenicah predstavlja močno delavsko in revolucionarno trdnjavo ali rdečo trdnjavo, kot so jo imenovali in kot spomenik kontinuitete revolucije nujno zaščitimo, obnovimo in mu namenimo sedanjim samoupravnim, kulturnim in političnim potrebam in nalogam primer-no vlogo.

Slovenko

ZELENE STRAŽE OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR KRAJANOM NA PLAVŽU

V prvi polovici leta 1983 je prišlo na pobudo Turističnega društva Jesenice do sestanka predstavnikov šol, PM ter SZDL. Sprejeli smo dogovor, da bomo tudi učenci, člani »varstva okolja«, skrbeli za izgled naših železarskih Jesenic.

Turistično društvo je poskrbelo za lističe, na katere vpisujemo pohvale tistim, ki s svojim skrbnim odnosom do okolja to zaslužijo, in graje za številne krajanke, ki bi zaslužili še kaj več kot le našo grajo.

V šoli smo se sestali takoj in se dogovorili za delo — vsebinsko in izvedbeno. Po trije učenci oblikujemo skupino, ki ima tudi zeleno oznako »varstvo okolja« na rokavih. Učenci smo se dela lotili navdušeno in zavzeto. Bili smo prepričani, da bo uspeh — če ne takoj, pa v nekaj mesecih. Hišnim svetom in lastnikom hiš, ki so v zasebni lastni-ni, smo podelili precej pohval, žal pa tudi nekaj graj. Kar 64 učencev naše šole pa je dobilo graje, ker so hodili po zelenicah ali so se neodgovorno vozili s kolesi.

Cez zimo smo z delom prekinili. Zdaj, ko je sneg pobralo, za akcijami nadaljujemo. Rezultati niso razveseljivi, ker nam odrasli krajanje malo pomagajo. Prepričani smo, da bi z varstvom našega okolja morali začeti starši v svojih domovih. Pogovori z otroki so neobhodni, zlasti pa bi morali imeti odnos do skupnih prostorov, oni sami. V šoli nenehno poslušamo, kako naj varujemo zelenice okoli naših bivalnih prostorov. Slišali smo vabilo, naj nogomet igrajo otroci na šolskem igrišču, a vse zaman. Na igrišču so nemalokrat starejši mladinci, ki mlajše odganjajo. Bi ne bilo lepše, če bi se rekreirali skupaj? Je res igra z mladimi šolarji tako nezanimiva? In vendar je želja vseh po igri.

Malo je rekreacijskih prostorov na Jesenicah, še manj je zelenja, a kolikor ga je, ga moramo čuvati.

Tega se zavedamo učenci, ko se pogovarjamo s tovariši učitelji, tudi lepe obljube ne izostanejo. Ko pa smo popoldan doma, pozabimo na marsikaj.

Zato ponovno prosimo učenci, člani »varstva okolja«, da s skupnim prizadevanjem čuvamo in rešimo zelenje in redko drevje okoli naših blokov na Plavžu. Mi ne bomo odnehali, vse odrasle krajanke pa prosimo za pomoč.

Člani »varstva okolja«
OŠ Tone Čufar Jesenice

OGLEDALI SMO TISKARNO V KRANJU

Učenci 7. in 8. razreda osnovne šole Polde Stražišar smo si v sredo, 4. aprila, ogledali v Kranju tiskarno, kjer tiskajo tudi tednik Železar. Ob dogovorjeni uri nas je pričakal tehnolog tiskarne Jože Bogataj, ki nam je predstavil posamezne oddelke v tiskarni.

Najprej smo si ogledali oddelek, kjer članke, ki jih postavijo v fotostavku razporejajo v obliko, kot je kasneje v časopisu in jih še enkrat preberejo, da popravijo morebitne napake.

Nato smo odšli v oddelek, kjer smo videli, s kakšnimi stroji so včasih tiskali časopise. Črke so morali najprej sestaviti v besede, jih premazati, nato pa odtisniti. Te stroje so zamenjali moderni tiskarski stroji, ki smo jih videli v naslednjem oddelku. Ti stroji tiskajo tudi barvne fotografije.

Po tem smo šli v oddelek, kjer tiskane pole zgibalni stroji zgibajo in jih v zaporedju znašajo, da jih po

tem zlepijo ali sešijejo in zaplatničijo v knjige. Knjige na koncu še lepo porežejo, da so stranice ravne in take so pripravljene za pošiljanje naročnikom.

Tovariš nam je tudi povedal, da veliko tiskajo za tuje naročnike, da dobijo devize, ki jih v tiskarni nujno potrebujejo za nakup papirja.

V imenu vseh učencev se vsem, ki so nam omogočili ogled tiskarne, lepo zahvaljujemo.

Sabina Lovič
8. r. OŠ Polde Stražišar
Jesenice

PIONIRSKA URA

Pionirski odred naše osnovne šole Prežihov Voranc se imenuje po narodnem heroju Matiju Verdniku-Tomažu. Predstavniki razrednih pionirskih organizacij se sestanejo vsak mesec, da se dogovorimo o nalogah, akcijah in pregledamo opravljeno delo.

Tokrat je bil naš pionirski sestanek nekoliko drugačen. V svojo sredo smo povabili tovarišico Cilko Ščavničar, ki se rada odzove našim povabilom in nam pripoveduje o voj-nem času.

Ugotovili smo, da so pionirji po de-janjih ne razlikujemo veliko, čeprav so povsem drugi časi.

Kakšni so bili pionirji med NOB? Pogumni, tovariški, pa čeprav jim je grozila še tako velika nevarnost. Veliko so tvegali. Zbirali so razen mater-ial, dekleta so pletla partizanom

oblačila. Po vojni so pionirji odstran-jevali ruševine podrtih hiš, zlagali opeko, kopali jarke za vodovod in po-dobno.

Ali hočemo biti tudi mi taki pionir-ji? Zakaj pa ne! Zbiramo star papir, oblačila, krpe, želod in kostanj za gozdne živali Triglavskega narodnega parka, skrbimo za okolje in čisto-čo okoli nas. Tudi za vsa ta opravila je potrebna volja in pridnost. Najte-žje je takrat, kadar je naše delo ma-lo cenjeno ali celo zasmehovano, ko čistimo spominska obeležja in zele-nice ob cestah.

Pomlad je in zopet smo prijeli za delo. Tovarišica Ščavničarjeva pa nas je s svojimi besedami spodbudi-la in opogumila, ko je dejala: »S svo-jim ravnanjem dajate zgled še osta-lim pionirjem. Tudi danes ste pionir-ji pogumni in našemu mestu v veliko pomoč«.

Sandra Kovač in Petra Rebolj
4. a. OŠ Prežihov Voranc

OBČNI ZBOR DRUŠTVA GLASBENIH PEDAGOGOV GORENJSKE NA JESENICAH

Splošna vzgoja se začne pri otroku že zelo zgodaj, pravzaprav že z nje-govim rojstvom, nadaljuje se v vrtcu, mali šoli, v vsem nadaljnjem šolanju in življenju. V to splošno vzgojo se vključuje tudi glasbena vzgoja. Prva glasbe-na doživetja zapustijo v mladem srcu neizbrisne spomine.

Otrokovo sodelovanje v pevskem zboru glasbene pripravljavnice, v mali šoli, nato v osnovni šoli je ne-precenljive vrednosti. Muziciranje v glasbeni šoli seže globoko v dušo mladega človeka, v njem doživetja rastejo, se razvijajo in dajejo podla-go za poznejši čas. Pri vsem tem pa igrajo pomembno vlogo glasbeni pe-dagogi. In o teh mislim spregovoriti nekaj besed.

V petek, 6. aprila, se je zbralo na Jesenicah lepo število mladih glas-benikov. Glasbena šola je priredila »Srečanje glasbenih šol Gorenjske«. Z njimi pa so prišli njihovi učitelji in mentorji. Pred srečanjem so se zbra-li v osnovni šoli Prežihov Voranc na Jesenicah in imeli občni zbor. Le malokateri mladi glasbeni pedagog je doslej vedel, da se lahko vključi v Društvo glasbenih pedagogov Go-renjske. To obstoja že od leta 1976.

Poleg oblikovanja pravil, načrtov de-la in nalog je društvo ustanovilo dva aktivna glasbenih pedagogov: za glas-bene šole in za osnovne šole. Pove-dati je treba, da je bil delaven le aktiv glasbenih pedagogov za osno-vne šole. Uspešno ga je vsa leta vodi-la pedagoginja Heda Ogriz iz Tržica. Leta 1977 je bil ponovno sklican ob-čni zbor, ki je obravnaval problema-tiko glasbene vzgoje v osnovnih in glasbenih šolah, o tekmovanju učen-cev ter o regijskem srečanju šolskih pevskih zborov. Nato je bilo ponovno zatišje. Občni zbor leta 1980 ni bil iz-peljan, ker se ga je udeležilo prema-lo glasbenih pedagogov. Uspešno so se sestajali in delali po skupno začr-tani poti le glasbeni pedagogi iz os-novnih šol.

Zato je bilo prijetno presenečenje povabilo na občni zbor ob srečanju mladih glasbenikov Gorenjske. Če-

prav se ga je udeležilo le 23 glasbe-nih pedagogov iz osnovnih in glasbe-nih šol ter nobeden iz šol srednjega usmerjenega izobraževanja, je bilo delo prisotnih zavzeto in skrbno na-črtovano. Tovariš Valentin Bogataj iz Glasbene šole Škofja Loka je te-meljito pripravil delovni načrt in program društva. Občnega zbora se je udeležil tudi Alojz Malovrh, pred-stavnik Zavoda za šolstvo SRS — PE Kranj. Prisotni glasbeni pedagogi so soglasno sprejeli pravila društva, načrt dela za leto 1984 in izvolili no-vo vodstvo in za predsednika Valen-tina Bogataja.

V razpravi so prišle na dan težave, ki pestijo in ovirajo delo v osnovnih in glasbenih šolah. Nujna je tesna povezava z Zvezo društev glasbenih pedagogov Slovenije. Ta je zadnja leta izredno aktivna in vnaša s svo-jim programom nove vsebine v delo glasbenih pedagogov. V glasbenih šolah imajo težave s kadri. Zunanji sodelavci — upokojenci — z novim zakonom v jeseni ne bodo smeli več delati na glasbenih šolah. Preti ne-varnost, da določenih oddelkov ne bo mogoče odpreti. Aktiv glasbenih pe-dagogov osnovnih šol je izrazil po-trebo po pedagoškem svetovalcu za gorenjsko območje. Alojz Malovrh je razložil, da je dolžna to delo opravl-jati pedagoška svetovalka pri Za-vodu za šolstvo SRS, Darinka Šker-janc.

Skupni sklep občnega zbora je bil: treba je delati složno, si pomagati z nasveti, z medsebojnimi srečanji. Glasbena vzgoja je v življenju da-našnjega mladega človeka potrebna. Danes še otrok, bo jutri odrasel člo-vek, ki bo za premagovanje vsakda-njih stisk in težav prav v glasbi našel sprostitve in notranjo pomiritev.

KONCERT ANSAMBLA LOJZETA SLAKA NA JAVORNIKU

Ansambel LOJZETA SLAKA prireja jubilejni koncert ob 20-letnici delovanja v pe-tek, 27. aprila, ob 19.30 v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Kot gost ansambla nastopa JANEZ KOŠNIK — MITO TREFALT. Vstopnice lahko rezervirate v dopoldan-skem času v pisarni krajevne skupnosti Javornik-Koroška Bela, štev. tel. 83-192, ali kupi-te eno uro pred koncertom v blagajni.

PRIREDITEV ZA PRAZNIK NA BREZNICI

Šolsko kulturno društvo Prešernov rod vabi v počasti-tev OF in praznika dela vse upokojence in ostale krajanke na večer narodnih pesmi in plesov.

Prireditev bo v četrtek, 26. aprila, ob 19. uri v dvorani DPD Svoboda na Breznici.

RAZSTAVA ROČNIH DEL NA JAVORNIKU

Društvo upokojencev Javor-nik-Koroška Bela vabi k ogle-du razstave ženskih ročnih del, izdelkov članic krožka za ročna dela. Razstavo prireja-mo v počastitev praznikov — obletnice ustanovitve Osvobo-dilne fronte in 1. maja — praznika dela. Ogledate si jo lahko od četrta, 26. aprila, do vključno srede, 2. maja, v pr-vem nadstropju doma Društva upokojencev na Javorniku, vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 19. ure.

OBVOZNICA KMALU NARED

V sredo, 11. aprila, je predsednik izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice Srečko Mlinarič sklical sestanek s predstavniki izvajalcev del pri gradnji obvoznice na Jesenicah. Že od jeseni namreč poteka delo pri urejanju trase nove ceste od stavbe Elektro Žirovnice do hotela Korotan na Jesenicah. Z njo bo promet skozi mesto precej olajšan, kajti gneča skozi najožji del pri hotelu Pošta je še zlasti v turistični sezoni izredno velika.

Na omenjenem sestanku smo iz-vedeli, da so po številnih odlašanjih in neusklajenostih — še zlasti je bilo čutili premajhen interes republiške skupnosti za ceste, čeprav gre za medrepubliško, oziroma mednarod-no magistralno cesto — so vso odgo-vornost hrabro prevzele na svoja pleča: Železarna Jesenice, Gradbi-nec Kranj, PTT in Komunalna skup-nost Jesenice.

Gre torej za uresničevanje prepo-trebne projekta, ki bo še kako ko-ristil Jesenicam, seveda pa tudi vsem voznikom, ki jim je še kako ne-prijetna vožnja skozi ozki del pri ho-telu Pošta. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da so delavci Gradbinca v zadnjem času opravili ogromno dela, čeprav so naleteli na precejšnje te-žave. Le-teh ne bo manjkalo tudi v nadaljevanju gradnje obvoznice, vendar pa naj nekatere vseeno ome-nimo: gradnjo podhoda, različna pre-kopavanja, urejanje javne razsvet-ljave, napeljava PTT omrežja, uskla-jevanje z železnico, razčiščevanje projektne dokumentacije, pa tudi ne

smemo pozabiti na pomanjkanje drobne žlindre, salonitnih cevi in robnikov. Skratka težav je veliko, to-da delavci in odgovorni se še kako zavedajo, da je potrebno obvoznico izročiti prometu pred začetkom turi-stične sezone.

Na sestanku so postavili izhodiš-čni rok, ko bodo lahko vozniki zape-ljali po novi obvoznici, to pa je 20. maj. Seveda bo moč upoštevati ta datum le ob idealnih pogojih za delo, zato je potrebno ob tem roku upošte-vati pet do šest dni zamika, kar po-meni — to pa je zagotovo — dokon-čanje del do 30. maja.

Pred graditelji je torej velik zalo-gaj, kajti vmes se prepletajo še šte-vilne druge zahteve, ki pa so poveza-ne z gradnjo predora skozi Karavan-ke, kot sta denimo napeljava elektri-čnega in telefonskega omrežja za predor. Prav zaradi tega bodo vse si-le osredotočili v čim hitrejši izroči-tev obvoznice prometu; dokončanje pločnikov, ureditev javne razsvetl-jeve in drugih spremljajočih objektov pa bodo pustili za poznejši čas.

Ponovimo torej, da bomo končno dočakali izročitev jeseniške obvoznice za promet med dvajsetim in tride-setim majem. D.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Pavle UGRINOV: Naloženo življenje. Mladinska knjiga 1983.

Kakšno upanje ima na uspeh pri bralcih roman jugoslovanskega (srbskega) avtorja s tako neobetavnim naslovom? Naslov tudi v izvirniku ne zveni nič bolj spodbudno: *Zadat život*. Spretna beseda za zavihu štitenega ovitka omenja, da je avtor (njegov pravo ime je Vasilije Popović in je po rodu iz Banata) v samem vrhu sodobne srbske proze.

Glede naslova sta mogoči pravzaprav dve razlagi. Bodisi gre za to, da si je junak — pripovedovalec (verjetno istoveten z avtorjem?) to življenje — kakršnega opisuje v romanu — »naložil« — in to v smislu nekakšne zaobljube: recimo, da ga bo prenašal, kakršno pač je, — ali pa ga nasprotno občuti kot »naloženo« od drugih, kot vsiljeno od zunaj, od neusmiljene Zgodovine? Iz romana, kakor sem ga razumel, bi bilo skoraj bolj verjetno tisto prvo, čeprav to stališče nikjer ni naravnost izrečeno. Ali pa je za dvoumnost kriv pravzaprav le prevod in bi bilo treba razumeti preprosto tako, da občuti mladi junak življenje kot nalogo, ki jo je treba razrešiti, opraviti?

Pripovedovalec nikjer ne omenja svojega imena, tudi v dialogu ne. To je značilno zanj: povsod je prisoten, ves, kar ga je, skrbi zase, vendar se ne rine v ospredje; čutimo, da gre zanj, za njegovo življenje, za njegove misli in čustva, to pa se spet pravi: za njegovo čisto posebno zavezanost utripu življenja, drugim ljudem. Ta junak-pripovedovalec ni vase zaprt in egocentričen, prav tako pa sploh ni kak altruist ali požrtvovalnež.

Kakor da je bilo takrat — pri dvajsetih, enajdvajsetih letih — vse usmerjeno v to, kaj bo lahko desetletja kasneje opisal v romanu? Treba bi bilo izhajati z nasprotnega konca in reči: v spominu mu je ostalo predvsem to, kar tu opisuje. In kaj je to? Dejansko se ne spominja nikakršnih mladostnih sanjarij, sploh nobenih meglenosti. Slejkoprej pripoveduje o enem in istem: zmerom le o svojih stikih z drugimi, o tem, kako se je seznanjal z ljudmi, s takimi in drugačnimi predstavniki bodisi Gibanja bodisi Reakcije, skratka Zgodovine. Ves čas govori le o sebi, vendar le tako, da govori hkrati samo o tistem času: od prvega leta po koncu vojne pa do resolucije Informbiroja. To obdobje je zaokroženo tako zanj osebno kot za skupnost, ki ji je pripadal.

Gre torej za zgodovino, ki se zrcali v duši dvajsetletnika? Ne čisto tako, saj gre, kot sem že povedal, za ne-

kakšno zlitost. V glavno mesto je prišel 45. — mogoče 46. leta, — potem, ko je bil nekaj časa na fronti in v KNOJU, v enotah, ki so čistile osvobojeno ozemlje. (To ni minilo brez moralnih travm.) Po prihodu v Beograd se vpiše na univerzo, se politično udejstvuje. Bil bi do pike tak, kot so vsi drugi študentje-partijski v tem času, — če ne bi bil na nek način le čisto drugačen. **Kapital:** ta Marxova knjiga ga prevzame zato, ker se mu zdi brezbrezna kot življenje samo! Postane predavatelj lju-bljenec, hkrati pa zahaja v malo-in velikomeščanske, v sumljive in vzgledne povzpetniške družine, stane pri sumljivih tipih pa spet pri ministrih-strokovnjakih, si išče zaščitnike tod in drugod (bolje rečeno: se mu ponujajo), seznanja se s starši in sorodniki svojih prijateljev in ljubic. Tako se seznanja z vesoljnim srbstvom, s preteklostjo, ki je zaznamovano tudi s pravoslavljem, monarhijo, četnistvom, hkrati ko sedanost odpira nova obzorja.

Avtor je ta čas začudo zajel tako, da nas zunanja (plakatska) prevleka politike ne bije v oči. Nasprotno, pomaknjena je v ozadje, odstopila je prostor »človeškemu« t. j. osebnemu momentu. Sicer pa tudi druge prvine ne prevladajo. Bilo bi čisto naravno, če bi — pri mladem človeku — erotika zasenčila čut za človeško resničnost, za celovitost bitij, s katerimi se mladenič srečuje in zapleta — vendar se to nikoli ne zgodi. V finalu romana — ki je hkrati tudi njegov idejni vrh — pride prav na tem me-

stu do preloma. Kako pomemben mu je v političnem kontekstu »človeški« moment: ko se skupaj s kolegi znajde v nevarnih zgodovinskih brzicah po resoluciji Informbiroja, čuti potrebo po stikih s prijatelji, ki bi jim verjel (ne po namigih od zgoraj). Na razliko od drugih ne čuti dvomov, pa tudi ne potrebe, da bi razglašali pripadnost svojim — zato postane sumljiv.

Najbolj usodno pa se človeški-erotski moment spopade s političnim v junakovem razmerju z Magdaleno. Ta je namreč uslužbenka v upravi državne varnosti in omahuje med junakom in med svojim sodelavcem Mičkom, ki je zasvojen s slo po njenem telesu. Tako se junak znajde v rokah svojega tekmeca: ta ga lahko obtoži sodelovanja z ubežnikom čez mejo, če se ne odreče Magdaleni; junaku pa se to upira, nenazadnje zato, ker se ne bi odrekel samo ljubici, ampak tudi idealom, svoji »notranji revoluciji«.

Ta roman je torej globinska odslkava prvih povojnih let. Napisal ga je nekdo, ki je bil dovolj dovtopen za dogajanje v ljudeh, ki je bil dovolj blizu vrhov, da je zaznal sapo od zgoraj in dovolj oddaljen od njih, da je lahko zaznaval utrip množic. Kratka poglavja učinkujejo kot nekakšne impresije — celota pa je zelo trdno zgrajena, kar je znak čistokrvnega romanopisca. Bralcem, ki čutijo privlačnost do te snovi, se obeta vznemirljivo doživetje.

Marko Hudnik

RAZSTAVA GRAFIKA MARCA CHAGALLA V RADOVLJICI, ENKRATEN KULTURNI DOGODEK

Sedanja razstava v Šivčevi hiši v Radovljici pomeni izjemen dogodek v galerijskem življenju Radovljice, saj se ob njem srečujemo z enim najvidnejših imen v moderni evropski umetnosti Marcom Chagallom. Predstavljene grafike — ciklus *Mrtve duše* — spadajo med Chagallova zgodnejša dela. Zamišljene so kot ilustracije h Gogoljevemu istoimenskemu romanu. Nastale so v Parizu v prvi polovici dvajsetih let po naročilu zbiralca umetnin Ambraise-a Volard-a. Celotni opus, ki ga je leta 1948 izdal založnik Triade v Parizu, obsega 118 jedkanic skupaj z vinjetami in grafičnimi vložki k posameznim poglavjem Gogoljeve knjige.

Na razstavi v Radovljici je predstavljeno 58 celostanskih ilustracij, ki jih hrani Deželna zbirka Rupertinum v Salzburgu. Razstava je pred kratkim na poti v Gradec obiskala Beljak in po posredovanju ravnatelja galerije An der Stadtmauer in vodje kulturnega urada mesta Beljaka Adolfa Schererja, ki ga povezuje z Gorenjskim muzejem v Kranju dolgoletno sodelovanje, prišla tudi k nam.

Ko je Volard leta 1923 predlagal Chagallu, naj si sam izbere knjigo, ki naj bi jo ilustriral, ni dosti pomisljal; izbral si je *Mrtve duše* Nikolaja Vasiljeviča Gogolja. V tem romanu ali poemi, kot jo sam imenuje, je Gogolj, začetnik ruskega realizma, v izredno plastični obliki upodobil galerijo portretov takratnega ruskega človeka in prikazal bralcu v zgoščenih oblikah svet nikolajevske Rusije. Gogoljev sodobnik Belinski je *Mrtve duše*, kot navaja Ivan Prijatelj, proglasil za simbol ruskega mrtvila, ki ga zmore oživiti samo svoboda. »Moj bog, kako žalostna je moja Rusija,« je vzklil tudi Puškin, ko mu je Gogolj bral prvo poglavje *Mrtvih duš*.

Kljub temu Gogoljev roman ni mračen, je predvsem satiričen, celo humorističen in zraven poln ljubezni do zemlje, do domovine. Nosilec z odbe je Čičikov, slepar, ki od grašakov kupuje kmete, mrtve duše, da bi te tlačane, ki žive samo na papirju, prodal naprej. Na Čičikova se navezujejo najrazličnejši predstavniki takratne ruske družbe — plemiči, uradniki, preprosti kmetje in drugi.

To zanimivo galerijo nastopajočih je Marc Chagall spremljal pri Gogolju od poglavja do poglavja z občutljivostjo in prizadetostjo, ki jo pozna samo tisti, ki je sam živel v tej deželi, okušal njene lepote, dobroto pa tudi slabosti. Kot slikar v Parizu se je Chagall, rojen leta 1887 v Vitbejsku, vračal ob Gogolju nazaj v Rusijo, v leta mladosti in neutrudno delal.

Čeprav so *Mrtve duše* Chagallovo zgodnje delo, je vendarle najti v njih marsikatero sestavino, ki jih je znameniti evropski nadrealist do kraja izpeljal šele kasneje: nagnjenje do fantastičnega, razgibanega in na videz breztežnega pri oblikovanju figurativne, uveljavljanje svobodne perspektive, premikanje slikarjevega očista z ene točke na drugo, podarjanje detajla v odnosu do celote itd.

Noben slikar ni bil Gogolju tako blizu kot Chagall in noben drug umetnik ne bi mogel tako verno posneti duha, ki veje iz Gogoljevega romana kot prav on. »V ljubezni do tragikomičnega žanra,« ugotavlja Siggrun Loos, avtor besedila, ki spremlja razstavo, »sta se srečala umetnik besede in umetnik slikar in tako se je iz *Mrtvih duš* rodila dvojna umetnina.«

Razstava bo v Radovljici odprta še do vključno 25. aprila in ne do 2. maja, kot je bilo napačno objavljeno.

Gene Avguštin

V JESENIŠKEM GLEDALIŠČU NOVA PREMIERA

Kljub popravilom v dvorani in drugim neprijetnim dogodkom bodo jeseniški gledališčniki uspešno zaključili sezono. Pripravili so še zadnjo domačo premiero v tej sezoni. V nedeljo, 22. aprila, ob 20. uri se bodo predstavili z dvema enodejankama: *Jakoba Aleševca PODLAGA ZAKONSKE SREČE* in *Antona Medveda RENDEZ-VOUS*, z dvema komedijama, napisanima pred kakimi sto leti, ki na vester način in s precejšnjim mero humorja prikazujejo tedanje meščansko življenje na Slovenskem.

Vedri gledališki večer ob zaključku sezone so pripravili igralci: Urška Hlebec, Mojca Strgar, Simona Anderlič, Elizabeta Stefanciosa, Sandi Jakopič, Rado Mužan, Igor Škrli, Bernarda Gašperčič, Katrina Tomazin, Jasna Ambrožič in Bojan Vister.

Pesmi je uglasbil Gabriel Skumavec, sceno in kostume je pripravil Jože Bedič, koreografinja je Blanka Palčič, režiser pa Miran Kenda.

Abonmajske predstave se bodo zvrstile še pred prvomajskimi prazniki, in sicer v ponedeljek in torek, dve pa bosta takoj po praznikih, v četrtek in petek.

V začetku maja bo v abonmajskem programu na Jesenicah gostovalo Prešernovo gledališče iz Kranja s SPOMENIKOM Bojana Stiha, kjer nastopajo tudi jeseniški igralci.

V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK BODO ODPRLI DVE RAZSTAVI UMETNIŠKE FOTOGRAFIJE

V petek, 20. aprila, bodo ob 18. uri s krajšim koncertom kvarteta kljunastih flavt Glasbene šole Jesenice, odprli samostojno razstavo fotografij amaterja prve stopnje FRANCA ČRVA pod naslovom »Fotografije iz Železarne« in retrospektivno razstavo fotografij pokojnega IVA KOŽELJA. Razstavi skupaj z razstavnim salonom organizira foto klub Andrej Prešeren Jesenice.

FRANC ČRV, rojen 30. januarja 1929 na Jesenicah, je metalurški tehnik, zaposlen v delovni skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave v jeseniški železarni. S fotografiranjem se je začel ukvarjati leta 1959 v okviru foto kluba Andrej Prešeren Jesenice, katerega član je tudi sedaj.

Po pravilniku Foto-kino zveze Jugoslavije ima naziv amater I. stopnje. S to razstavo pa bo izpolnil tudi pogoj za višji naziv — kandidat mojster fotografije FZJ. V 25-letnem delovanju je sodeloval na več kot 200 razstavah doma in v tujini, prejel več kot 60 nagrad in priznanj. Na razstavi »treh dežel« leta 1980 v Avstriji je dosegel prvo mesto.

Doslej se je s samostojno razstavo predstavil leta 1980 v Wolfsbergu v Avstriji pod naslovom »Narava, človek, delo, šport« in leta 1983 v Kranjski gori s fotografijami »Pokal Vitranc«.

Na svoji tretji samostojni razstavi fotografij Franci Črv predstavlja motive iz jeseniške železarne, na katerih je v središču človek — delavec in njegovo delovno okolje. Fotografije prepričljivo govorijo, kaj človek dela, kakšne misli ga obdajajo in da je življenje kljub njegovim senčnim stranem lepo. Njegove fotografije so nema govornica o našem delovnem človeku — železarju, govornica, ki ne rabi razlage, ker je vsakomur razumljiva.

Na razstavi se predstavlja s 34 fotografijami.

IVO KOŽELJ, magister farmacije, je bil rojen 8. avgusta 1908 v Ljubljani, kjer je 22. novembra 1954 tudi umrl.

Njegov oče Ernest Koželj se je leta 1909 z družino preselil na Jesenice in kot magister farmacije odprl samostojno lekarno. Leta 1917 je ostal Ivo brez staršev in kot edinec in dedič lekarnarje je bil prisiljen nadaljevati tradicijo. Po končani gimnaziji je doštudiral še farmacijo v Zagrebu, čeprav ga je bolj mikalo postati slikar ali vsaj umetniški zgodovinar.

Bil je velik in iskren prijatelj slovenskega slikarja Božidarja Jakca in baletnih plesalcev Pina in Pie Mlakar. Znanom pa je, da sta bila prijatelja s Tonetom Čufarjem, jeseniškim pisateljem, kateremu je bil Koželj kot razumnik tudi vir znanja, ki ga je Čufar tako strastno zajemal, kjerkoli je mogel. Tudi skoraj vse znane predvojnne Čufarjeve slike — fotografije so Koželjevo delo.

Pred drugo svetovno vojno je bil član foto kluba Ljubljana in od leta 1934 dalje tudi razstavljal svoje umetniške fotografije doma in v tujini. Takratna ugledna nemška foto revija »Die Galerie« je v oktobrski številki leta 1937 objavila Koželjevo fotografijo »Dvigajoče sidro«, leta 1939 pa ista revija tudi fotografijo »V gorskem zatišju«.

S svojimi razstavljenimi deli je prispeval k nadaljnji uveljavitvi ljubljanskega foto kluba, ki je v desetletju pred drugo svetovno vojno Ljubljano, poleg Zagreba, dvignil v pomembno fotografsko središče.

Ivo Koželj je svoje fotografije razstavljal na mednarodnih foto razstavah na Dunaju, v Tatavrosu v Bostonu, v Antwerpnu, v Alžiru, Varšavi, v Bruslju, New Yorku, Saprnu, Chicagu, Ottawi, Parizu, Milwaukeeju, Lomu na Mostu (ČSSR), Budimpešti, Aalstu, Anversu in Gandu, v Szegeđu, poleg Ljubljane, Maribora, Zagreba in Hrastnika!

Poleg številnih diplom in pohval je prejel tudi bronasti medalji v Varšavi in Bruslju ter srebrno v Zagrebu. To je bilo zlato obdobje slovenske klasične fotografije s predstavniki: Jankom Brancem, Slavkom Smolejem, Janezom Marenčičem, Petrom Kocjančičem, Franom Kraševcem, dr. Ivom Frelihom, Jožetom Kolesarjem, Ivom Koželjem, Cirilom Bemom, Čoro Škodlarjem in Ferdom Veselom.

Posebnost Koželjeve fotografiske ustvarjalnosti je bila v tem, da je vedno hotel doseči lepe, estetske efekte na sliki, ne glede na to, kaj motiv predstavlja — bodisi v pejzažu, portretu, razpoloženjski fotografiji ali v predstavitvi starih slovenskih kmečkih opravil.

Njegove fotografije so polne topline, romantike, lirike, na njih ni nič grobega. Iz navadnega, nezanimivega pejzaža ali reportaže je ustvaril fotografijo bogato različnih svetlobnih učinkov. Kmalu je prešel iz lirico razpoloženjskih doživetij na socialno tematiko. Škoda le, da je teh fotografij malo ohranjenih. Z občutkom resničnega ustvarjalca je beležil svoj čas. V estetskem pogledu so Koželjeve fotografije blizu impresionističnim rešitvam. Motivi so obdelani z elementarno igro svetlobe in sence. Pejzaži so jasno nakazani s prisotnostjo ljudi. Izkušnje, ki si jih je pridobil pri ustvarjanju pokrajinske romantične fotografije, značilne za tedanje srednjeevropske fotografsko šolo, Koželj spaja z novimi prijemi in pristopi v portretni fotografiji.

Z osvojitvijo srebrne plakete na mednarodni razstavi v Zagrebu leta 1940 za fotografijo »V dimu in čadu« je prenehal sodelovati na razstavah.

Ivo Koželj pa je bil ustvarjalen tudi na likovnem področju, kjer se je posebno odlikoval v akvarelu in pastelu. Kmalu po ustanovitvi likovnega kluba DOLIK po osvoboditvi se je vključil v ta kolektiv in po smrti Lojzeta Višnjara leta 1951 postal tudi predsednik kluba. To dolžnost je opravljal vse do svoje mnogo prežgodnje smrti. V kroniki DOLIKA lahko preberemo, da je bil Koželj razumnik z velikim poznavanjem umetnostne zgodovine. Njegovo stanovanje so krasile skulpture, portreti in pejzaži naših priznanih umetnikov. »Toplina njegove skoraj bohemске besede, globok in širok intelekt, logičen poudarek pomembnosti likovne amaterske dejavnosti, njegova duhovitost in spontani vir najnovejših dovtipov — vse to nam je krajšalo čas v njegovi družbi za sejno mizo ali pa tudi v zasebnih pogovorih, kadar si je dal duška za razgibanje misli in besede o gledališki pisateljski in še prav posebno o glasbeni umetnosti,« je napisal v kroniki DOLIKA njegov sodelavec, tudi že pokojni Jože Čebulj.

Razstavljen fotografije Iva Koželja, ki so na ogled v tem salonu, je avtor izdelal v prostoru za salonom, kjer je sedaj pisarna, pred petdesetimi leti pa je bila to njegova foto temnica.

Odbor foto kluba Andrej Prešeren Jesenice je čutil prijetno dolžnost, da predstavi retrospektivno foto razstavo pokojnega mr. ph. Iva Koželja s pomočjo njegovega sina Janeza, ki je dal na razpolago fotografije, za kar se mu tudi iskreno zahvaljujemo.

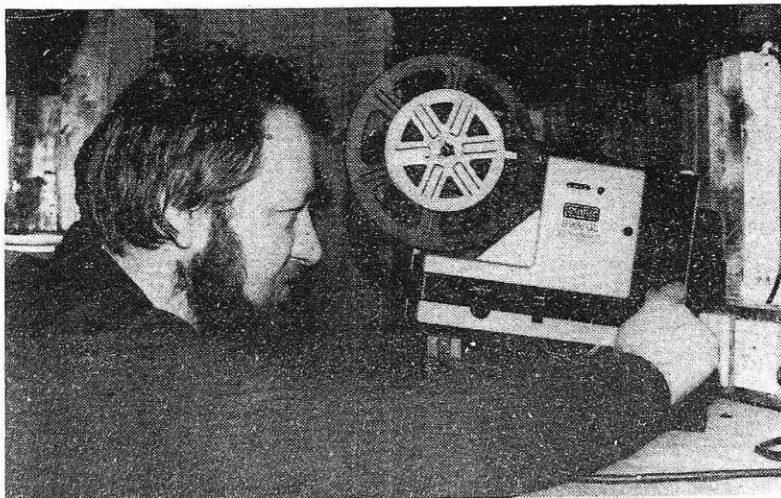
Slavko Tarman

REKORDNO ŠTEVILO FILMOV, KLUBOV IN DRŽAV

V ponedeljek, 16. aprila, se je z odprtim žiriranjem filmov na Jesenicah začel enajsti mednarodni festival amaterskega filma. Mednarodni filmski festival prireja Zveza kulturnih organizacij Jesenice in organizaciji organizacijskega odbora in v izvedbi filmske skupine Odeon.

Pokrovitelj festivala sta konferenca osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice in predsednik Skupščine občine Jesenice Franc Brelih. Mednarodna žirija v sestavi: Ingrid Prepelica, študentka iz Trsta, Metka Košir, likovni pedagog iz Mojstrane in Miha Brun, novinar revije Stop iz Ljubljane, je ob ocenjevanju amaterskih dokumentarnih filmov ugotovila, da na jeseniški festival iz leta v leto kinaomaterji iz raznih krajev Evrope pošiljajo vedno bolj kvalitetne filme, ki se lahko kosajo s profesionalnimi izdelki. Letošnji festival je tudi rekorden po številu filmov, po udeležbi kino klubov in po državah. Na festivalski razpis je prispelo 133 filmov iz 60 kino klubov iz 14 evropskih držav. Na jeseniškem festivalu so zastopane naslednje države: Zvezna republika Nemčija, Avstrija, Italija, Španija, Velika Britanija, Češkoslovaška, Belgija, Francija, Holandija, Švica, Finska, Malta, Poljska in Jugoslavija. Predstavniki nekaterih držav so na Jesenicah že stari znanci, nekateri pa se predstavljajo prvič. V času festivala bodo imeli ljubitelji amaterskega filma kaj videti, saj po mnenju žirije festival postaja vedno bolj kvaliteten.

A. Kerštan

Branko Alt, član ekipe, med projekcijo filmov (foto A. Kerštan)

RAZPIS ZA PRIDOBITEV POSOJILA

Na podlagi 79. člena o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81), 6. in 58. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji (Ur. list SRS št. 15/81), na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice za obdobje 1981—1985, 4., 5., 6. in 27. člena pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil in sredstev vzajemnosti v občini Jesenice, ter 6. seje zbor uporabnikov in zbora izvajalcev z dne 11. 4. 1984 objavlja Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice

RAZPIS

ZA DODELITEV POSOJIL DELAVCEM IN DRUŽBENO PRAVNIM OSEBAM IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV VZAJEMNOSTI

I. SPLOŠNI RAZPISNI POGOJI

1. Razpisa se lahko udeležijo organizacije in njihovi delavci, katerih temeljne organizacije družbenega dela in delovna skupnost združujejo sredstva za vzajemnost pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice in imajo sedež v občini Jesenice, ne glede na to, kje ima sedež njihova delovna enota ali stalno bivališče njihovi delavci in sicer v skladu s 6. členom pravilnika.

Posojila so razpisana iz združenih sredstev vzajemnosti, ki jih podpisnice samoupravnega sporazuma združujejo v LB, TBG PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice.

2. Razpisna vrednost posojil upošteva oceno razpoložljivih sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve od 1. 1. 1984 do 31. 12. 1984 in znaša:

— iz sredstev vzajemnosti	90.000.000 din
— iz sredstev solidarnosti	500.000 din
to je skupaj do 31. 12. 1984	90.500.000 din

Razpisna vsota po posameznih namenih je sledeča:

A. Za kreditiranje nakupa novih stanovanj v stanovanjskih blokih v letu 1984	60.000.000 din
B. Za kreditiranje družbeno usmerjene individualne in ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš	30.000.000 din
C. Za kreditiranje gradnje in prenove stanovanj in stanovanjskih hiš borcev NOV	500.000 din

II. POGOJI ZA PRIDOBITEV POSOJIL

1. Na razpisu za dodelitev posojila iz združenih sredstev lahko sodelujejo:

1.1. Organizacije združenega dela in delovne skupnosti (v nadaljevanju: organizacije), ki imajo sedež na območju občine Jesenice in so podpisale samoupravni sporazum o temeljih plana občine Jesenice za obdobje 1981—1985, ne glede na to kje imajo sedež njihove delovne enote, ki:

— združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— začasno niso sposobne oblikovati dovolj sredstev v skladu skupne porabe za načrtovani obseg stanovanjske graditve in združujejo sredstva za vzajemnost v dogovorjenem roku in obsegu;

— niso sposobne združevati sredstva vzajemnosti in jim pristojni organ stanovanjske skupnosti začasno, deloma ali v celoti odloži obveznost plačila obračunanega prispevka vzajemnosti v skladu s pogoji in merili, ki so določeni v samoupravnem sporazumu o temeljih plana Stanovanjske skupnosti;

1.2. Delavci, zaposleni v organizacijah iz točke 1.1., ki izpolnjujejo pogoje namenskega varčevanja po pravilniku o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti;

1.3. Kmetje kooperanti in združeni kmetje, ki izpolnjujejo pogoje namenskega varčevanja po pravilniku o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti, in združujejo delo in sredstva v kmetijskih zadrugah in drugih oblikah združevanja kmetov, ki so družbenopravne osebe, če združujejo sredstva vzajemnosti;

1.4. Delovni ljudje, ki samostojno z osebnim delom opravljajo dejavnost s sredstvi v lasti občanov in združujejo sredstva vzajemnosti v stanovanjski skupnosti in pri njih zaposleni delavci, ki izpolnjujejo pogoje namenskega varčevanja po pravilniku o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti;

1.5. Delovni ljudje, ki samostojno opravljajo kot poklic umetniško ali drugo dejavnost in združujejo sredstva vzajemnosti v Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice pod pogojem, da izpolnjujejo pogoje namenskega varčevanja po pravilniku o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz sredstev vzajemnosti;

1.6. Upokojenci in invalidi, ki imajo stalno bivališče na območju občine Jesenice;

1.7. Borci NOV.

2. Osnova za izračun višine posojila pri nakupu je zadnja cena po dokumentaciji in graditvi in prenovi pa cena 42.000 din/m² stanovanjske površine.

3. Za vloge, ki se bodo sprejemale po tem razpisu se upošteva povprečni mesečni čisti osebni dohodek na zaposlenega delavca v SRS za leto 1983 (18.059,— din).

4. Obrestna mera za posojila iz sredstev vzajemnosti je pet odstotkov letno.

5. Organizacije vračajo posojila v polletnih anuitetah, delavci pa v mesečnih anuitetah.

6. Posojilo za gradnjo stanovanjske hiše lahko dobi delavec, če ima dograden objekt do tretje gradbene faze, oziroma pri gradnji montažne hiše dokončano ploščo nad kletjo in sklenjeno pogodbo za dobavo montažnega dela hiše s proizvajalcem (skladno z gradbenim dovoljenjem). Če je delavec že lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše dobi posojilo le za razliko v kvadr. m do standarda stanovanjske površine za njegovo družino.

Pri prenovi se mora prosilec izkazati, da je opravil najmanj vrednostno 50 % del po predračunu izdelanem od gradbenega strokovnjaka.

7. Glede dokumentacije, tehničnega poslovanja in drugih določil, ki niso navedeni v razpisu, veljajo določila pravilnika o pogojih in merilih za pridobitev posojil iz združenih sredstev vzajemnosti združenih v Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice.

III. KREDITIRANJE GRADITVE, NAKUPA IN PRENOVE STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ V DRUŽBENI LASTI

1. Posojila iz združenih sredstev vzajemnosti dobijo organizacije za graditev, nakup in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti, če poleg pogojev iz poglavja 1.1. izpolnjujejo še naslednje pogoje:

— da so sprejele samoupravne splošne akte o osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev, usklajene z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu in družbenim dogovorom o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji;

— da bodo delavcem dodeljevale standardna stanovanja po merilih samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice;

— da gradijo ali kupujejo stanovanja in so vključeni v program stanovanjske graditve Samoupravne stanovanjske skupnosti. V primeru, da razpoložljiva sredstva in ostali pogoji dopuščajo, se lahko odobri posojilo tudi organizaciji, ki ne izpolnjuje tega pogoja;

— da jim posojilo po tem pravilniku skupaj z drugimi sredstvi omogoča zaključevanje finančne konstrukcije za graditev, nakup in prenovu načrtovanega števila stanovanjskih enot;

— da predložijo sprejet sanacijski program, če poslujejo z izgubo.

Višina posojila, ki ga lahko dobi organizacija iz sredstev vzajemnosti — a nakup ali graditev stanovanj oz. za soinvestitorstvo izven območja Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice je odvisna od razmerja med povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v organizaciji in povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji po zadnji objavi, in sicer:

Poprečni čisti OD v letu 1983	Višina posojila v % od vrednosti iz dokument. predloženih ob razpisu	Doba vračanja največ
do 100 %	največ 50 %	10 let
od 101 %—120 %	največ 40 %	8 let
nad 120 %	največ 30 %	6 let

Za organizacijo s področja šolstva, zdravstva, otroškega varstva, socialnega skrbstva in kulture je višina posojila lahko višja za 10 poenov.

IV. KREDITIRANJE GRADITVE, NAKUPA IN PRENOVE STANOVANJ IN STANOVANJSKIH HIŠ V ZASEBNI LASTI

Delavci lahko dobijo posojila za nakup, graditev in prenovu stanovanj in stanovanjskih hiš, če:

— imajo z banko do 15. 5. 1983 sklenjeno pogodbo o namenskem varčevanju,

— dobijo soglasje organizacije, ki združuje sredstva vzajemnosti, da lahko dobijo posojilo po tem razpisu,

— niso sami ali njihovi družinski člani, ki rešujejo stanovanjski problem lastniki hiš, vseljivega stanovanja (primerne stanovanjske hiše, počitniške hiše, ki presega 50 m² uporabne tlorisne površine),

— porabijo kupnino prodane lastne stanovanjske enote za nakup ali graditev stanovanja ali stanovanjske hiše za katero prosijo posojilo,

— pri nakupu stanovanja ali stanovanjske hiše z lastnimi sredstvi in vsemi posojili zaključujejo finančno konstrukcijo,

— predložijo predpogodbo, kupoprodajno pogodbo ali soinvestitor-sko pogodbo,

— predložijo gradbeno dovoljenje oziroma dokazilo o priglasitvi del z opisom del in predračun.

Višina posojila, ki ga delavec lahko dobi za graditev, nakup in pre-novo, je odvisna (ne velja za borce NOV):

— od razmerja med višino povprečnega osebnega dohodka na člana njegove družine za zadnje tri mesece v primerjavi z zadnjim povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SR Sloveniji,

— od višine posojila, do katerega je delavec upravičen ali ga je pridobil pri banki na podlagi namenskega varčevanja za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše, ki je predmet kreditiranja do zadnjega dne razpisa.

Delavec dobi posojilo po naslednji lestvici:

Poprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SRS v preteklem letu	Posojilo izraženo z odstotki od maksimalne vsote vseh posojil
do 100 %	največ 40 %
od 101 %—120 %	največ 30 %
nad 120 %	največ 20 %

Delavec lahko dobi posojilo po prejšnji lestvici pod pogojem, če znaša posojilo banke na podlagi njegovega namenskega varčevanja:

Pri povprečnem mesečnem dohodku na člana družine	Od zneska posojila
do 100 %	20 %
od 101 %—120 %	40 %
nad 120 %	60 %

Delavcu, ki ne doseže navedenega odstotka posojila na podlagi namenskega varčevanja, se višina posojila izračuna tako, da se znesek posojila na podlagi namenskega varčevanja pomnoži s faktorjem po naslednji lestvici:

Poprečni mesečni dohodek na člana družine v primerjavi s povprečnim mesečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v SRS v preteklem letu:	Faktor
do 100 %	5
od 101 %—120 %	2,5
nad 120 %	1,6

Za posojila iz namenskega varčevanja se štejejo pridobljena posojila na podlagi:

— pogodbe o namenskem varčevanju občana,

— pogodbe o predhodnem varčevanju občana za vezavo sredstev. Posojilo se obračuna po lestvici za namensko varčevanje pravilnika v banki.

Vsota vseh posojil delavca za isto stanovanjsko enoto lahko znaša pri:

— nakupu etažnega ter zadržnega etažnega stanovanja 80 odstotkov,

— združni stanovanjski graditvi 75 odstotkov,

— graditvi stanovanjskih hiš v zasebni lasti izven zadržnega stanovanjske graditve 60 odstotkov,

— prenovi 80 odstotkov od dokumentirane cene, upoštevajoč dejansko stanovanjsko površino oziroma največ 90 m².

Delavec lahko dobi posojilo za nakup stanovanja, ki je v planu stanovanjske gradnje pri Samoupravni stanovanjski skupnosti.

Prednost pri pridobitvi posojil ima delavec, ki:

— je sam ali njegova družina v težavnem zdravstvenem stanju,

— kupuje stanovanje vseljivo v najkrajšem roku,

— ima slabe stanovanjske razmere (prebiva v stanovanju nad V. kategorijo),

— je začasno nosilec stanovanjske pravice na stanovanju, ki ga je dobil v okviru družbene pomoči kot mlada družina in ga mora v petih letih izprazniti.

Pri izračunu posojila bodo upoštewane naslednje cene:

— za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše cena po predloženi dokumentaciji,

— pri graditvi stanovanjske hiše povprečna cena za leto 1983, ki znaša 42.000,— din/m²,

— pri prenovi stanovanja ali stanovanjske hiše cena iz predračuna vendar ne višja od povprečne cene za leto 1983, ki znaša 42.000 din/m².

Višina dohodka družinskih članov se ugotavlja na podlagi predloženih podatkov. Za člane družine se štejejo: prosilec, zakonec, otroci, posvojenci, starši prosilca ali njegova zakonska oseba, ki jo je prosilec po zakonu dolžan vzdrževati in oseba, ki najmanj dve leti živi s prosilcem v ekonomski skupnosti.

Doba vračanja posojil v zasebni lasti je za posamezne namene naslednja:

Za namen	Doba vračanja posojila za izračun mesečne anuitete prvih pet let	Dejanska odplačilna doba vračanja posojila
— nakup novih stanovanj in stanovanjskih hiš	20 let	16 let, 9 mesecev
— graditev stanovanjskih hiš	15 let	13 let, 3 mesece
— prenova stanovanj in stanovanjskih hiš	10 let	9 let, 5 mesecev

Delavci vračajo posojila v mesečnih anuitetah, ki je prvih pet let odplačila nižji, po petih letih se mesečna anuiteta poveča za 12,5 odstotka, po desetih letih pa še za 12,5 odstotka prve mesečne anuitete.

Seštevek mesečnih anuitet vseh posojil za isto stanovanjsko enoto ne more biti nižji od mesečne stanarine, ki bi jo delavec plačal za to stanovanjsko enoto po predpisih o stanarinah.

Mesečna anuiteta za posamezno posojilo ne more biti nižja od 500 din.

V. KONČNE DOLOČBE

Razpis za posojila iz sredstev vzajemnosti traja do 7. 5. 1984.

Vloge za kreditiranje nakupa novih stanovanj in stanovanjskih blokih sprejema Ljubljanska banka, TBG, PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice do 7. 5. 1984, kjer lahko dobite vse potrebnejše informacije in obrazce za prijavo na razpis.

Vloge za kreditiranje družbene usmerjene individualne gradnje, ostale individualne gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš sprejema Ljubljanska banka TBG PE za stanovanjsko komunalno gospodarstvo območja Jesenice do 7. 5. 1984, kjer lahko dobite vse potrebnejše informacije in obrazce za prijavo na razpis.

Vloge za kreditiranje gradnje, prenove stanovanj in stanovanjskih hiš borcev NOV zbira strokovna služba pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice, Titova 18 do 7. 5. 1984 in sicer:

— v ponedeljkih in petkih od 8. do 14. ure in sredah od 8. do 17. ure, kjer lahko dobite podrobne informacije in obrazce za prijavo na razpis. Odbor za gradnjo stanovanj pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Jesenice rešuje vloge za posojila, objavlja rezultate sproti po svojih sejah na način, ki ga določi.

Zbor uporabnikov Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice lahko spremeni razpisno vsoto po posameznih namenih, odvisno od priliva sredstev in vlog.

Delavec, ki želi dobiti posojilo za graditev ali prenovu stanovanjske enote mora dopustiti ogled, sicer se šteje, da ne izpolnjuje pogoja za pridobitev posojila.

Ugovor na sklep odbora za gradnjo stanovanj rešuje zbor uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice.

RAZPIS SOLIDARNOSTNIH STANOVANJ

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice objavlja na podlagi 13. člena pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj in sredstev solidarnosti občine Jesenice (Ur. vestnik Gorenjske št. 20/82), ter po sklepu zbora uporabnikov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice naslednji

RAZPIS

za zbiranje prijav interesentov za pridobitev pravice do solidarnostnih stanovanj za leto 1984/85

I. Upravičenci do dodelitve solidarnostnih stanovanj so:

- družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki
- starejši občani — upokojenci
- udeleženci NOV
- invalidi — delovno nesposobni občani

II. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati prosilci za pridobitev solidarnostnega stanovanja:

a) Družine z nizkimi osebnimi dohodki imajo pravico do stanovanja ustrezne velikosti glede na število članov družine pod pogojem, da mesečni dohodek na člana družine v letu 1983 ni presegel 50 % poprečnega OD SRS iz leta 1983, to je 9.128,50 din, oziroma 60 % poprečnega OD SRS iz leta 1983 na samskega občana, to je 10.955,40 din;

b) Da prosilec ali delovno sposoben član družine ni neupravičeno nezaposlen;

c) Da prosilec pri svojih bližnjih sorodnikih iz družinskega gospodinjstva (zakonec, starši, oz. otroci), ki so lastniki stanovanjske hiše ali stanovanja, ki presega stanovanjske normative na območju občine Jesenice ne more rešiti svojega stanovanjskega vprašanja;

d) Prosilci — upravičenci so dolžni zagotoviti lastno udeležbo ob dodelitvi stanovanja v skladu s pravilnikom o obvezni zagotovitvi lastne udeležbe za pridobitev stanovanjske pravice na družbeno najemnih stanovanjih s katerimi razpolaga Samoupravna stanovanjska skupnost občine Jesenice;

e) Da izpolnjuje ostale pogoje pravilnika o pogojih za dodeljevanje stanovanj iz sredstev solidarnosti.

III. Posebni pogoji:

a) Pravico do stanovanja zgrajena s sredstvi solidarnosti Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice imajo družine in občani, ki do sedaj niso imeli ustrezno rešenega stanovanjskega problema in da imajo stalno bivališče na območju občine Jesenice, začasno prijavljeni prosilci pa le v primeru, če stalno združujejo delo v občini Jesenice.

b) V kolikor prosilec ne prevzame dodeljenega stanovanja v roku treh dni po prejemu obvestila o prevzemu stanovanja, oz. v roku treh dni po prejemu sklepa zbora uporabnikov, ki je določil o ugovoru na odločbo o dodelitvi stanovanja se prosilca črta iz prednostne liste upravičencev, stanovanje pa se dodeli drugemu upravičencu.

c) Če prosilec namerno predloži lažne podatke in dokazilo, ima to za posledico izločitev iz prednostne liste upravičencev.

d) Za zagotovitev plačila lastne udeležbe mora prosilec obvezno skleniti pogodbo o namenskem varčevanju z LB TBG Kranj — enota Jesenice.

IV. Dokazila s katerimi prosilec izkaže pravico do solidarnostnega stanovanja

a) Potrdilo o številu družinskih članov in od kdaj bivajo na območju občine Jesenice; začasno prijavljeni prosilci pa potrdilo o številu družinskih članov in dokazilo OZD od kdaj stalno združujejo delo na območju občine Jesenice;

b) Dokazila o dohodkih za vse člane družine iz leta 1983 (OD, oz. pokojnine, preživnine, stipendije, otroški dodatki, družbena denarna pomoč, dodatek od dopolnilnega dela in drugi dohodki);

c) Potrdilo o premoženskem stanju, oz. dohodku, od tega premoženja (začasno prijavljeni dostavijo to potrdilo iz svoje matične občine);

d) Vsi prosilci dostavijo:

- mnenje krajevne skupnosti,
- mnenje organizacije združenega dela (za vse zaposlene prosilce, oz. člane gospodinjstva),
- mnenje društva upokojencev (za upokojene prosilce),
- mnenje občinskega odbora ZB NOV za udeležence NOV ter VVI, ter dokazilo o udeležbi v NOV, oz. invalidnosti VVI,
- invalidi, oz. delovno nesposobni občani dostavijo odločbo o stopnji invalidnosti,
- zdravniška potrdila o eventualnem obolenju družinskih članov, oz. prosilca;

e) Pogodba o namenskem varčevanju sklenjeno z LB TBG Kranj enota Jesenice.

V. Rok za vlaganje prošenj

Prosilcu morajo vložiti prošnje za pridobitev stanovanja z vsemi dokazili v roku 30 dni od dneva objave v ŽELEZARJU in GLASU.

Prošnje z nepopolno dokumentacijo, oz. prepozno vložene vloge in dokumentacija se po poteku razpisnega roka ne bodo upoštevale.

VI. Veljavnost prioritete liste

Prioritetna lista, ki bo izdelana na osnovi tega razpisa bo veljala do vsetitve vseh solidarnostnih stanovanj, ki bodo zgrajena oz. izpraznjena v letu 1984/85 in se v času njene veljavnosti ne more spreminjati razen v primerih, ko se pogoji, ki vplivajo na uvrstitev prosilca v prednostno listo bistveno spremenijo v času vsetitve.

VII. Vlaganje prošenj in informacije

Prošnje in ostala dokumentacija se vloga samo osebno na naslov: SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE JESENICE, Titova 18.

Obrazec, ki ga je treba izpolniti in vse informacije daje strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice.

Uradne ure za vlaganje prošenj in informacije: PONEDELJEK in PETEK od 9. ure do 12. ure in SREDA od 10. ure do 12. ure in od 14. ure do 16. ure.

OBVEZNO CEPLJENJE PSOV PROTI STEKLINI NA OBMOČJU OBČINE JESENICE

Živinorejski veterinarski zavod Gorenjske Kranj obvešča lastnike psov o preventivnem cepljenju, ki bo v jeseniški občini potekalo po naslednjem razporedu:

RATEČ — 23. aprila ob 12. uri (centralni parkirni prostor), PODKOREN — 23. aprila ob 13. uri (pri zbiralnici mleka), KRANJSKA GORA, LOG — 23. aprila ob 14. uri (pri gasilskem domu), GOZD MARTULJEK, SREDNJI VRH — 23. aprila ob 15.30 (za hotelom Špik), MOJSTRANA, BELCA, ZG. RADOVNA — 23. aprila ob 17. uri (pri KS Mojstrana), DOVJE — 23. aprila ob 18. uri (pri zbiralnici mleka), HRUŠICA — 24. aprila ob 14.30 (pri gostilni Črnolagar), KOROŠKA BELA, POTOKI — 24. aprila ob 15.30 (pri gasilskem domu), JAVORNIK — 24. aprila ob 16.30 (pri Vatrostalni), BLEJSKA DOBRAVA, LIPCE, KOČNA, PODKOČNA — 24. aprila ob 17.30 (pri gostilni Por), JESENICE — 25. aprila od 7.30 do 10.30 (na parkirnem prostoru pri Viatorku — pred spominskim parkom), PLANINA POD GOLICO, PRIHODI, PRAVSKI ROVT — 25. aprila ob 11. uri (pred trgovino), JAVORNIŠKI ROVT, PRISTAVA — 25. aprila ob 13. uri (pri domu na Pristavi), MOSTE, BREG, ŽIROVNICA, SELO, ZABREZNICA — 25. aprila ob 14. uri (pri tehtnici v Žirovnici), BREZNICA, DOSLOVČE, VRBA, RODINE, SMOKUČ — 25. aprila ob 16. uri (pri KS Breznica).

ZAMUDNIKI:

NATEČAJ ZA OBLIKOVANJE SPOMINKOV

KULTURNA SKUPNOST JESENICE
IN OBČINSKA TURISTIČNA ZVEZA JESENICE

RAZPISUJETA NATEČAJ ZA OBLIKOVANJE SPOMINKOV Z
ETNOLOŠKIMI IN KULTURNOZGODOVINSKIMI VSEBINAMI.

Pogoji natečaja:

1. Predloge za oblikovanje spominkov lahko oblikuje sleherni občan, skupina občanov ali društvo ter zainteresirane delovne organizacije.
2. Predlog za oblikovanje spominka mora vsebovati:
 - (osebne) podatke predlagatelja,
 - izdelano skico spominka v merilu 1:1,
 - unikaten spominek v predvidenih merah in likovno-tehnični obdelavi,
 - specifikacijo predvidenih stroškov za izdelavo spominka,
 - utemeljenost izvora spominka (kulturnozgodovinsko ali etnološko izhodišče),
 - opis možnosti izdelave v večji nakladi.
3. Razpis velja od dneva objave do vključno 12. maja 1984.
4. Poslane predloge bo ocenila strokovna komisija in izbrala ustrezne spominke, ki jih bodo v prodajo organizirano ponudile muzejske ustanove v jeseniški občini.

5. Vsi poslani predlogi bodo razstavljeni v skednju Fingžarjeve rojstne hiše v Doslovčah od 15. maja 1984 dalje.

6. Predloženi unikatni bodo po končani selekciji in razstavi vrnjeni predlagateljem. Ostalo poslano dokumentacijo iz druge točke tega razpisa zadrži strokovna služba kulturne skupnosti.

7. Izbrani spominki bodo uvrščeni v spisek predmetov, ki so skladno z ustreznim pristojnim mnenjem republiškega komiteja za kulturo oproščeni temeljnega davka od prometa proizvodov. Prodaja drugih spominkov v muzejskih hišah ne bo dovoljena.

8. Z avtorji oz. izdelovalci izbranih spominkov bodo tako za izdelovanje kot prodajo sklenjene ustrezne pogodbe.

Z razpisanim natečajem in selekcijo spominkov želita Kulturna skupnost Jesenice in občinska Turistična zveza Jesenice spodbuditi kvaliteto tovrstne ponudbe in zavezati poplavo kiča.

Predloge pošljite na naslov: Kulturna skupnost Jesenice, Titova 65, 64270 Jesenice.

Dodatne informacije vam bo posredovala tovarišica Slavica Osterman, strokovna delavka za muzejske dejavnosti v jeseniški občini (Titova 65, tel. 83-065).

VPISOVANJE OTROK V VRTEC ZA ŠOLSKO LETO 1984/1985

Vzgojnovarstvena organizacija Jesenice obvešča starše predšolskih otrok, da bo redno vpisovanje otrok v Vzgojnovarstveno organizacijo za šolsko leto 1984/1985 — 3., 4., 7. in 8. maja. Starši naj prinesejo s seboj otrokov rojstni list.

Vpisovanje je:

- v enotah Angelce Očepek za področje KS Plavž, Hrušica in Planina pod Golico,
- v enoti Julke Pibernik za področje KS Sava in Podmežakla,
- v enoti Cilke Zupančič za področje KS Javornik-Koroška Bela in Bl. Dobrava.

Čas vpisovanja: v četrtek, petek in ponedeljek od 8. do 14. ure in v torek od 8. do 16. ure.

Istočasno bomo vpisovali tudi otroke, ki bodo obiskovali skrajšane programe, to je cicibanov vrtec in zunanjo malo šolo.

Vzgojnozobrazovalni zavod Jesenice
TOZD Osnovna šola 16. december Mojstrana

OBJAVLJA PROSTA DELA IN NALOGE:

1. Ene delavke za čiščenje šolskih prostorov; delo je za določen čas s polovičnim delovnim časom; nastop dela po 1. maju.
2. Ene učitelja za razredni pouk; delo je za nedoločen čas s polnim delovnim časom; nastop dela 1. septembra 1984.

Pogoji:

- pod 1. končana osnovna šola, poskusno delo dva meseca;
- pod 2. končana pedagoška akademija — smer razredni pouk, poskusno delo tri mesece.

Kandidati naj pošljejo prijave v roku osmih dni na naslov OŠ 16. december Mojstrana, A. Rabiča 7, 64281 Mojstrana.

Delovna organizacija Kovinska oprema Mojstrana objavlja prosta dela in naloge:

1. urejanje in priprava strojev
Pogoja: poklicna šola kovinske stroke in dve leti delovnih izkušenj v stroki;

2. pomožna dela v kalilnici
Pogoj: popolna osnovna šola.

Za izbrana kandidata bo uvedeno poskusno delo, ki bo trajalo pod 1 dva meseca, pod 2 pa en mesec.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Kandidati naj pošljejo vloge z ustreznimi dokazili v 15 dneh po objavi na naslov: Kovinska oprema Mojstrana, Alojza Rabiča 58, 64281 Mojstrana.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v sedmih dneh po sprejemu sklepa.

Na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja DO Tehnični biro Jesenice, Kidričeva 11, objavljamo prosta dela in naloge

PROJEKTANTA — 2 delavca

Pogoji:

- dipl. inž. strojništva in tri leta delovnih izkušenj na področju projektiranja ali
- inž. strojništva in pet let delovnih izkušenj na področju projektiranja.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati z opravljenim strokovnim izpitom in znanjem tujega jezika — nemščine.

Za objavljena dela in naloge bomo delovno razmerje sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov: Tehnični biro Jesenice, 64270 Jesenice, Kidričeva 41. Rok za prijave je 15 dni po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 21. aprila, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

DELIKATESA — poslovalnica 7, Titova 7 in
DELIKATESA — KAŠTA 4, Tavčarjeva 6.

DEŽURNA LEKARNA

V aprilu je za občino Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Bledu.

RAZSTAVNI SALON DOLIK JESENICE

V dneh od 21. aprila do 2. maja si lahko ogledate vsak dan od 9. do 11. ure in od 16. ure do 18.30, razen nedelj in praznikov in sobot popoldan, razstavo umetniških fotografij amaterja I. stopnje FRANCA ČRVA, člana foto kluba Andrej Prešeren Jesenice in retrospektivno foto razstavo pokojnega IVA KOŽELJA.

TEČAJ ZA VOZNIKE MOTORNIH VOZIL B KATEGORIJE

Avto-moto društvo Jesenice obvešča vse kandidate, da se prične tečaj za voznike motornih vozil B kategorije v petek, 4. maja, ob 18. uri v prostorih Avto-moto društva Jesenice. Ker je na voljo še nekaj prostih mest, vabimo zainteresirane, da se zgledajo v pisarni društva.

ZAHVALE

Ob boleči in prerani izgubi drage žene, mamice, mame, sestre in tete

ALMIRE KOBENTAR

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, znancom in sosedom, ki so ji darovali cvetje in vence ter jo spremili na zadnji poti in nam kakorkoli pomagali. Zahvaljujem se vsem, ki so nam ustno ali pisno izrekli sožalje ali sočustvovali z nami. Posebno zahvalo izrekamo tovarišema Kavalariju in Lotriču za poslovnice besede. Hvala tudi pevcem za zapete žalostinke. Še enkrat vsem in vsakomur posebej prav lepa hvala.

Zalujoči vsi njeni

Ob nenadomestljivi izgubi dragega in ljubljene sina, brata, vnuka in nečaka

BORISA KEJŽARJA

ki nas je po dolgoletni težki in neozdravljivi bolezni zapustil v 18. letu starosti, se iskreno zahvaljujem sodelavcem na Breznici 6 in sodelavcem bloka Svetinova 15, Koroška Bela, sosedom, znancom in prijateljem za vsestransko pomoč, še posebno sodelavcem FRS za denarno pomoč in pozornost. Hvala vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli ustno ali pisno sožalje, mu poklonili vence in cvetje ter prispevali denarno pomoč. Še posebna hvala dramskemu odseku DPD Svobode Javornik-Koroška Bela in osnovni šoli.

Iskrena hvala organizatorjem pogreba, tovarišici Justi Jagič, tovarišema Čirutu in Lakotu, otroškemu pevskemu zboru OŠ Gorenjski odred in godbi na pihala Veriga Lesce za zapete in zaigrane žalostinke, Antonu Ažmanu za ganljive besede ob odprtem grobu. Hvala celotnemu vodstvu OŠ Gorenjski odred Zirovnica za vse, kar so mu dobrega storili, da je obiskoval šolo do 3. razreda in njegovim prijateljem, posebno pa Klemenu Novšaku.

Zahvalo smo dolžni dr. Brudarjevi, ki nam je nesebično stala ob strani vsa dolga leta njegove bolezni, primariju dr. Plutu, dr. Tancarju, dr. Markežu in dr. Kunsteljevi, ki so mu lajšali njegovo trpljenje ter vsemu medicinskemu in strežnemu osebju otroškega oddelka Bolnice Jesenice za nesebično pomoč v času njegove bolezni.

Hvala vsem, ki ste se v tako velikem številu posloviili od njega in zasluli njegov in Arminov prerani grob s cvetjem.

Zalujoči: mami Vilma, ati Janez, sestra Vilma, stara mama in ata, teta Zora Pagon z družino in ostalo sorodstvo.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO RADIO

20. aprila, angl. barv. drama OGNJENE KOČIJE — filmsko gledališče ob 17. za mladino in ob 19. uri za odrasle; ob 21. uri premiera ital. barv. akcij. filma ROPARJI IZ GUBLJENEGA ZAKLADA.

21. aprila, amer. barv. komedija NORI ZAPORNIKI ob 17. in 19. uri.

22. aprila, amer. barv. film ŠEST TEDNOV ob 17. in 19. uri.

23. aprila, jug. barv. vojni film VELIKI TRANSPORT ob 17. in 19.15 uri.

24. aprila, amer. barv. komedija DAN, KO SO SE VSI SMEJALI ob 17. in 19. uri.

25. aprila, angl. barv. spektakel TITANOV BOJ ob 17. in 19. uri.

26. aprila, ZAPRTO!

KINO PLAVŽ

20. aprila, amer. barv. komedija NORI ZAPORNIKI ob 18. in 20. uri.

21. aprila, premiera jug. barv. vojne filma VELIKI TRANSPORT ob 17.45 in 20. uri.

22. aprila, amer. barv. akcij. film TELO IN DUŠA, ob 16. uri, ob 17.45 in 20. uri jug. barv. vojni film VELIKI TRANSPORT.

23. aprila, angl. barv. spektakel TITANOV BOJ ob 18. in 20. uri.

24. aprila, angl. barv. spektakel TITANOV BOJ ob 18. in 20. uri.

25. aprila, ZAPRTO!

26. aprila, amer. barv. film ŠEST TEDNOV ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

22. aprila, amer. barv. pust. film NAJKRAJŠA POT ZA KITAJSKO ob 20. uri.

26. aprila, ital. barv. akcij. film ROPARJI IZ GUBLJENEGA ZAKLADA ob 20. uri.

KINO KRANJSKA GORA

20. aprila, amer. barv. igrano-risani film PLAMENITI TOM ob 17. uri.

Ob tragični izgubi našega dragega sina in brata

ARMINA HVALA

ki nas je nepričakovano zapustil v 18. letu starosti, se iskreno zahvaljujem zetu Janezu Kejžarju za nesebično pomoč pri iskanju pokojnega Armina, kakor tudi Ivo Klanica, potapljaškemu klubu Bled, ki je pokojnega Armina tudi našel. Iskrena hvala vsem sodelavcem, sosedom, znancom in prijateljem, ki so nam v teh dneh žalosti stali ob strani in nam vsestransko pomagali, nam izražali ustna in pisna sožalja. Hvala sovaščanom Breznice, starega in novega naselja, za denarno pomoč, sodelavcem in sindikatu TOZD Vijakarna Veriga Lesce za cvetje in denarno pomoč. Justi Jagič in tovarišema Čiru in Lakotu za organizacijo pogreba, godbi na pihala Veriga Lesce za zaigrane žalostinke, otroškemu pevskemu zboru OŠ Gorenjski odred za zapete žalostinke, govornikom obratovodju Cirilu Ažmanu in Antonu Dežmanu pa za poslovnice besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala dr. Romihu in ostalim zdravnikom ter osebju Psihiatrične bolnice Begunje, ki so mu kakorkoli pomagali v njegovi bolezni. Hvala vsem, ki ste se v tako velikem številu posloviili od njega in zasluli njegov in vnukov grob s cvetjem.

Zalujoči: ata Justin, mama Tončka, sestra Vilma Kejžar in Zora Pagon z družinama.

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in strica

FRANCA AMBROŽIČA

se zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, ki ste dragega pokojnika spremili tako številno na njegovi zadnji poti, za izraze sožalja in za darovano cvetje.

Posebno zahvalo izrekam sodelavcem in sodelavcem našega bloka, nekdanjim sodelavcem in sodelavkam sektorja novogradnje Železarne Jesenice za izkazano pomoč. Za vso pozornost v času njegove bolezni se zahvaljujem kirurškemu in internemu oddelku Bolnice Jesenice, še posebno dr. Amaliji Hribnik, dr. Andreju Hribnik in dr. Zali Schmitzer, ki so nam nesebično pomagali pri negi pokojnika.

Zahvaliti se moramo še Zvezi borcev NOV Javornik-Koroška Bela in Dovje-Mojstrana ter zvezi komunistov za dobro organizacijo ob pogrebu in tovarišema Jaku Klinarju in Aleksandru Kotniku za prisrčne poslovnice besede.

Najlepša hvala tudi nečakoma Janezu in Sreču Mežnarju, ki sta nam v vsem pomagala, nosilec zastav in vencev — skratka vsem, ki ste bili v teh težkih dneh z nami.

Zalujoča žena Ivanka, hčerki Breda in Marjeta z družinama.

21. aprila, amer. barv. ko nedija SUPER FANT ob 19. uri.

24. aprila, ital. barv. akcij. film ROPARJI IZ GUBLJENEGA ZAKLADA ob 19. uri.

GLEDALIŠČE TONE ČUFAR

NEDELJA, 22. aprila, ob 20. uri: Jakob Alešev: PODLAGA ZAKONSKE SREČE in Anton Medved: RENDEZ-VOUS — premiera; režija Miran Kenda; scena in kostumi Jože Bedić;

PONEDELJEK, 23. aprila, ob 20. uri: J. Alešev: PODLAGA ZAKONSKE SREČE in A. Medved: RENDEZ-VOUS — predstava za abonma in za izven;

TOREK, 24. aprila, ob 20. uri: J. Alešev: PODLAGA ZAKONSKE SREČE in A. Medved: RENDEZ-VOUS — predstava za abonma in za izven;

ČETRTEK, 3. maja, ob 20. uri: J. Alešev: PODLAGA ZAKONSKE SREČE in A. Medved: RENDEZ-VOUS — predstava za abonma in za izven;

PETEK, 4. maja, ob 20. uri: J. Alešev: PODLAGA ZAKONSKE SREČE in A. Medved: RENDEZ-VOUS — predstava za abonma in za izven;

PONEDELJEK, 7. maja, ob 20. uri: Bojan Štih: SPOMENIK — gostovanje Prešernovega gledališča Kranj — predstava za abonma in za izven;

TOREK, 9. maja, ob 20. uri: Bojan Štih: SPOMENIK — gostovanje PG Kranj — predstava za abonma in za izven;

SREDA, 9. maja, ob 20. uri: Bojan Štih: SPOMENIK — gostovanje PG Kranj — predstava za abonma in za izven.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Organizaciji ZVVI Jesenice se najlepše zahvaljujem za obisk na domu in prejeto darila ob mojem osebnem jubileju.

Ana Ažman

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za prejeto čestitko ob mojem osebnem prazniku. Vaša pozornost me je prijetno presenetila.

Društvu želim še naprej mnogo uspehov pri delu.

Justa Kobal

Sodelavcem gradbeno remontnih delavnic se najlepše zahvaljujem za takojšnjo pomoč pri odpravi škode. Iskrena hvala tudi sosedom iz Rožnega naselja na Blejski Dobravi za nesebično pomoč in zbrani denar.

Magda Jeklar

Osnovnima organizacijama zveze komunistov in sindikata TOZD Valjarna bluming štekel ter vodstvu temeljne organizacije se zahvaljujem za obisk na domu in prejeto priznanje.

Viktorija Videnov

Članicam odseka za ročna dela pri DPD Svoboda Tone Čufar se iskreno zahvaljujem za pozornost, in šopek, ki so ga položile na grob moje pokojne hčerke in njihove članice Marjanice.

Ivanka Oblak

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem prazniku. Obenem želim društvu upokojencev še veliko uspehov pri delu, posebno pri skrbi in pozornosti do starejših članov društva.

Sonja Svetina

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu. Obenem želim društvu veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Frančiška Mohar z vsemi v družini

Sodelavcem TOZD Družbena prehrana se iskreno zahvaljujem za prelepo darilo ob mojem odhodu iz Železarne.

Vsem se zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje, kolektivno pa želim veliko delovnih uspehov.

Stanka Treven-Votelija

ČLANI GRS MOJSTRANA VEDNO PRIPRAVLJENI POMAGATI

Člani postaje gorske reševalne službe Dovoje-Mojstrana so na obnem zboru pregledali delo postaje v preteklem letu. Pogovorili so se o nekaterih problemih, s katerimi se srečujejo pri svojem humanem delu pri reševanju v gorah, dogovorili pa so se tudi o novih nalogah in akcijah. Poleg članov postaje so bili navzoči tudi republiški sekretar za notranje zadeve Tomaž Ertl, načelnik komisije za gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije Danilo Skrbinek ter načelnik podkomisije za plazove pri zvezi Pavle Segula, predstavniki postaj GRS iz Rateč in Jesenice.

Že takoj naj poudarimo, da ima ta postaja GRS najbolj obsežno in zahtevno reševanje iz severne triglavske stene ter drugih območij Julijskih Alp.

Načelnik postaje Janez Brojan je v poročilu med drugim navedel, da so v lanskem letu na njihovem območju zabeležili žalostne rekorde. Smrtno se je ponesrečilo kar osem alpinistov, leto poprej nihče, navadno pa je bilo okrog pet smrtnih žrtev. Lani so imeli tudi veliko drugih reševalnih akcij, saj so v dolino prenesli ali pripeljali 19 ponesrečenih alpinistov in planincev, devet pa so jih iskali. Med alpinisti je prišlo do nesreč največkrat zaradi lahke alpinistične opreme, ki se uporablja v zadnjih letih. Še posebno je kritično opozoril na malomarne primere obnašanja obiskovalcev gora, kot so pomanjkljiva oprema, alkohol, neidentificirano samohodstvo itd. Prav pri takšnih primerih bo v prihodnje potrebno drugače ukrepati, če želimo, da jih bo v prihodnje manj.

V štirinajstih primerih nesreč so reševalci zaprosili za pomoč helikopter republiškega sekretariata za notranje zadeve. Izkušeni piloti so veliko pomagali reševalcem, da so ponesrečence čimprej prenesli iz sten v zdravniško oskrbo.

Člani postaje so poleg številnih reševalnih akcij vso pozornost namenjali preventivnemu delu in drugim nalogam. Ta-

ko so med drugim izvedli vajo reševanja na Mežakli, tečaj iz tehnike reševanja s pomočjo tehničnih in improviziranih sredstev v Vratih. Reševalci — letalci so se udeležili tečaja iz tehnike reševanja s pomočjo helikopterja na Brniku. Gorski reševalci so sodelovali pri organizaciji triglavskega turnega smuka, štafete mladosti, pri snemanju filma o Kuggyju na Triglavu ter pri otvoritvi prenovljenega Triglavskega doma na Kredarici. Člani so tudi gasili požar v steni Medvedjeka nad dolino Krme, udeležili pa so se seminarja ob otvoritvi novega poligona za učenje alpinizma in reševalne tehnike. Poleg tega so lani izvedli tradicionalno smučarsko tekmovalanje za Kollerjev memorial v Vratih.

V razpravi na obnem zboru so opozorili tudi na nekatere probleme. Tako so reševalci opozorili, da nimajo urejenega prevoza na reševalne akcije in morajo nemalokrat uporabljati svoje avtomobile, za to pa ne dobijo bonov za bencin. Težave imajo tudi z nabavo čelnih svetilk, ki jih rabijo za reševanje ponoči. Sedaj so od komisije za gorsko reševalno službo že dobili zagotovilo, da bodo svetilke dobili. Prav tako so dobili zagotovilo, da bo tudi v prihodnje pri reševanju sodeloval helikopter, ker, kakor je dejal sekretar Tomaž Ertl, zaupajo gorskim reševalcem, da resnično kličejo helikopter le takrat, ko je potrebno.

Kritično so opozorili na nedisciplino alpinistov in posameznikov v gorah in se odločno zavzeli, da bo za takšne primere treba uvesti ustrezne kazni. Govorili so tudi o pomenu delovanja radijskih postaj na posameznih postojankah, ki olajšajo reševanje ter o povezovanju in večjem sodelovanju gorske reševalne službe in civilne zaštite. Na obnem zboru so se tudi zavzeli za pogostejša srečanja reševalcev iz celotne jeseniške občine. Ob koncu so si še ogledali film o nekaterih reševalnih akcijah.

J. R.

PRIJETNO SREČANJE OB ZAKLJUČKU SANKAŠKE SEZONE

Člani sankoškega kluba Jesenice so se ob zaključku sezone zbrali na prijetnem srečanju, kjer so ocenili delo in dosežene uspehe. Zbrali so se tekmovalci, funkcionarji in drugi, ki so pomagali, da je letošnja sezona lepo uspela. Kljub dobrim rezultatom in zavzetemu delu ter pomembni ponovni uveljavitvi jeseniškega sankanja je bilo poročilo tajnika kluba Danijla Burnika kritično.

Tudi v kasnejši razpravi in sproščnem pogovoru so se dotaknili nekaterih problemov, ki so jih pestili v tej sezoni. Nesporno je, da je sedanja usmeritev v delu kluba pravilna. Presegli so letošnji načrt, v katerem so si zastavili za cilj, da bo v sezoni tisoč tekmovalcev na saneh. Načrt so presegli, skozi vso sezono pa so se vrstila najrazličnejša tekmovanja pri Savskih jamah, kjer je preurejena naravna proga. Tekmovali so vsi, od najmlajših do

najstarejših, poleg domačih nastopov pa seveda velja omeniti še nastope najboljših jeseniških sankalcev na mednarodnih tekmovanjih.

V pogovoru so med drugim menili, da bodo morali v prihodnje dati še več pozornosti delu z mladimi ter zagotoviti večjo strokovnost v klubu. Zanimanje med najmlajšimi za sankanje je; najlepši dokaz za to je nastop cicibanov na zadnji letošnji tekmi pri Savskih jamah, kjer so se brez strahu spustili po progi.

Na srečanju so podelili pokal Mirku Klinarju kot najuspešnejšemu tekmovalcu v letošnji sezoni in več priznanj posameznikom za sodelovanje s klubom. (Na sliki so najmlajši jeseniški tekmovalci: od leve Grega Spendov, Klemen Rev, Marko Cesar, Klavdija Krašovec, Mirko Klinar, Aleš Spendal, Goran Meglič, Tadej Meglič in Grega Lavtižar.)

J. R.

ALPINISTIČNA ŠOLA JE USPELA

Leto je naokoli in alpinistični podmladek alpinističnega odseka PD Jesenice je v četrtek in petek, 5. in 6. aprila, opravil preizkus znanja iz teorije in prakse v plezalnih veščinah.

Po nekaj letih zatišja smo člani AO Jesenice zopet enkrat v celoti izpeljali načrt o vzgoji mladih tečajnikov, ki se hočejo spoprijeti s težavami alpinizma. Seveda ni šlo vse brez napak, hudih besed in pomanjkljivosti. Vendar led je prebit in delo dobro začeto.

S plezalno šolo smo začeli lansko jesen s teoretičnimi predavanji in praktičnim prikazom alpinistične dejavnosti. Na odsek smo povabili precej znanih slovenskih alpinistov in alpinistk, ki so z barvnimi diapozitivi svojih podvigov v domačih in tujih stenah še boljše predstavili vrhunski alpinizem. Čez zimo je bilo precej skupnih tur na različne vrhove Julijskih alp in Karavank, tako da so tečajniki dobili nekaj začetne kondicije in spoznali težave in lepote alpinizma. V pomladanskem delu alpinistične šole so tečajniki

teorijo zamenjali s prakso in praktičnimi vajami v »plezalnem vrtcu« v Kovačevci nad Erlihovo žago. Dva ali celo tri popoldneva na teden so prebili pod 20-metrsko stejo pod vodstvom alpinistov in spoznavali vrhno tehniko, sidrišča, gibanje naveze in še mnogo stvari, katere jim bodo prišle prav, ko se bodo samostojno srečevali z gorsko krajino in stenami. Če nas je zmotil dež ali celo sneg, smo »plezalni vrt« zamenjali s pisarno AO in tam ponavljali pridobljeno znanje. Sledil je preizkus znanja, ki ga je opravljalo 14 tečajnikov in večina se je izkazala z dobrim znanjem.

Blizu pa se 1. maj, ko se v kanjonu Velike Paklenice pri Starigradu zbere množica plezalcev iz vse Jugoslavije na alpinističnem taboru. To bo za novo pečeno mlajše pripravnik prva resna preizkušnja, kjer bodo lahko v alpinistični šoli pridobljeno znanje prvič praktično uporabili.

Loti

V KEGLJANJU NA LEDU NAJUSPEŠNEJŠA TOZD VZDRŽEVANJE

Na prvenstvu Železarne v kegljanju na ledu, ki je bilo v športni hali v Podmežakli, je nastopilo 367 sodelavcev: 296 moških, 53 žensk in 18 aktivnih tekmovalcev.

REZULTATI:

Moški: 1. Srečo Noč, Vzdrževanje — 83 točk, 2. Zoran Kramar, Vzdrževanje — 79, 3. Franc Pristov, Livarna — 77, 4. Kajetan Pestotnik, HVJ — 73, 5. Cena Valentar, RD — 69, 6. Said Čučuk, SD — 69, 7. Branko Resman, Valj, težke pl. — 69, 8. Tone Ključevič, Elektrode — 69, 9. Dušan Prešeren, HVJ — 65, 10. Bogomir Rebolj, Energetika — 61, 11. Anton Beton, E-TKR-NG — 61, 12. Franc Jerklič, Valj, težke pl. — 61, 13. Jože Hafner, E-TKR-NG — 61 točk itd.

Ženske: 1. Justa Kralj, E-TKR-NG — 63 točk, 2. Francka Marinkovski, E-TKR-NG — 61, 3. Sonja Lasnik, Elektrode — 59, 4. Ivanka Pader, E-TKR-NG — 59, 5. Nuša Bundalo, KO-FI — 56, 6. Sonja Vilman, Žičarna — 51, 7. Mila Ključevič, Elektrode — 51, 8. Marija Ga-

šperin, RD — 50, 9. Branka Rebolj, E-TKR-NG — 49, 10. Milena Lužnik, E-TKR-NG — 49 točk.

Ekipno — moški: 1. Vzdrževanje 325 točk, 2. E-TKR-NG 295, 3. SD 286, 4. Livarna 285, 5. Valj, debel. ploč. 277, 6. RD 271, 7. Transport 269, 9. KSI 267, 9. Energetika 253, 10. Žičarna 250 točk.

Ekipno — ženske: 1. E-TKR-NG 183 točk, 2. Žičarna 131, 3. KO-FI 99 točk.

Ekipno moški po štirih panogah: 1. E-TKR-NG 101 točko, 2. Jeklarina 92, 3. Vzdrževanje 92, 4. RD 79, 5. SD 78, 6. VBS 69, 7. Žičarna 68, 8. KSI 61, 9. Energetika 61, 10. Transport 59 točk.

Ekipno ženske po štirih panogah: 1. E-TKR-NG 63 točk, 2. KO-FI 57, 3. Žičarna 28, 4. KSI 27, 5. RD 26 točk.

Točke udeležbe po štirih panogah: 1. Livarna 119 točk, 2. E-TKR-NG 103, 3. SD 82, 4. Žičarna 77, 5. RD 74, 6. Energetika 72, 7. HVJ 63, 8. KO-FI 62, 9. KSI 61, 10. HVJ 58 točk.

baj

OBVESTILO NEPLAVALCEM

Obveščamo vse delavce TOZD in delovnih skupnosti — neplavalce in slabe plavalce, da komisijska za šport in rekreacijo pri sindikatu Železarne tudi letos organizira tečaj plavanja.

Prijavijo se lahko vsi zainteresirani aktivni delavci in upokoenci Železarne ter njihovi svojci.

Plavalni tečaj, ki je brezplačen, bo v zimskem bazenu hotela Larix v Kranjski gori.

Prijave sprejema plavalni učitelj Beno Ramuš, štev. tel. 2622, ali na sindikatu Železarne.

Pričetek tečaja bo 7. maja ob 18. uri. Vsi prijavljeni naj se ta dan zberejo v zimskem bazenu hotela Larix v Kranjski gori.

Ne zamudite priložnosti, saj so se v prejšnjih tečajih naučili plavati tudi 70 let stari neplavalci.

LETNA KONFERENCA STRELSKE DRUŽINE TRIGLAV

Strelska družina Triglav Javornik-Koroška Bela vabi na redno letno konferenco strelske družine, ki bo v soboto, 21. aprila, ob 18. uri v prostorih lovške družine v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Ob tej priložnosti bodo podeljena tudi priznanja ter značke dobrega, odličnega strelca in mojstra strelca. Podeljeni bodo tudi sodniški znački.

Vabimo vse člane družine in ostale ljubitelje strelskega športa!

TEKMOVANJE V SPOMIN STANETA KOBLARJA

Obveščamo ljubitelje smučanja, da bo tekma za memorial STANETA KOBLARJA v nedeljo, 22. aprila, s startom ob 11. uri na Rožci. Organiziran bo skupni odhod ob 7. uri izpred doma pod Golico — (Belcijan).

Tekmovalce organizirajo Smučarski klub Jesenice, gorska reševalna služba in alpinistični odsek PD Jesenice in ZZB NOV Jesenice.

Prijave sprejemajo do petka, 20. aprila, v pisarni Smučarskega kluba Jesenice, Ledarska 4.

JESENICE : LITJA 5:1

V nadaljevanju slovenske območne lige-zahod so jeseniški nogometaši v nedeljo na igrišču v Podmežakli premagali moštvo Litje z rezultatom 5:1, polčas 2:1. S to visoko zmago proti sicer zadnjevrščenemu moštvu na prvenstveni lestvici so si brez dvoma izboljšali možnosti za visoko uvrstitev ob koncu prvenstva. Ob visoki zmagi velja le dodati, da z igro niso navdušili, glede na številne priložnosti pa bi zmagali lahko s še višjim rezultatom. V napadu so delali številne napake, preveč so kombinirali, ni pa manjkalo tudi nerove.

Gole so na tekmi dosegli: Pihler, Matijević (11 m), Ibrahimović, Čatak in Lamberger.

Za Jesenice so nastopili: Matijević, Hadžisulejmanović, Trkulja, Ignjatović, Zubanović, Troha, Pihler, (Lamberger), Čatak, Džamastagić, Radić, (Ibrahimović, Omanović), Mlakar.

Na prvenstveni lestvici vodi Ilirija s 25 točkami, Jeseničani pa so z 20 točkami na tretjem mestu. V naslednjem kolu bodo gostovali pri moštvi Tabor-Jadran.

V nedeljski predtekmi so mladinci Jesenic premagali sovratnike Litje z rezultatom 1:0, polčas 0:0. Gol je dosegel Dolanc. V naslednjem kolu bodo gostovali pri ekipi Save v Kranju.

Z nastopi pa so začeli tudi najmlajši jeseniški nogometaši — pionirji. Med mladimi je tudi v novi sezoni veliko zanimanja za ta šport, saj nastopata kar dve moštvi v gorenski ligi. A moštvo je najprej premagalo Bohinj z rezultatom 2:1, B moštvo pa je izgubilo proti Bohinju z rezultatom 0:4. V medsebojnem srečanju je A moštvo premagalo B z rezultatom 13:0. V naslednjem kolu bo A moštvo gostovalo v Trzinu, B moštvo pa na Bledu.

J. R.

TURNIR V KEGLJANJU NA ASFALTU DELAVCEV TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna bluming štekel in športni referent so organizirali turnir v kegljanju na asfaltu v sredo, 11. aprila in v petek, 13. aprila, na kegljišču v Podmežakli. Udeležilo se ga je 23 sodelavcev.

REZULTATI:

Moški: 1. Marjan Pristov 200 kegljev, 2. Vinko Jordan 194, 3. Tomaž Noč 187 kegljev.

Ženske: 1. Mirjam Varl 137 kegljev.

Prvovrščeni bodo prejeli praktične nagrade.

Metali so po 50 lučajev — 25 na polno in 25 čiščenje.

Husein Kljunić

OBČINSKO PRVENSTVO ŠŠD V NAMIZNEM TENISU

V sodelovanju z ZTKO je NTK Jesenice izvedel pretekli teden letošnje občinsko prvenstvo šolskih športnih društev v namiznem tenisu, ki je bilo ob enem kvalifikacijsko tekmovalanje za nastop na regijskem prvenstvu ŠŠD, ki bo 28. aprila na Jesenicah, prav tako v izvedbi NTK Jesenice in v sodelovanju z ZTKO Jesenice.

Na prvenstvu so nastopili učenci in učenke osnovnih šol Tone Čufar in Prežihov Voranc z Jesenic, Karavanskih kurirjev NOB s Koroške Bele in Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora. Tekmovali so ekipno in posamezno, ločeno za nižje in višje razrede. Skupno je nastopilo 38 uencev in 17 učenek ter 15 ekip.

Največ uspeha so imeli učenci in učenke OŠ Prežihov Voranc, saj jih tudi največ sodeluje v namiznoteniškem klubu. Osvojili so obe ekipni prvi mesti in eno v igrah posamezno. ŠSD OŠ Tone Čufar pa

je bila prav tako s tremi osvojenimi prvimi mesti v igrah posamezno zelo uspešna.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

Učenci ekipno: 1. OŠ Prežihov Voranc I., 2. OŠ Prežihov Voranc II., 3. OŠ JBO Kranjska gora, 4. OŠ Tone Čufar.

Učenke ekipno: 1. OŠ Prežihov Voranc I., 2. OŠ Prežihov Voranc II., 3. OŠ Tone Čufar, 4. OŠ Prežihov Voranc III.

Učenci posamezno — nižji razredi: 1. Matej Križaj (TC), 2. Gorazd Reichman (PV), 3. Matej Eniko (PV).

Učenci — višji razredi: 1. Mario Pajk (PV), 2. Goran Džukić (PV), 3. Joži Nemanic (PV).

Učenke posamezno — nižji razredi: 1. Koselj (TC), 2. Jokić (PV), 3. Živanović (TC).

Učenke posamezno — višji razredi: 1. Radija Avdić (TC), 2. Barbara Markez (PV), 3. Mojca Smolej (PV).

TEKMOVANJE ZA MEMORIAL »ZMAGE MRTVEGA BATALJONA« PREŠERNOVE BRIGADE

Spominsko tekmovalanje v smučarskih tekih bi moralo biti že v decembru lani, toda zaradi nemogočih vremenskih razmer tega vsakoletnega tekmovalja ni bilo mogoče pripraviti. Tekmovalje za memorial »zmaga mrtvega bataljona« je bilo tako v nedeljo, 8. aprila, na Pokljuki, prav tam, kjer je bataljon tudi izkrcaval. Tekmovalje je organiziral TVD Partizan Gorje v odličnih snežnih razmerah.

REZULTATI:

ML. pionirji (3 km): 1. Janez Cerkovnik (SK Bohinj), 2. Janez Pretnar (TVD Gorje), 3. Tomaž Zemva (TVD Gorje) ... 11 tekmovalcev;

ML. pionirke (3 km): 1. Mateja Kunstelj (TVD Gorje), 2. Jana Repinc, 3. Simona Cerkovnik (obe SK Bohinj) ... štiri tekmovalke;

St. pionirji (5 km): 1. Borut Nunar (SK Triglav), 2. Igor Logar, 3. Toni Lapajne (oba SK Bohinj) ... 11 tekačev;

St. pionirke (5 km): 1. Urška Čop, 2. Monika Rozman (obe SK Bohinj), 3. Petra Zupan (TVD Gorje) ... pet tekmovalk;

ML. mladinci (7 km): 1. Mitja Kolman (SK Triglav), 2. Janko Paternoster (TVD Dol), 3. Nenad Buncić (TVD Dol) ... štirje tekači;

ML. mladinke (5 km): 1. Ivi Bešter, 2. Barbara Hočvar, 3. Katra Kavčič (vse SK Triglav) ... štiri tekmovalke;

St. mladinci (7 km): 1. Jože Klemenčič, 2. Lojze Katrašnik (oba SK Triglav), 3. Uroš Volepec (TVD Dol) ... 11 tekmovalcev;

St. mladinke (5 km): 1. Andreja Smrekar (TVD Dol), 2. Vida Bertoncelj (SK Triglav), dve tekmovalki;

ML. člani (12 km): 1. Janez Fajfar (SK Bled), 2. Jure Velepec (TVD Dol), dva tekmovalca;

Člani (12 km): 1. Jože Klemenčič (TVD Dol), 2. Ivan Piber, 3. Dušan Podlogar (oba TVD Gorje) ... pet tekmovalcev;

Veterani: (7 km) 1. Pavel Kobilica, 2. Dušan Mandelj (oba TVD Gorje), 3. Janez Pogačnik (SD Mošnje) ... deset tekmovalcev.

Jože Ambrožič

PODROČNO TEKMOVANJE V ODOBJI ZA DEKLETA OSNOVNIH ŠOL

Tri najboljše ekipe deklet osnovnih šol v odbojki iz treh gorenskih občin so se pomerile 8. aprila v Kranju. Jeseniške odbojkarice so zastopale učenke OŠ Tone Čufar, Radovljicanke učenke OŠ Bratov Zvan Gorje, gostiteljice in najboljša ekipa iz Kranja so bile učenke OŠ Simon Jenko.

Odbojkarice OŠ Tone Čufar, ki so se uvrstile na tekmovalje v Kranj, so dvakrat na občinskem tekmovalju zasedle prvo mesto.

Kmalu se je pokazalo, da so dekleta iz osnovne šole Gorje, ki redno trenirajo tudi v OK Bled, najboljše. Toliko bolj pa je

bil zanimiv boj za drugo mesto. Dobile so ga domačinke, ki so premagale ekipo OŠ Tone Čufar. K njihovim zmagi je delno pripomogel tudi neobjektivni domači sodnik. Narobe je, da tekme, ko igra domača ekipa, sodi domači sodnik. Tako sojenje ni ne športno in ne vzgojno za mlade tekmovalke.

Snežana Dejanovič,
novinarski krožek
OŠ Tone Čufar
Jesenice

XI. MEDNARODNI FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA JESENICE OD 16. DO 21. APRILA

XI. mednarodni festival amaterskega filma, za katerega je prijavljeno rekordno število filmov iz štirinajstih držav, bo potekal od 16. do 21. aprila po naslednjem razporedu:

— 19. in 20. aprila predvajanje izbranih filmov za učenke vseh osnovnih šol jeseniške občine in dijake prvih razredov Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice. Predstave so organizirane v okviru filmske vzgoje;

— petek, 20. aprila, ob 19. uri v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar slavnostna otvoritev festivala in predvajanje izbranih filmov. Krajši kulturni program bo ob otvoritvi izvajal mešani pevski zbor Blaž Arnič DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča;

— sobota, 21. aprila, ob 16. uri v isti dvorani predvajanje izbranih filmov;

— sobota, 21. aprila, ob 19. uri zaključek festivala s podelitvijo nagrad in priznanj ter predvajanjem nagrajenih filmov. Krajši kulturni program bo na zaključni slovesnosti izvajal mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc pod vodstvom zborovodja Romana Ravniča.

KONCERT ZA PRAZNIKE

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice za praznik Osvobodilne fronte in praznik dela — 1. maj, prireja 26. aprila ob 19.30 v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah KONCERT ZA PRAZNIKE, ki ga bosta izvajala komorni zbor KPD Zasip in ženski pevski zbor Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Zbora se bosta predstavila z naslednjim programom:

1. Ženski pevski zbor »Milko Škoberne« — dirigent Anton Cimperman:
1. Anton Lavrin: TELOH
2. Rado Simoniti: KURIR
3. Alojz Srebotnjak: NAGELJ
4. Matija Tomec: VSI SO PRIHAJALI
5. France Marolt: SLOVES
6. Samo Vremšak: ANA SAMA REČ ME GRIVA
7. Marij Kogoj: ZVONČKI
8. Marij Kogoj: TROBENTICA
9. Jakob Aljaž: TRIGLAV
- II. Komorni zbor KPD Zasip — dirigent prof. Janez Bole
1. Emil Adamič: ZDRAVICA
2. Anton Hajdrič: JADRANSKO MORJE
3. Davorin Jenko: VABILO
4. Vasilij Mirk: NA TRGU
5. Peter Lipar: PARTIZANOVA IZPOVED
6. Josip Pavčič: POLKA
7. France Marolt: VOJASKA
8. Pavel Kernjegl: MOJCEJ
9. Alojz Srebotnjak: REZIJANSKA
10. Vasilij Mirk: KOLO

Oba zbora skupaj:
Rado Simoniti: LE VKUP OBOGA GMAJNA
Vstopnice lahko rezervirate v pisarni gledališča ali kupite eno uro pred koncertom v blaginji gledališča.